

CUPRINS

Editorial

Cartea, ceasul lăuntric al omului / 01

Parfumul cărții / 02

Cronici profesionale

Pe la noi, pe la Vaslui, Râsul e... la locul lui! / 03

Pentru cei mai aproape de veșnicie... /

Alina Tanasă / 04

Comuna Dimitrie Cantemir / Mihaela Elena

Trifan / 09

Onor ultimilor regi încoronați ai României /

Doina Danu, Dana Monica Vîntu / 12

Constantin Chiriță / Cătălin Bortă / 20

Povestea bibliotecărilor / Cristina Leon / 22

Memorie și istorie locală

Clubul de poezie „Cristian Simionescu” /

Dorina Stoica / 24

Căminul de ucenici „prof.dr. Hurmuzescu”

Vaslui (IV) / Paul Zahariuc / 26

Schiță biografică a unui ilustru necunoscut /

Marcel Proca / 31

Librării hușene din trecut / Costin Clit / 35

Studii culturale

Urmele pașilor lui Stroe Belloescu în Grivița /

Andreea Călin / 39

Vasluianul Nicolae Profiri / Mihaela Ochianu /

41

Tradiții și obiceiuri de Crăciun și Anul nou în

Moldova / Luciana Macovei / 46

Petrea Iosub – un destin exemplar / Vasilica

Grigoraș / 50

Rânduri vasluiene

Romeo Crețu / 55

Gabriela Tofan / 57

Scriitori din țară și din diasporă

Crâmpoie lirice vasluiene din insula Afroditei /

Liliana Moga / 59

Medalioane literare

Aniversări / Anca Elena Chelaru / 63

Comemorări / Anca Elena Chelaru / 66

Taifasuri culturale

Dialog rimat cu poeta Anna-Nora Rotaru-

Papadimitriou / Alina Tanasă / 69

Note de lectură

A fost odată ca niciodată... plăcerea de a

citi / Sorin Popoiu / 75

Îngemănare vocilor / Lina Codreanu / 76

Un poem de poeme / Simion Bogdănescu /

78

Autori ale căror opere au fost inspirate

de război (II) / Luciana Macovei / 80

Scriitorul Ștefan Mîrzac / Petruș Andrei / 82

Duminica mare a cuvintelor în poezia

Vasilicăi Grigoraș / Nicolae Mățaș / 84

Evenimente culturale

„După-amiezi culturale la Vaslui” / 90

Premiile concursului de literatură

satirico-umoristică / 91

Zilele culturale ale Municipiului Vaslui /

94

Săptămânal la bibliotecă / 97

MILESCIANA

Editată de Biblioteca Județeană
„Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui cu
sprijinul Consiliului Județean Vaslui

Colegiul de redacție:

Director: Voicu Gelu Bichineț

Redactor-șef: Liliana Moga

Secretar general de redacție: Alina
Tanasă

Redactori: Cătălin Bortă, Anca-Elena
Chelaru, Cristina Leon, Luciana
Macovei, Mihaela Ochianu, Mihaela-
Elena Trifan, Dana-Monica Vîntu

Tehnoredactare: Cristian Juverdeanu
Copertă: Dana-Monica Vîntu

Foto activități: Cristina Leon, Loredana
Manolachi, Mihaela-Elena Trifan

Colaboratori: Petruș Andrei, Simion
Bogdănescu, Andreea Călin, Costin Clit,
Lina Codreanu, Doina Danu, Vasilica
Grigoraș, Nicolae Mățaș, Marcel Proca,
Anna-Nora Rotaru-Papadimitriou,
Dorina Stoica, Paul Zahariuc

Responsabilitatea pentru conținutul
materialelor publicate revine în
exclusivitate autorilor.

Revista poate fi citită și pe site-ul
Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu
Spătarul” Vaslui: <http://www.bjvaslui.ro>
la rubrica *Publicații*

**Coperta 1: Nicolae Milescu Spătarul -
bust realizat în ghips patinat de
sculptorul Gheorghe Alupoaei în anul
2001.*

ISSN: 1841-4133

EDITORIAL

CARTEA – CEASUL LĂUNTRIC AL OMULUI

O bișnuim să spunem despre un cărturar, despre un erudit, că este o „bibliotecă vie”. Expresie pe care o consider dacă nu de-a dreptul eronată, cel puțin nedreaptă, căci ea lasă să se înțeleagă faptul că biblioteca ar fi o instituție moartă. Dimpotrivă, aş zice eu: cartea este fărîma de suflet de pe care autorul o dăruiește semenilor, așadar biblioteca este instituția care adună mii și mii de suflete la un loc și cum sufletul este veșnic viu și biblioteca rămîne, prin cărțile sale, veșnic vie.

Voltaire, adesea foarte caustic la adresa unor confrăți mai mult închipuiți – vedeți, problema grafomanilor, a veleitarilor, a impostorilor nu se pune doar astăzi –, făcea o afirmație menită să le bareze acestora calea spre lumina tiparului. Spunea „patriarhul de la Ferney”: „quelque chose de nouveau et de vrai; c'est la seule excuse d'un livre” („ceva nou și adevărat este singura scuză a existenței unei cărți”). Ei bine, fiindcă vorbim mereu despre rolul bibliotecarului în viața societății, părerea mea este că bibliotecarul trebuie să descopere, el mai întâi, acest element „nou și adevărat” pe care cartea îl conține, pentru a-l putea prezenta cititorului, îndrumîndu-i astfel lectura, adică drumul spre desăvîrșire spirituală.

Mai există o afirmație referitoare la bibliotecă și care, dacă nu este expresia unei prejudecăți, atunci e măcar o reminiscență a unei credințe născute în sufletele celor mai puțin familiarizați cu viața cărților: „într-o bibliotecă trebuie să intri ca într-o biserică ori ca într-o catedrală, ca într-un templu”. Ei bine, această afirmație pe mine mă contrariază, deoarece cărțile de pe rafturi nu sunt sfinți zugrăviți pe pereți, care așteaptă impasibili, distanți, să li te-nchini. Nu! Am spus-o deja: cărțile sunt ființe vii, suflete ce așteaptă să interacționeze cu noi, să ne-ndrume, să ne povătuiască, să ne-nvețe, să ne umanizeze. Astfel că faimoasei afirmații a lui Frieddrich Nietzsche din *Așa grăit-a Zarathrustra* „Din tot ce este scris, eu nu iubesc decît ceea ce un om scrie cu sîngele său” eu i-aș adăuga doar trei cuvinte: „și cu sufletul”. Fiindcă un om nu are viață doar prin trup, prin sînge, ci și prin suflet, prin sentimente, trăiri, simțire.

Cei care, dintr-un motiv sau altul cîrtesc, protestează împotriva globalizării, uită un adevăr solomonic și anume: globalizarea a început în jurul anului 1440, cînd un oarecare Johannes Gutenberg a re-inventat (există într-o formă „neevoluată” la chinezi) presa tipografică ce avea să schimbe destinul omenirii. Ei bine, vehiculul acestei formidabile și

benefice globalizări a fost, vreme de cinci veacuri și jumătate, cartea, cea care alături de armoniile cromatice și muzicale a înnobilit spiritual societatea. Acum, în fața provocărilor electronice pe care le lansează internetul, e-book-urile, stickurile, digitalizarea, bibliotecarii trebuie să afle rosturi noi pentru casrte. Dacă mai bine de o jumătate de mileniu cartea a împărțit în mod absolut, fără contestatari și fără pretendenți la tron, acum bibliotecarii trebuie să fie cei care să găsească o cale de armistițiu între aceasta și fii legitimi ai modernității care vor să-i succeadă la tron. Nu inevitabila modernizare mă îngrijorează, oricum trebuia găsite forme noi de stocare, de comunicare cu cititorul (probabil, nu peste multă vreme, bibliotecarul, în loc să-i pună cartea-n brațe cititorului, i-o va trimite acestuia acasă, în formă electronizată, ceea ce, trebuie să o recunoaștem este și mai ușor și mai comod și mai septic), ci faptul că această modernizare rapidă, poate chiar necesară, scoate din ecuația viitorului creatorii. Am aflat oripilat că au apărut programe și aplicații care scriu poeme, nuvele, romane la comandă, numai pe baza cîtorva cuvinte-cheie pe care programatorul le introduce în calculator. Și fărîma de suflet înveșnicit prin cuvînt, de care vorbeam la începutul discuției noastre, fărîma aceea necesară creației, necesară tuturor celor ce vor să rămînă oameni, ce se va întîmpla cu ea? Cartea, ca orice altă creație umană hărăzită dăinuirii, trebuie să aibă înzidită în ea ființare, zbulcium, speranțe, vise, neliniști, adică suflet. Există printre cugetările lui Nicolae Iorga una care vizează tocmai această temere a mea, căci el spune, adresîndu-se unui scriitor: „Cetitorul să zică la mîntuirea cărții tale, nu: am cetit o carte, ci: am cunoscut un om”. Păi ce om mai cunoaște un cititor care parcurge o „operă” zămislită de un calculator?!

Și, dacă acceptăm ca adevărată, inspirată și frumoasă afirmația scriitorului francez Alfred de Vigny, care, în *Journal d'un poète*, spune că „o carte este o sticlă aruncată în largul mării, pe care trebuie lipită această etichetă: *o apucă cine poate*” („un livre est une bouteille jetée en pleine mer, sur laquelle il faut coller cette étiquette: *Attrape qui peut*”), înseamnă că bibliotecarul trebuie să fie pescarul a cărui menire este de a o salva din mijlocul valurilor și de a o dăruia doar aceluia care au cu adevărat nevoie de conținutul ei.

Valeriu STANCU, scriitor

EDITORIAL

PARFUMUL CĂRȚII

Trăim într-o eră tot mai digitalizată, într-o societate în care mediul online ne oferă posibilități multiple: rezolvarea facilă a problemelor, scutirea de drumuri, timp câștigat...

Trăim, într-adevăr, pe fugă. Ne pregătim pentru serviciu pe fugă, gătim pe fugă, petrecem pe fugă momente cu persoane dragi, dar una dintre activitățile pe care nu le putem face în grabă este cea a lecturii. **Seara, când se așterne liniștea peste oraș, într-o atmosferă caldă, departe de tumultul cotidian**, evadăm, din când în când, în lumea cărților. Da, există atâtea posibilități de a citi astăzi... pe tabletă, laptop, chiar telefon... Însă niciuna dintre acestea nu are un detaliu semnificativ – parfumul cărții. Sunetul paginii citite cu nesaț și mireasma foii impregnate de emoții ori învățăminte nu pot fi niciodată înlocuite.

Și nu putem să nu ne gândim la versurile marelui poet Tudor Arghezi:

*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris
Încet gândită, gingaș cumpănită;
Ești ca o floare, anume înflorită
Mâinilor mele, care te-au deschis.*

Cartea, o floare care nu se ofilește nicicând. Cartea, perla din adâncul mării care poate fi descoperită **seara, când se așterne liniștea peste oraș, într-o atmosferă caldă, departe de tumultul cotidian**.

Da, se poate trăi fără lectură, dar oare ar merita cineva o existență searbădă și privată de emoția ascunsă în rândurile ultimei pagini dintr-un roman de dragoste ori de suspansul dintr-un roman polițist? Nici nu îmi pot închipui drumul lăuntric al unei ființe fără sentimentele stărnite, de pildă, de versurile pe care și le-au dedicat, în tumultuoasa lor existență, Mihai Eminescu și Veronica Micle...

Marin Sorescu a văzut în carte una dintre cele mai importante avuții pe care un om le-ar putea avea:

*- Ce-ai lua cu tine,
Dacă s-ar pune problema
Să faci zilnic naveta între rai și iad,
Ca să ții niște cursuri?
- O carte, o sticlă cu vin și-o femeie, Doamne,
Dacă nu-ți cer prea mult.*

Redacția

CRONICI PROFESIONALE

PE LA NOI, PE LA VASLUI, RÂSUL E... LA LOCUL LUI!

E bine știut faptul că românul a fost înzestrat de Divinitate cu acea capacitate de a face haz de necaz. Și poate că și această trăsătură l-a ajutat să treacă mai ușor prin vremurile tulburi, prin încercările vieții când sufletul se vede pus în situația de a-și scoate toate „armele”. Zâmbetul (uneori amar), râsul copios, ironia, toate acestea reprezintă un mod de a face față mai lesne nedreptăților și de a fi mai împăcați cu ceea ce nu putem schimba. Oamenii cu simțul umorului o știu. Scriitorii de umor o cunosc mai bine decât toți.

Anul 2022 a adus un nou prilej de bună dispoziție pentru vasluieni. Instituții de cultură precum Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui și-au unit forțele pentru organizarea (și reușita) celei de-a XXVII-a ediții a Festivalului Umorului „Constantin Tănase”. Fiecare în funcție de specificul său.

Cum biblioteca noastră are o permanentă preocupare pentru descoperirea și promovarea oamenilor de valoare locali, în contextul acestui eveniment de amploare, a gândit să vină în fața publicului cu antologia *Pe la noi, pe la Vaslui, Râsul e... la locul lui!*, în care au fost incluși 30 de autori de literatură umoristică din județul Vaslui, ale căror scrieri se află pe rafturile bibliotecii. Această lucrare a presupus o cercetare temeinică, o selecție riguroasă, o corectură atentă din partea echipei care a lucrat: Voicu Gelu Bichineț, director

editorial; coordonator Liliana Moga, șef serviciu Informatizare, Informare bibliografică, Prelucrarea și Completarea colecțiilor și bibliotecarele Alina Tanasă și Anca Elena Chelaru din cadrul aceleiași serviciu.

Cele 30 de nume incluse în volum sunt: Georgică Alexandrache, Val Andreescu, Petruș Andrei, Ioan Baban, Ștefan Boboc-Pungeșteanu,

Petru Brumă, Vasile Ioan Cataramă, Aurel Cehan, Romeo Crețu, Florin Cristea, Neculai Darie, Vasile Darie, Maței Florescu, Titi Gheorghiu, Sanda Ghinea, Ioan Hodaș, Constantin Iurașcu-Tataia, Ioan V. Maței-Buhăiești, Constantin Manea, Ioan Mititelu, Miluță Moga, Ion Moraru, Petru Necula, Ion Patriche, Teodor Pracsiu, Valentin Silvestru, Constantin Slavic, Gheorghe Sofianu, Ioan Toderașcu și Ion Vladimir.

„Dintre aceștia, unii au plecat împăcați în călătoria cea fără de zgomot, alții continuă să publice, în ciuda faptului că uneori au sufletele înmuiate și pătate de lacrimi și fiere, sau alții, din ce în ce mai puțini, suportă, se revoltă și zâmbesc în scris dând cu tifla anotimpurilor spre disperarea celor ce îi doresc smeriți și tăcuți.” (Voicu Gelu Bichineț)

Vă așteptăm să ne treceți pragul pentru a citi această lucrare! Vă dorim lectură plăcută și să ne revedem cu frunțile tot mai... descrețite!

Redacția

CRONICI PROFESIONALE

PENTRU CEI MAI APROAPE DE VEȘNICIE...

*Au ochi atât de calzi și mici,
Măinile muncite și ridate,
Dar mulțumirea c-au ajuns buni
Le-aduce, parcă, sănătate...
(Alina Tanasă)*

A devenit un laitmotiv al oamenilor îndrăgostiți de viață zicerea că vârsta ar fi doar un număr... Sufletește, da. Anii nu pot pune opreliști bucuriei de a te înfrupta din roadele unei existențe darnice. Biologic... oricât ne-am îmbăta din cupele generoase ale veseliei, vârsta își spune, inevitabil, cuvântul. Și, da, îmbătrânim... În curgerea ei, clepsidra ne arată și slăbirea organismului cândva de nedoborât.

În decursul vremii, o serie de cercetători s-au aplecat asupra subiectului care vizează vârsta a treia. Când, de fapt, începe toamna vieții? S-au tot făcut studii, s-au conturat opinii și mai toate au în vedere persoanele trecute de 65 de ani.

Senectutea nu aduce doar înțelepciune, ci și anumite probleme de ordin fizic. Astfel, în 1991, Organizația Națiunilor Unite consacră data de 1 octombrie drept Ziua Internațională a persoanelor în vârstă, având drept scop creșterea nivelului de conștientizare și de empatie cu privire la calitatea vieții acestora.

În fiecare an, Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui marchează sărbătoarea firelor albe prin diverse activități adecvate zilei

precum expoziții de carte, recitaluri muzicale și de poezie ș.a. De asemenea, pe parcursul anului, acordă o atenție deosebită vârstnicilor organizând concursuri prin care ei au ocazia să își dovedească imaginația, cursuri de inițiere în utilizarea calculatorului care să le folosească în comunicarea mai facilă cu cei dragi plecați departe etc.

Scriitori vasluieni, de ieri și de azi, au închinat versuri sensibile acestei categorii speciale de vârstă. Dedicat fie părinților, fie bunicilor, fie senectuții în general, poemele ajung la sufletele tuturor pentru că existența fiecăruia dintre noi este legată de ființe cărora le datorăm viața, de oameni ale căror grijă, iubire și blândețe ne-au parfumat copilăria, ne-au ghidat și susținut pașii pe cărarea adeseori sinuoasă a devenirii, a vieții...

Pe rafturile bibliotecii noastre stau mărturie volume de poezii din care nu lipsesc cele dedicate lor... Versuri în care ne regăsim, care ne pot bucura ori deschide poarta melancoliei. Dincolo de toate, ele rămân, poate, cele mai gingașe și, totodată, răscolitoare pe care un creator le lasă pe firmamentul nemuririi:

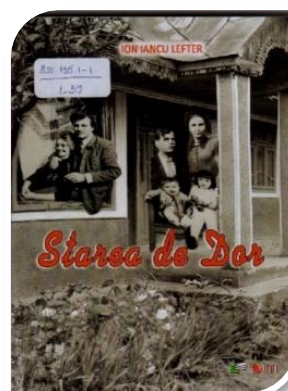
E Mama...

E mama doar un muc de lumânare
ce se va stinge, în curând, de tot,
dar arde lin, nu cu risipă mare,
căci vrea s-ajungă până la nepot,

să-l lumineze raza ei bătrână
și să-l înfeșe-n părul ei brumat
și-apoi să-l ieie, copăcel, de mână
spre-a-l răsări, ca pe un măr, în sat.

Nu știu dacă mai știe-un basm cu zmei,
dar n-a uitat cum se mai face țocul
că lângă vatră-i cald în jurul ei,
nepotului, doar ea-i va ști norocul.

Chiar de va fi mutată din ogradă,
ea va rămâne tragică vestală
care-și va rupe singura broboadă
să-nfeșe Neamul și să-l crească-n poală.

Sprijin

Se sprijină bătrânii într-un gând
sau într-un muc de fum de lumânare,
niciun fecior, în ochi, nu le răsare
și-i mângâie fântânile plângând.

Pe prispe-ncremeniti, ai nimănui,
ca niște lucruri vechi, desperecheate,
de-abia aud cum sângele mai bate
în stinsa rădăcin-a Neamului.

Cei duși de tot nu mai revin acasă
cei duși prin lume nu se mai întorc
și clipele ca pe-un fuior îi torc
și-nsingurarea vetrei îi apasă.

Și, sprijiniți cu gându-n lumânare,
ei mai visează nunți și cumetrii
și nu știu c-ale lumii simetrii
s-au năruit până și-n calendare.

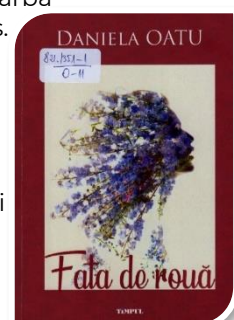
Cerul de peste drum

Bunica obișnuia să nu lase
nicio stea în paragină...
De luni până sâmbăta sapa pe ogor
și-n pauza dintre lumi
se scutura de sudoare,
ca de țărână, pe față.

La-ntoarcerea acasă
cântecul bufniței se-mbrăca în noapte
ca-n rochia de mireasă;
Prin zarea răvășită își trecea mâna dreaptă
să-i spună sapa de pe umăr
cât pământ mai are
de-nsorit în icoane.

Duminica, spre biserică, firele de iarbă
i se desprindeau de suflet dureros.
Numai cimitirul știe
câte morți a trăit bunica
și de câte ori i-a trecut pe ai săi
cerul de peste drum.

Numai cântecul ostenit al bufniței
scrijelindu-le numele
pe dulcile cruci,
numai sapa lăsată nouă pe umăr
mai are de urcat
într-un con de lumină.

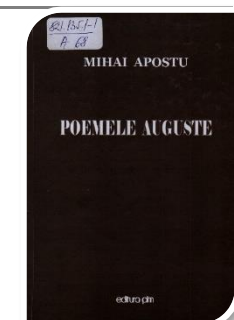

Scrisoare către mama

Trăiesc din ce în ce mai greu,
dar tu fii liniștită, mamă,
nu sufăr numai eu.
Privește astăzi ploaia
nici nu mai este ploaie,
privește, chiar nici vântul
nu bate cum bătea,
în martie de mult
nu au mai curs pâraie
privește, mamă, iarna
nici ea nu este ea.

De vină este poate mileniul ce-a trecut
de vină poate este mileniul care vine.

Nu le primi pe toate în sufletul de
mama
doar știi că sunt prea multe
și știi că ești bătrână,
mai râzi și tu o data
cum o făceai cândva
când mă plimbai
ținându-mă
de mână.

Mamei

Lasă-mă, mamă,
să dăltuiesc în chipul tău
brăzdat de șuvoaiele timpului,
statui de dor,
să simt palma ta,
arsă de seceta neputinței,
cum îmi mângâie rănila trecutului.
Rămâi icoană sfântă
în privirea mea pătimasă,
cu care am săgetat
abisul divinului neant.

Suflet de mamă

Sub teiul înflorit, pe-un țol țesut prin tinerețe,
Stai mamă, tu, la poartă în zi de sărbătoare
Dând altor săteni din când în când binețe,
E ziua-n care uiți că trupul crunt te doare.

Copiii ți-s plecați să-și facă rost prin lume
Bărbatul, stâlpul casei, la cele sfinte-i dus...
Câte-ai mai povesti, dar nu ai cui a spune
Noroc de tan' Maria, vecina dinspre-apus.

Cu ochii tăi blajini, împremuți de riduri,
Privești, aproape-n lacrimi, spre viața-ndepărtată
Când masa era plină – te năpădesc suspinuri
Și se certau băieții... cin' apă să mai scoată...

Toiagul tău puternic duce atâtea-amprente...
Doar el îți e alături când noaptea se așază,
Când spatele trudit nu poate să se-ndrepte,
Iar mâinile-ți slăbite icoane aranjează.

Și-așa trecură veri peste-al tău suflet, mamă,
Tu demnă-ai dus prin timp cele de sus venite,
O dată nu te-ai plâns, ai plâns doar la icoană
Strângând cu dor la piept poze-ngălbenite...

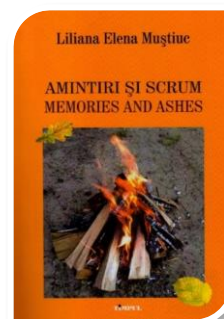
Că Dumnezeu te-ncearcă, îți ia, dar și te-alină
Așa bine cunoști... și-o crezi mai mult ca toți...
Ridică-ți azi privirea, se-apropie-o mașină!
Ți s-au întors copiii și ți-au adus... nepoți.

Dor de cei plecați

Ne căutăm cu dor bătrânii
printre îndepărtate și vagi amintiri
dorindu-ne să fie aproape
și să tăifăsuiască iar cu noi...
chiar dacă pașii lor greoi ne-ar stăvili mersul vioi
și-auzul lor slăbit de timp
ne-ar agasa mereu, iar mâna tremurândă
n-ar mai putea munci din greu,
noi totuși ni-i dorim aproape
să ne privească blând dintr-un șezlong
și amintiri trecute în umbra
să depene cu noi târziu în noapte
până la bătaia ultimului gong...
acum am vrea proptele de nădejde să le fim
și clipe mai senine cu drag să le oferim...
dar ei au încheiat tăcut socotelile cu viața

și, resemnați cu soarta lor câinească,
uitați de lumea nemiloasă,
s-au așezat temelie în adâncimi
și stau cumiți sub grele cruci de piatră
în tristul țințirim...

Bătrânii

Îi văd cum se împruținează
Și-abia-abia pășesc pe stradă
Li-i frică-atunci când traversează
Că-ncep ca bufnița să vadă.

Mai ies la vreo cumpărătură
Și, tremurând din mădule, Rostesc șoptit, c-un sfert de gură,
Cerând doar lapte, pâine, sare...

Iar viața care le-a fost dată
Din ce în ce-i tot mai puțină
Și-n lumea asta zbuciumată
Ei sunt o pată de lumină.

Le mai rămâne în privire,
Dar numai pentru cei de-aproape
Doar o fărâmbă de iubire
Nestinsă, pân-o să-i îngroape.

Cu trupurile-ncovoiate
De griji, nevoi și vremuri grele
Pășesc însă cu demnitate
Să mai avem și noi modele.

Legenda bunicii

Într-o primăvară
se făcu abur
în jurul meu de trei ori
legându-mă
cu toate fuioarele
de fântână.
Furca ei torsese
toate zilele,
toate nopțile
și toate grijile lumii.

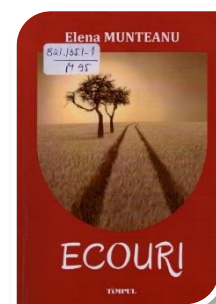
Furca ei fără caier
își întinsese aripile
înstelate în vârf
de scurgerea vieții
și zbură cu bunica
spre casa cu acoperișul de iarbă,
ca o singură pasăre,
cu-o aripă spre miazăzi
și cealaltă spre miazănoapte.

Nu suntem de vină

Noi nu suntem de vină că am
îmbătrânit
A timpului perversă trapă,
De care nimenea nu scapă,
O lume-ntreagă a ademenit.
Noi nu suntem de vină că am
îmbătrânit
Ne-am consumat secundă cu
secundă
Să trecem glorioși prin undă
Cu pas nesigur și pripit.
Ne bucurăm când vine tânăr val
Și ne retragem mai în umbră
Mai temători de unda sumbră
Ce ne apleacă-n mod egal.

Cu ochii triști privim în urmă,
Spre amintirile de ieri
Au fost frumoase, dulci păreri,
Dar timpul nemilos le curmă.
Doar spaimele ne țin de mână
Ne cumpănim și pasul, și cuvântul
Mai domolim dorința și avântul
Și teama de-ntuneric e stăpână.
Veți fi și voi ca noi de bunăseamă
Veți părăsi tăcuți al casei prag
Că timpul nemilos pe toți ne
cheamă
Lăsând în urmă ce-a fost bun și
drag.

Prea târziu, mamă

Creștem și tot puii mamei suntem,
greșim, dar în ochii ei nu avem nicio vină
și avem toate drepturile din lume,
îi ascundem multe, dar ea simte starea
noastră,
putem să avem toate bogățiile pământului
ea tot mai vrea să ne mai dăruiască,
putem să știm câte-n lună și-n stele
ea tot ne mai dă un sfat,
nu e nevoie să ne străduim să ne iubească
ea ne iubește implicit, necondiționat, fără
limite.

Iar noi nu observăm
când îi răsar firele albe,
pentru noi este mereu tânără,
nu o vedem când puterile-i scad,
noi o știm întotdeauna puternică
pentru că ea face ce-i cerem
și multe în plus,
nu ne oprim să-i ștergem lacrimile,
care-i inundă ochii uneori,
nu-i cunoaștem dorințele, temerile, durerile,
ale noastre sunt mai importante.

La un moment dat îi auzim
ultimul strigăt, ultimul geamăt,
ultimul suspin înainte de a pleca.

Ne trezim dintr-un somn prelung
împovărați de lucrurile nespuse la
timp,
conștientizând că suntem eroii
negative
dintr-o poveste pe care doar EA
a făcut-o cea mai frumoasă.
Înțelegem prea târziu
că toate rătăcirile de moment,
ezităările de circumstanță,
amânările fără motiv
ne-au împiedicat să-i spunem
simplu și la timp:

MAMĂ, te iubesc.
Te rog, iartă-mă!

În așteptare

Să trecem și să dăm un bună-seara
bătrânilor ce-au mai rămas în sat,
pe la apusul soarelui, când vara
se pregătește-n lume de-ntomnat.

Ei sunt de mult cu stirpea în alarmă
și li se-ndoaie trupul sub poveri,
nu pot de reumatisme să mai doarmă,
nici să urască viața n-au puteri.

În pragul casei ei mai citesc ziare
cu vești din urbea-n care sunt uitați
li-s ochii slabi, dar inima li-i mare
și suferă de dorul copiilor plecați.

În așteptare par zidiți în poartă
privirea lor adulecă în zări
și răbdători ei nu se plâng de soartă
când trenuri goale fulgeră prin gări.

La gura sobei

Stau bătrânii lângă vatră,
Focu'n sobă licărește,
Liniștea, curgând din gânduri,
Ca un fir pe fus sporește...

Vântul a bătut în ușă,
O scânteie a sărit...
Iar bătrânii, ca de-o veste,
Amândoi au tresărit.

Se privesc tăcuți și singuri,
Clipele pe dâșii curg,
Casa, pirotind, i-ascultă
Gârbovită sub amurg.

Stau bătrânii lângă vatră,
Focul a topit tăciunii...
Liniștea e-atât de mare,
Că s'aud clipind cărbunii...

Oază-n casă

... alungă, maică,
grijile ce-apasă umerii
(ai pierdut în vlagă,
părul ți-a albit capul osândit),
cere-i pace de-acum Celui de Sus!...

Mâinile par de ceară
pe fruntea vlăstarului
- mângâierile i-au dat puteri
din scutec alb până s-a ridicat
alungându-i chinurile - !...

Când ți-aude glasul tremurând
tresare ca-n vis,
învăluit în amintiri de prunc
crescut la ocrotirea blândă,
sub aripa ta caldă!...

Ochi ce storceau lacrimi
când vedeai o suferință
acum duși în adâncul orbitelor
păziți de lentilele
ce-ți lunecă ades pe nas!...

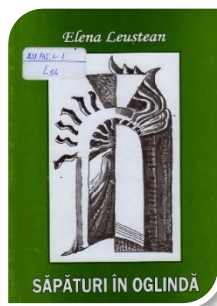
Izvor, oază-n casă,
adăpându-ne din nesecatul suflet;
- CINE-I acolo Sus,
de-o chinui să o iei
pe prețuita mamă?!...

Bunicul

Bunicul își luă trudită coasă
spre câmpia-copilăa
pornind.
Fluiera pe cărare.

Soarele după el
încet
se rostogolea
și bunicul
din iarbă
rotocol începu
ca dintr-un pepene verde
cu sânge sub coajă.

Bunica

Bunica
m-a ales din grădină
și m-a crescut
lumina
din lăuntru.

Credea
că am să trezesc
mugurii
din lemnul icoanei
sub care s-a stins.

**Alina TANASĂ, bibliotecar,
Serviciul Informatizare, informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

CRONICI PROFESIONALE

COMUNA DIMITRIE CANTEMIR, TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR

An de an, lui Dimitrie Cantemir îi sunt dedicate manifestări aniversare, care ne amintesc despre viața și opera marelui cărturar. Comuna Dimitrie Cantemir îi poartă numele ilustrului umanist din primăvara anului 1974, inițiativa venind în anul 1973 cu ocazia aniversării a 300 de ani de la nașterea acestuia.

23 de ani mai târziu, în anul 1996, Permanența Centrului Eparhial Huși hotărăște reînființarea Mănăstirii „Dimitrie Cantemir” cu hramul de „Sf. Dimitrie” în satul Grumezoaia. La 26 octombrie, de ziua patronului spiritual, comuna îmbracă straie de sărbătoare. Activitățile desfășurate în această zi sunt diverse și au loc în toate instituțiile publice, așezările bisericești ale comunei.

O astfel de manifestare a avut loc și la 26 octombrie 2022 la Biblioteca Comunală „Dimitrie Cantemir”. Intitulat „Comuna Dimitrie Cantemir – trecut, prezent și viitor”, evenimentul a fost organizat de bibliotecarele Tasica Bită și Teodora Ciubotaru cu sprijinul primăriei comunei și în parteneriat cu Școala Gimnazială nr. 1 Hurdugi și Asociația cultural-educativă „Plaiurile Elanului”.

Cu o paletă diversă de participanți - elevi, profesori, scriitori, oficialități, bibliotecari, fii și fiice ai locului, evenimentul a dat comunei aura culturală care i se cuvine.

După vizita la Mănăstirea „Dimitrie Cantemir”, slujba de pomenire și depunerea de coroane la statuia cărturarului din curtea primăriei, programul manifestării a continuat cu alocuțiunile autorităților locale și ale invitaților: Mihai Acsinte, primarul comunei; Voicu-Gelu Bichineț, directorul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui; Ovidiu Botez, directorul Școlii Gimnaziale nr. 1 Hurdugi.

A urmat o sesiune de comunicări științifice – „Dimitrie Cantemir: ecou peste timp” - despre viața și opera cărturarului susținute de prof. dr.

Petru Ioan și prof. Mihai Enache, completată cu discuții ale invitaților și cu momente literar-artistice – „Veșnicia s-a născut la sat” - susținute de elevii Școlii Gimnaziale nr. 1 Hurdugi, coordonați de prof. Liviu Alexandru Calfa.

Printre participanții la manifestare, s-au aflat și oameni de seamă ai locului, scriitoarele Elena Vlase Munteanu și Daniela Gumann, care au vorbit despre oamenii și istoria locului, au depănat amintiri și au prezentat câteva dintre scrierile lor. Doamna prof. Elena Munteanu a lansat volumul de poezii *Freamățul pământului*, iar doamna Daniela Gumann a lansat volumul *Șoimii Cruciadei Libertății*, scrisă în colaborare cu soțul ei, Constantin Gumann. Despre volumele lansate au vorbit doamna prof. Lina Codreanu, doamna prof. Ana Opran, domnul prof. Emilian Marcu, dar și prietenii ai autorilor, care și-au exprimat aprecierile sincere despre viața și opera acestora.

Participanții au primit diplome de participare și de excelență ca semn de mulțumire pentru promovarea valorilor culturale locale. Doamna Daniela Gumann, în calitate de președinte al Asociației Scriitorilor Români din Austria, a oferit medalii și certificate de participare la evenimentul literar susținut ca omagiu adus victimelor din Gruparea de Rezistență anticomunistă „Șoimii din Cruciada Libertății” (1954-1957) din satul Grumezoaia, comuna Dimitrie Cantemir.

Bibliografie:

ANDRONIC, Tasia. „Mărturii ale trecutului istoric într-un muzeu sătesc pe meleagurile Cantemireștilor”. În: *Acta Moldaviae Meridionalis: Anuarul Muzeului Județean Vaslui*. Galați, Întreprinderea poligrafică Galați, vol. V-VI, 1983-1984, pp. 457 – 460.

CLIT, Costin. *Comuna Dimitrie Cantemir: studiu monografic*. Vol. 1. Ediția I. Iași, Pim, 2016.

VASILUȚĂ, M. *Dimitrie Cantemir*. Iași, Alfa, 2015.

Mihaela Elena TRIFAN,
șef Serviciu Programe și proiecte culturale, Metodic,
Conservare și restaurare documente,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

CRONICI PROFESIONALE

ONOR ULTIMILOR REGI ÎNCORONAȚI AI ROMÂNIEI

Anul 1922. Eveniment de mare importanță națională: regele Ferdinand și regina Maria au fost încoronați ca regi ai României Mari.

Anul 2022. 100 de ani de la acest „act simbolic și necesar pentru a pecetlui unirea tuturor provinciilor românești.”¹

Articolul de față vine în întâmpinarea pasionaților de istorie, și nu numai, propunând spre consultare o selecție de documente din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui: publicații periodice (ziare și reviste), monografii, întru pomenirea regelui Ferdinand și a reginei Maria, în Anul Centenarului Încoronării regilor României Unite, pentru o aducere aminte a faptelor înaintașilor noștri. Considerăm că se cuvine să evocăm personalitatea acestor două figuri importante din istoria românilor, care au dus o luptă stăruitoare pentru împlinirea idealului național. În afara colecțiilor bibliotecii, vă supunem atenției o colecție de ziare de epocă reeditate, din arhiva personală, demne de a fi menționate în acest context.

Încoronarea de la 15 octombrie 1922 reprezintă rezultatul unor evenimente și acțiuni istorice importante, printre care menționăm: rolul jucat de Familia Regală în Primul Război Mondial, Unirea de la 1918, eforturile politice și diplomatice întreprinse de regina Maria în recunoașterea Unirii pe plan internațional.

La 11 octombrie 1914, după moartea regelui Carol I, principele Ferdinand s-a prezentat, alături de soția Maria și principele Carol, în fața Parlamentului pentru a depune jurământul pentru preluarea tronului. A adus un omagiu înaintașului său: „În rodnică domnie care face mândrie istoriei noastre, primul rege al României a găsit cel mai puternic sprijin în unirea tuturor românilor în jurul tronului ori de câte ori împrejurări mari impuneau această datorie”² și era sigur că „Românii vor ști și în viitor să dea tronului și țării unirea în cugetare și în acțiune, care este singura cheazășie a unei sănătoase

propășiri naționale. Dumnezeu, care după atâtea grele încercări a binecuvântat munca aceluia care s-au devotat binelui acestui neam, nu va lăsa să scadă ceea ce cu atâta trudă s-a clădit și va ocroti, cu dragoste pentru acest popor, munca fără preget ce sunt hotărât ca bun român și rege să închin iubitei mele țări.”³ Din acea zi regele Ferdinand I și-a început domnia și, odată cu accederea la tron, principesa Maria a devenit regină a României. „Eram regină! Regina unui popor care învățase să mă cunoască cu timpul. Regină în momentul în care toată Europa era un rug ale cărui flăcări ne atingeau deja frontierele. Eram regină! O nouă pagină amenințătoare se deschidea în fața mea, impresionantă prin posibilitățile neștiute, încărcată de amenințări necunoscute.”⁴

În timpul Marelui Război, perioada neutralității s-a caracterizat prin aprige confruntări între gruparea majoritară care milita pentru intrarea României în război alături de Antantă și cei care doreau participarea țării la război împreună cu Puterile Centrale. Regina Maria s-a identificat cu destinul poporului român. O englezoaică devenită româncă, regina Maria, l-a determinat pe regele Ferdinand, neamț devenit român, să intre în luptă împotriva Puterilor Centrale, ea reușind să îi distrugă lui Ferdinand convingerea că Germania era de neînvins. La Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, Ferdinand era sigur că Hohenzollernii vor fi învinși, iar Petre Carp, fervent susținător alăturării de Puterile Centrale, și-a atras din partea regelui memorabila replică: „Am învins deja pe unul.”⁵ În ordinul semnat de rege, către ostași, se afirma: „V-am chemat ca să purtați steagurile noastre peste hotarele unde frații noștri vă așteaptă cu nerăbdare și cu inima plină de nădejde [...] De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta

¹ Mandache, Diana. *Capitole târzii din viața mea: memorii redescoperite*, București, ALLFA, 2011, ediția a III-a, p. 140.

² Bibescu, Martha. *Un sacrificiu regal: Ferdinand al României: urmat de Cuvântări și documente ale Regelui Ferdinand*, București, Compania, 2000, p. 58.

³ *Ibidem*.

⁴ Scurtu, Ioan. *Istoria românilor în timpul celor 4 regi (1866 - 1947). Vol. II: Ferdinand I*, București, Editura Enciclopedică, 2001, p. 8.

⁵ Iorga, Nicolae; Vulcănescu, Mircea; Polihroniade, Mihail; Moisil, Constantin; Ionnițiu, Mircea; Teșu, S. *Regii României: O istorie adevărată: Carol I, Ferdinand, Carol al II-lea, Mihai I*, București, Tess Expres, 1998, p. 83.

și vă va slăvi.”⁶ România a participat la Primul Război Mondial între lunile august 1916 și decembrie 1917. În noaptea de 14/27 – 15/28 august 1916, armata română a intrat în război pentru Transilvania. Documentele vremii atestă faptul că trecerea Carpaților s-a făcut cu mare entuziasm. După numai câteva săptămâni a venit șocul înfrângerilor militare. Când, în decembrie 1916, Bucureștiul a fost ocupat și țara s-a redus la Moldova, regina Maria și-a însoțit soțul în refugiu. Regele Ferdinand era pe front, în fruntea armatei sale, dormea puțin și lucra fără încetare. Regina Maria a luptat în spatele frontului, muncind ca soră de caritate: îngrijea bolnavi contagioși și supraveghea muribunzi în spitalele militare, solicita din diverse părți ajutoare sanitare. Pe bună dreptate, acești doi oameni cu sânge albastru își merită supranumele de rege-soldat și regină soră-medicală. Curajul și tăria lor morală i-au transformat în simbol al luptei românilor în vreme de restriște. În vara anului 1917, ostașii români au obținut la Mărăști, Mărășești și Oituz victorii strălucite. A fost evidențiat rolul important jucat de regele Ferdinand în câștigarea acestor mari victorii: „Momentul este critic. Armatele române luptă foarte curajos și tenace contra unui inamic abil condus și cu echipament superior. Regele român și guvernul sunt hotărâți mai degrabă să-și părăsească țara decât să cedeze oricărei sugestii privitoare la o pace lipsită de onoare.” („The Times”, 27 august 1917)⁷ Izbucnirea revoluției în Imperiul Rus a dus la înrăutățirea situației pe frontul de est, iar România, aflată singură în fața Puterilor Centrale, din cauza retragerii Rusiei, nu a avut altă opțiune decât negocierea unei păci pe care regele Ferdinand nu a ratificat-o niciodată. România a reintrat în conflict pe 9 noiembrie 1918, cu două zile înainte ca Germania să accepte încetarea ostilităților și victoria Aliaților. În toamna anului 1918 s-a încheiat Primul Război Mondial prin înfrângerea Puterilor Centrale.

În istoria României, anul 1918 a marcat făurirea statului național unitar român, a idealului pentru care au luptat și s-au jertfit numeroase generații de înaintași. România câștiga cea mai mare victorie din istoria sa: Unirea. O coincidență fericită făcea ca în ziua în care Bucureștiul redevenea capitala țării (și familia regală își făcea intrarea triumfală pe sub Arcul de Triumf), Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia hotăra Unirea Transilvaniei cu patria-mamă. Ferdinand I avea să afirme, cu ocazia înmânării actului de Unire de la Alba-Iulia: „Ne-ați adus nu numai dorul împlinit a câtorva milioane de

suflete, ne-ați adus inimile lor și în primirea plină de dragoste frățască ce ați găsit-o la noi, ați putut simți pulsul țării mume ce bate în același ritm cu al vostru [...] După Basarabia, după Bucovina, mai lipsea o piatră din cele mai scumpe: Ardealul cu ținuturile din Ungaria locuite de români. Azi ne-ați adus și această ultimă piatră a clădirii, care încoronează marea operă de Unire. Putem privi cu încredere în viitor, căci temelile sunt puternice, bazate pe principii democratice, ce sunt o cheazășie pentru dezvoltarea firească a unei vieți sănătoase, ele sunt cimentate prin credința neștrămutată a unui șir întreg de generații, de apostoli ai idealului național, ele sunt și sfințite prin sângele vitejilor mei ostași care au luptat și au murit pentru Unire [...] Să consacram unirea gândurilor, unirea sufletelor, dar și unirea în muncă roditoare prin strigătul: trăiască România mare, puternică și unită.”⁸ Fiind conștientă de rolul jucat de soțul ei în acele momente decisive pentru națiunea română, regina Maria i s-a adresat: „Spune-mi, Nando, îți dai seama că ai devenit un om mare? Realizezi pe deplin în imaginația ta ce reprezintă de acum încolo în istoria acestui popor? Tu, care o viață întreagă ai fost modest, ai fost un om care te-ai îndoit de tine, cuprinzi cu mintea ta toată semnificația de a întrupa visul secular al unui neam de 18 milioane de locuitori?”⁹

Fără a-l subestima pe regele Ferdinand, regina Maria a fost omul-cheie pentru Unirea din 1918, dacă ne gândim la eforturile ei pentru recunoașterea acestui act de către Marile Puteri. Regina Maria, fermecătoare și cu o ambiție nemăsurată, a știut a apăra interesele noului stat creat în urma unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România, în momentul în care între reprezentanții Franței, Angliei și premierul Ionel Brătianu au apărut neînțelegeri asupra retrasării granițelor. Regele Ferdinand i-a acordat credit și a trimis-o în vizite neoficiale în Franța și Marea Britanie. Regina a apărut interesele României Mari la Conferința de pace de la Paris, unde a vorbit despre sacrificiile făcute de armata română în timpul războiului, a avut întrevederi cu prim-miniștri și președinți de state, le-a vorbit jurnaliștilor despre frumoasa ei țară, a avut reuniuni culturale și mondene. Prin tot ceea ce a întreprins a impresionat opinia publică. După întâlnirea cu marele om politic Clemenceau, regina Maria avea să consemneze în jurnal: „Dacă am ajuns la bătrâna lui inimă pătimășă cu problemele țării mele, nu știu, dar că am oferit o imagine frumoasă țării mele prin surâsul meu, aceasta cred că am făcut-o, pentru că,

⁶ Scurtu, Ioan. *Regele Ferdinand (1914-1927): Activitatea politică*, București, Garamond, 1995, p. 34.

⁷ Stan, Constantin I. *Regele Ferdinand I „Întregitorul” (1914-1927)*, București, Paideia, 2003, p. 99.

⁸ Bibescu, Martha. *op. cit.*, pp. 76-79.

⁹ Scurtu, Ioan. *op. cit.*, p. 63.

după aceea, el i-ar fi spus lui Antonescu: *o regină ca aceasta trebuie primită cu onor militar, cu generalul Foch, în frunte.*"¹⁰ Farmecul personal, prestața, determinarea, legăturile de familie speciale, popularitatea și abilitățile de diplomat ale reginei Maria au cântărit greu în schimbarea atitudinii Marilor Puteri în problema României: Marea Unire și granițele statului au fost recunoscute prin tratatele de pace ale Conferinței de la Paris (1919-1920), respectiv Tratatul de la Saint Germain (1919) și Trianon (1920).

Recunoașterea înfăptuirii României Mari prin tratatele de pace anterior menționate a creat condițiile încoronării regelui Ferdinand și a reginei Maria. Sunt multe surse care relatează pe larg organizarea și desfășurarea acestei ceremonii publice, dar în cele ce urmează noi am considerat că este potrivit să vă redăm întru totul cuvântările Regelui Ferdinand despre importanța acestei zile: *Documentul Încoronării*¹¹ și *Proclamația Majestății Sale Regelui către popor*.¹²

Documentul Încoronării

Alba Iulia, 15 octombrie 1922

Noi, Ferdinand I, Regele României, urmând la tron prin drept de moștenire, în ziua de 28 septembrie 1914, după trecerea la cele veșnice a slăvitului Nostu unchi, Carol I, care, cu ajutorul marilor patrioți, prin înțelepciunea și bărbăția poporului, și vitejia oștirii, a cucerit Independența și a întemeiat regatul, început-am, cu binecuvântarea lui Dumnezeu, domnia Noastră în zile grele: de mari primejdii, dar și de mari nădejdi!

Cea dintâi grijă a Noastră a fost ca neamul în fruntea căruia M-a așezat pronia cerească să nu mai piardă prilejul de a-și asigura dreptul de a trăi netrunchiat și de sine stătător!

Luptele, jertfele și toată truda generațiilor trecute, care de-a lungul veacurilor au izbutit să înalțe treptat, dar sigur, clădirea trainică a statului nostru independent, îmi luminau zarea și-Mi întăreau sufletul întru împlinirea datoriei Mele sfinte de Domn și de Român!

Cu încrederea în Dumnezeu și în puterea de viață a neamului, îndemnat de cuvântul întregului popor și ajutat de sfatul acelor care cu credință s-au închinat țării și tronului, am purtat războiul întregirii neamului; și, biruind restrițele, am văzut înfăptuită unitatea națională de atâta vreme așteptată.

În ziua de 9 aprilie 1918, Basarabia s-a alipit de patria mamă; în ziua de 28 noiembrie 1918, Bucovina a revenit la vatra strămoșească; iar la Alba Iulia, în ziua de 1 decembrie 1918, Banatul, Ardealul

și părțile ungurene s-au declarat într-un singur glas unite pentru vecie cu regatul român.

Spre a chema binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acelor mărețe fapte din care a ieșit România Mare și spre a le da o consfințire în fața scumpului nostru popor, ne-am adunat cu toții la Alba Iulia, străvechea cetate a Daciei romane și a gloriei lui Mihai Viteazul, și aici, azi, 15 octombrie 1922, de față fiind Membrii Familiei Mele Regale, reprezentanții suveranilor și țărilor aliate și amice, ai Senatului și Adunării deputaților, căpeteniile armatei, membrii tuturor corpurilor constituite ale țării și Academiei Române și universităților, delegațiunile comunale urbane și rurale din întreaga țară, și reprezentanții tuturor confesiunilor, ne-am încoronat, Eu și scumpa Mea soție, Maria, părtașa suferințelor și bucuriilor mele și ale țării; și, pentru ca neuitată să fie amintirea zilei de azi, am întocmit și subscris în al nouălea an al domniei noastre acest de față document!

Ferdinand

Maria

*Proclamația Majestății Sale Regelui către popor
Ceremonia Încoronării*

Alba Iulia, 15 octombrie 1922

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, am moștenit Coroana României, după glorioasa domnie a întemeietorului regatului. Suindu-Mă pe Tron, am rugat Cerul să dea rod muncii ce, fără preget, eram hotărât să închin iubitei Mele țări, ca bun Român și Rege. Pronia cerească a binecuvântat și – prin bărbăția poporului și vitejia ostașilor – Ne-a dat să lărgim hotarele Regatului și să înfăptuim dorul de veacuri al Neamului nostru.

Am venit astăzi cu Regina – care Ne-a fost tovarășă în credință neclintită la restriște și la bucurie – ca, prin această sărbătoare, să consacram în fața Domnului și a scumpului nostru popor legătura ce Ne unește de-a pururea cu dânsul.

Punând pe capul Meu, în această străveche cetate a Daciei romane, coroana de oțel de la Plevna, pe care noi și glorioasele lupte au făcut-o pe veci coroana României Mari, Mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și de pretutindeni, prin credința lor, prin munca și prin jertfele lor, au asigurat unitatea națională; și salut cu dragoste pe acei care au proclamat-o într-un glas și o simțire, de la Tisa pân' la Nistru și până la Mare.

În aceste clipe, gândul Meu se îndreaptă cu recunoștință către viteaza și iubita Noastră armată.

Pentru răsplata trudelor trecutului, rog cerul ca poporul Nostu să culeagă în pace roadele lor

¹⁰ Maria, Regina României. *Însemnări zilnice (decembrie 1918 – decembrie 1919)*, vol. I, Traducere de Valentina Costache, Sanda Racoviceanu. București, Albatros, 1996, p. 79.

¹¹ Bibescu, Martha. *op.cit.*, pp. 117 - 119.

¹² Ibidem, pp. 120 - 122.

binecuvântate și să propășească în liniște, frăție și muncă harnică.

Cu inima plină de dragoste și credință, mărturisesc dorințele sufletului Meu:

Vreau ca țărănimea, stăpână pe veci a ogoarelor ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc!

Vreau ca muncitorimea, credincioasa patriei, să-și afle soarta tot mai prosperă într-o viață de armonie și dreptate socială!

Vreau ca hotarele României Mari, toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și naționalitate, să se folosească de drepturi egale cu ale tuturor Românilor, ca să ajute cu toate puterile statul în care Cel de Sus a rânduit să trăiască împreună cu noi!

Vreau ca Românii din toate straturile sociale, însuflețiți de năzuința unei depline înfrățiri naționale, să se folosească toți de legitima ocrotire a statului!

Vreau ca în timpul domniei Mele, printr-o întinsă și înaltă dezvoltare culturală, patria noastră să-și împlinească menirea de civilizație ce-i revine în renașterea Orientului european după atâtea veacuri de cumplite zbuciumări!

Sunt sigur că, în îndeplinirea mării noastre datorii, voi avea sprijinul tuturor bunilor fii ai țării, nedespărțiți în gând și în faptă, în jurul Tronului!

Aceste sfinte misiuni, în neclintită unire cu poporul Nostru, voi închina toate puterile Mele de om și de Rege, și asupra ei chem, în această zi solemnă de înălțare sufletească, binecuvântarea Celui Atotputernic!

Ferdinand I

Redactând aceste cuvinte, noi, autoarele articolului, înclinăm să credem că în viața politico-administrativă actuală a țării ducem lipsă de personalități remarcabile. Ne lipsesc oameni cu onoare, cu spirit de răspundere, oameni devotați intereselor țării și care să fie într-adevăr în slujba poporului... oameni care să fi învățat ceva din trecut, să înțeleagă prezentul și să facă alegeri mai bune pentru viitor. Atât regina Maria, cât și regele Ferdinand, în ciuda tuturor problemelor, au făcut întotdeauna disocierea necesară între viața publică și cea privată. Nu s-au lăsat copleșiți de problemele personale în detrimentul atribuțiilor pe care le aveau la nivelul societății, asta dacă ne gândim, de exemplu, la moartea lui Mircea – cel de-al treilea băiat și cel mai mic copil al cuplului sau la grelele încercări la care au fost supuși de către Carol – primul născut. Totuși, nu suntem în măsură să judecăm noi, istoria o va face.

În cele ce urmează, vă prezentăm selecția de documente la care am făcut referire la începutul articolului. Așadar, în colecțiile bibliotecii puteți consulta:

Monografii:

ANTONESCU, Simona. *Regina Maria și Marea Unire*: roman pentru copii. București, Nemira, 2019.

BIBESCU, Martha. *Un sacrificiu regal: Ferdinand al României: urmat de Cuvântări și documente ale Regelui Ferdinand*. București, Compania, 2000.

BULEI, Ion. *Bunul nostru rege: Ferdinand*. București, Meteor Publishing, 2017.

BULEI, Ion. *Regina Maria: Puterea amintirii*. București, Meteor Publishing, 2016.

IORGA, Nicolae. *Regele Ferdinand: Cu prilejul încoronării*. Iași, Porțile Orientului, 1996.

IORGA, Nicolae. *Regina Maria: Cu prilejul încoronării*. Iași, Porțile Orientului, 1996.

IORGA, Nicolae; VULCĂNESCU Mircea; POLIHRONIADE, Mihail; MOISIL Constantin; IONNIȚIU, Mircea; TEȘU, S. *Regii României: O istorie adevărată: Carol I, Ferdinand, Carol al II-lea, Mihai I*. București, Tess Expres, 1998.

MANDACHE, Diana. *Capitole târzii din viața mea: Memorii redescoperite*. București, ALLFA, 2007.

MARIA, Regină a României. *Gânduri pentru vremuri grele*. București, Humanitas, 2020.

MARIA, Regină a României. *Insula Șerpilor*. Brașov, Anania, 1991.

MARIA, Regină a României. *Însemnări zilnice, vol. I: decembrie 1918 – decembrie 1919*. București, Albatros, 1996.

MARIA, Regină a României. *Însemnări zilnice: vol. IV: 1 ianuarie – 31 decembrie 1922*. București, Albatros, 1996.

MARIA, Regină a României. *Jurnal de război, vol. I: 1916-1917*. București, Humanitas, 2015.

MARIA, Regină a României. *Jurnal de război: vol. II: 1917-1918*. București, Humanitas, 2015.

MARIA, Regină a României. *Kildine: povestea unei mici principese răutăcioase*. București, Corint Books, 2018.

MARIA, Regină a României. *Povestea vieții mele, vol. I*. Iași, Moldova, 1990.

MARIA, Regină a României. *Povestea vieții mele, vol. II*. Iași, Moldova, 1990.

MARIA, Regină a României. *Povestea vieții mele, vol. III*. Iași, Moldova, 1990.

MARIA, Regină a României. *Poveștile Reginei Maria a României*. Iași, Porțile Orientului, 2008.

PAKULA, Hannah. *Ultima romantică: Biografia Reginei Maria*. București, Curtea Veche Publishing, 2013.

SCURTU, Ioan. *Istoria românilor în timpul celor 4 regi (1866 - 1947), vol. II: Ferdinand I*. București, Editura Enciclopedică, 2001.

SCURTU, Ioan. *Regele Ferdinand (1914-1927): Activitatea politică*. București, Garamond, 1995.

STAN, Constantin I. *Regele Ferdinand I „Întregitorul” (1914-1927)*. București, Paideia, 2003.

WOLBE, Eugen. *Ferdinand I: întemeietorul României Mari: o biografie*. București, Humanitas, 2011.

Publicații periodice - ziare:

România satelor. An I, Nr. 19, Duminică, 16 octombrie 1938.

România satelor. An II, Nr. 32, Duminică, 22 ianuarie 1938.

România. An II, Nr. 278, Joi, 9 martie 1939.

Vremea : 1938. An XI, Nr. 547, Duminică, 24 iulie 1938.

Publicații periodice - reviste:

Historia. An VII, Nr. 68, august 2007.

Historia. An VII, Nr. 71, noiembrie 2007.

Historia. An VII, Nr. 79, iulie 2008.

Historia. An VIII, Nr. 84, decembrie 2008.

Historia. An XIX, Nr. 206, martie 2019.
 Historia. An XIX, Nr. 209, iunie 2019.
 Historia. An XVI, Nr. 170, martie 2016.
 Historia. An XVI, Nr. 174, iulie 2016.
 Historia. An XVI, Nr. 176, septembrie 2016.
 Historia. An XVI, Nr. 177, octombrie 2016.
 Historia. An XVI, Nr. 179, decembrie 2016.
 Historia. An XVII, Nr. 179, octombrie 2017.
 Historia. An XVII, Nr. 186, iulie 2017.
 Historia. An XVIII, Nr. 194, martie 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 195, aprilie 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 196, mai 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 198, iulie 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 200, septembrie 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 202, noiembrie 2018.
 Historia. An XVIII, Nr. 203, decembrie 2018.
 Historia. An XX, Nr. 216, ianuarie 2020.
 Historia. An XX, Nr. 217, februarie 2020.
 Historia. An XX, Nr. 219, aprilie 2020.
 Historia. An XX, Nr. 220, mai 2020.
 Historia. An XXI, Nr. 235, august 2021.
 Magazin istoric¹³.
 Revista Fundațiilor Regale. Anul I, Nr. 1, ianuarie 1934.
 Revista Fundațiilor Regale. Anul IX, Nr. 11, noiembrie 1942.
 Evenimentul istoric. Nr. 26, 20 mai – 16 aprilie 2020.
 Evenimentul istoric. Nr. 29, 24 iulie – 28 august 2020.
 Evenimentul istoric. Nr. 33, 27 noiembrie – 11 decembrie 2020.
 Evenimentul istoric. Nr. 35, 29 ianuarie – 26 februarie 2021.
 Evenimentul istoric. Nr. 48, 25 februarie – 25 martie 2021.
 Evenimentul istoric. Nr. 36, 26 februarie – 26 martie 2021.
 Evenimentul istoric. Nr. 41, 30 iulie – 27 august 2021.

Sub genericul *Ziarele României Mari: de la Marea Unire la Republică*, în anul 2018, la 100 de ani de la Marea Unire, au fost reeditate ziarele din perioada 1918-1947, exact așa cum au apărut. În cuvinte simple, dar pline de patriotism, contemporanii acestor evenimente le-au transpus în ziare așa cum le-au simțit și perceput.

În numărul 1 al colecției, ziarele republicate sunt: „Gazeta Bucureștilor”, 12 aprilie 1918, „Evenimentul” din data de 17 și 27 noiembrie 1918, „Epoca” din 19 noiembrie 1918 și „Unirea” din 1, 3 și 4 decembrie 1918. Datele sunt pe stil vechi. În ziarul „Evenimentul”, organ al Partidului Conservator, din 17 noiembrie, Sever Zotta, în articolul *Reîntoarcerea Bucovinei la Patria Mamă*, vorbea despre importanța dezrobirii Bucovinei ca despre un act înălțător *săvârșit eri la Cernăuți!* În același ziar, de data aceasta la 27 noiembrie, în articolul *Unirea Transilvaniei cu România. Actul Unirii*, erau redată cu lux de amănunte, evenimentele care au condus la realizarea unirii Transilvaniei. În data de 19 noiembrie, ziarul „Epoca”, fondat de Nicolae Filipescu, articolul *Întoarcerea* vorbea despre revenirea Regelui la București care *După doi ani de cumplite nevoi, în București, va fi prima sărbătoare a Victoriei*. În ziarul „Unirea” din 1 decembrie 1918,

apărea programul Adunării Naționale, în 3 puncte: serviciul divin, deschiderea adunării și *cetirea rezoluțiunii*. În numărul din 3 decembrie se vorbea despre proclamarea României Mari, dar și despre popor care *s-a prezentat în număr foarte mare-aproximativ 50-60 mii, cu steaguri naționale, în cea mai perfectă ordine*. În cel din 4 decembrie, apărea *Telegrama Marii Adunări Naționale către Regele Ferdinand I*, în care se spunea *Vestindu-vă hotărârea aceasta, care încoronează aspirațiile de veacuri ale Neamului Românesc, rugăm pe Maiestatea voastră, primiți omagiile ce venim ale exprima cu profundă supunere*. În „Gazeta Bucureștilor” din 12 aprilie 1918, un articol amplu de pe pagina 1 era dedicat Unirii Basarabiei; era un moment de bucurie, în condițiile în care țara traversa vremuri foarte grele. Articolul începea astfel: *După mai bine de 100 de ani de robie rusească, Basarabia a redevenit liberă. Și cel dintâiu act mare pe care-l săvârșesc acum basarabenii liberi, este unirea cu Patria*.

Numărul 2 al colecției *Ziarele României Mari* este dedicat evenimentelor din 1919 sau *Războiului dinaintea păcii*. În „Gazeta Transilvaniei”, organ politic național, apărut la Brașov la 5 august 1919, cititorii erau anunțați că *Duminecă dimineța trupele române au pătruns în capitala Ungariei*. Informația venea de la București: *Pe cale particulară s-a aflat că eri trupele noastre au intrat în Budapesta. Până acum lipsește confirmarea oficială*. Se știa că în ziua de 2 august trupele cavaleriei erau la 12 km de Budapesta. În data de 3 august, Marele Cartier comunica: *Frontul de Est: nimic important. Frontul de Vest: Diviziile românești continuă în bune condiții înaintarea la Vest de Tisa. Cavaleria a ajuns în după amiaza zilei de 2 august la 12 km de Budapesta*. Miercuri, 8 august 1919, ziarul „Adeverul” dedica numeroase articole intrării trupelor românești în Budapesta. În comunicatul *Marelui Cartier General* din 5 august, erau precizate următoarele: *Eri, 4 august, ora 6 p.m., Budapesta a fost ocupată. Un detașament de trei arme a defilat în mijlocul orașului în fața comandamentului trupelor din Transilvania și a unui imens public. Acesta a primit intrarea trupelor românești în oraș cu liniște și încredere și pe alocurea cu manifestări de bucurie. În oraș nu există nici o autoritate comunistă afară de un guvern improvizat, dar care nu are nici o autoritate și nici o înrăurire asupra treburilor publice*. În ziarul „Viitorul”, din data de 6 august 1919, era publicat articolul *Armata Română în Budapesta*, dar și un articol apărut într-o broșura la Paris, despre *Ce cred Aliații despre noi și despre Sforțarea României*. Pe prima pagină a ziarului „Dimineața”, coordonat de

¹³ Colecția completă, revistă cu periodicitate lunară, care apare neîntrerupt din anul 1967.

Constantin Mille, din data de joi 7/25 august, cititorii erau informați într-un articol amplu despre *Ocuparea Budapestei*: se vorbea despre *Starea spiritelor în Ungaria*, despre *Comunicatul Marelui Cartier General* din 5 august, despre *Anarhie și Panică* și despre *Luptele cu Ungurii*. Pe ultima pagină, un articol era dedicat modului în care capitala și orașul Ploiești sărbătoreau intrarea trupelor române în orașul Budapesta.

Numărul 3 din colecția *Ziarele României Mari* este dedicat recunoașterii unirii de către Marile Puteri. Ziarul „Sfatul Țării”, organ cotidian al Basarabiei, din 10 martie 1920, titra pe prima pagină *Consiliul Suprem a recunoscut Unirea Basarabiei la România Mare*. În articolul *Basarabia noastră este a noastră!*, cititorii erau informați că *Puternicii lumii ne trimit această veste mult așteptată*. De asemenea, *Extra urgent cu precădere*, la Chișinău, era trimisă *D-lui Ministru Pan. Hallipa*, următoarea telegramă: *Consiliul Suprem al Conferinței de Pace la ședința de la Londra a recunoscut unirea Basarabiei cu România* Mumă. *Primiți felicitările și urările noastre din toată inima. Opera noastră este încoronată. Știrea bucuroasă a sosit tocmai în momentul când Parlamentul discuta cea mai sfântă lege - legea agrară. Duminică 7 martie Bucureștiul își va exprima bucuria printr-o grandioasă manifestație*. Pe pagina următoare, alte articole informau despre *Sărbătorirea Unirii în Capitală* sau despre *Serbarea Unirii definitive a Basarabiei cu Patria-Mumă la școala națională de viticultură din Chișinău*. „Glasul Bucovinei”, din 14 septembrie 1919, titra pe prima pagină *Demisia Ministerului Brătianu*. În articolul *Demisia Guvernului Brătianu*, cititorii erau informați despre motivul retragerii delegației române de la Conferința din Paris și anume *odiosul tratat ce ni se impune* (era vorba de Tratatul de la Saint Germain). Pe aceeași pagină, G. Roticz amintea în articolul *La mormântul Austriei*, de ce au intrat românii în război și de ce românii nu pot accepta *odiosul tratat: La mormântul pecetluit al Austriei să scoatem deci și noi un chiot de bucurie, căci noi cei dintâi am arătat limpede, luând asupra noastră toată ura ei, care trebuie să-i fie soarta: mormântul de azi*. Ziarul „Universul” aducea cititorului *Cele din urmă știri din lumea întreagă telegrafice și telefonice*. În numărul de vineri, 11 iunie 1920, în articolul *Pacea cu Ungaria*, se spunea că *Orice ar fi să fie și oricum s-ar întoarce lucrurile, credem că Ungaria, care numai departe decât anul trecut și-a încercat puterile cu noi, nu a rămas din această încercare fără să fi tras nici un învățământ folositor*. La 25 iunie 1920, ziarul „Viitorul”, informa cititorii despre *Tratatul de Pace cu Ungaria* și anume *Clauzele cari privesc România*. Erau prezentate *Situația creată Țărei noastre de către*

Consiliul Suprem al Aliatilor și informații despre *Datoriile publice ale statului Ungar, Conversiunea monetară, Datoriile negarantate, Datoriile de război, Chestiunea monetară și Lichidarea Băncei austro-ungare*.

Numărul 6 din *Ziarele României Mari* este dedicat ceremoniilor de încoronare a celor doi suverani români, Maria și Ferdinand. „Universul” din 17 octombrie 1922, sub titlul *Încoronarea suveranilor*, informa cititorii că la *Alba Iulia s-a desvelit ieri un monument, că E ceasul când neamurilor scrie pagini de aur pentru neamul românesc. E VOHE CAESARI... MORITORI TE SALUTANT*. Articolul *Grandioasele serbări de la Alba Iulia* cuprindea în cele mai mici detalii *Dela trimișii noștri speciali*, programul ceremoniilor de încoronare: *Sosirea Suveranilor, Formarea cortegiului către catedrală, Serviciul religios, Cortegiul Încoronării, Actul solemn al Încoronării, Momente emoționante, Cuvântarea Președintelui Senatului, Cuvântarea Președintelui Camerei (Deputaților, n.n.), Discursul M.S. Regelui și Actul comemorativ al Încoronării*. Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-nsa și unii pe alții să ne îmbrățișăm și să zicem fraților, și celor ce urăsc pe noi: să iertăm toate pentru Sfânta Unire! Așa să fie! Pe pagina a doua, alte articole amintesc de *Prânzul de gală, Parada militarilor, Solemnitatea în Capitală și în Provincie*. Pe pagina a treia, alte articole sunt dedicate patrioților români: *Proorocirea lui N. Filipescu, Credința lui Take Ionescu*, cuvintele lui *Nicolae Iorga, dr. Istrati, Barbu Delavrancea, Ionel Brătianu* etc. În fine, ziarul „Dimineața”, din 16 octombrie 1922, are închinată pagini întregi evenimentului din 15 octombrie și anume *Încoronarea celui dintâi rege al României -Mari*. Articolele din pagina a treia și a patra sunt dedicate înaintașilor care, cândva, au cutezat să gândească la Unire: *Mihai Vodă la Alba Iulia. 1 Noembrie 1599, O încoronare în 1508, Povestea Coroanei, Coroana Regelui, Coroana Reginei, Cum a fost încoronat Regele Carol I, 10 Maiu 1881, Grațieri și reduceri de pedepse*. Pe pagina a șaptea, un articol generos informa cititorii despre *Circulația în cele trei zile de serbări: Distanțe imterzise, Drumul spre teatre, Punctele pe unde vor trece vehiculele*. Pe pagina a cincea, apare *Un articol al reginei Maria*, scris cu prilejul încoronării: *Clopotele Sună: Auzi cum sună clopotele? Și sună, sună, sună... Multe clopote am auzit eu sunând în feluritele clipe ale vieții mele. Clopote vesele și jalnice, clopote de sărbătoare și clopote prevestitoare de rău... Dar clopotele ce astăzi sună au un sunet deosebit... de fericire... Și sună, sună, sună...*

Imaginea regelui Ferdinand și a reginei Maria trebuie să rămână veșnic vie în conștiința poporului

român. Ferdinand, om cu aleasă educație, a avut un mare atu: alături i-a stat un diplomat hotărât și o scriitoare desăvârșită, soția sa, Maria. Amândoi au dat dovadă de un devotament cu adevărat regal față de țară.

Nu puțini sunt cei care consideră că ceea ce nu înțeleg nu este bun și ne gândim că din acest motiv, de-a lungul timpului, după sfârșitul

monarhiei în România, regele Ferdinand și regina Maria nu s-au bucurat de recunoștința cuvenită. Noi, ca vrednici români, trebuie să studiem și să ne cunoaștem trecutul, să ne cinstim strămoșii și țara în care trăim.

Respect, grațitudine și veșnică pomenire Majestăților Lor regele Ferdinand I și regina Maria!

Ziarul România. An II, Nr. 278, Joi, 9 martie 1939.

Sala de lectură carte și periodice

Historia: supliment. An XVI, Nr. 179, Decembrie 2016.

Sala de lectură carte și periodice

Vremea. An XI, Nr. 547, Duminică, 24 Iulie 1938.

Sala de lectură carte și periodice

ZIARELE ROMÂNIEI MARI

De la Marea Unire la republică - o colecție unică de presă românească 1918-1947

ZIARELE ROMÂNIEI MARI

De la Marea Unire la republică - o colecție unică de presă românească 1918-1947

Vă prezentăm

ZIARELE ROMÂNIEI MARI

O COLECȚIE UNICĂ DE ZIARE DIN PERIOADA 1918 - 1947

Ziarele acestei săptămâni:

Gazeta Bucureștilor, 12 aprilie 1918

Evenimentul, 17 noiembrie 1918 *

Epoca, 19 noiembrie 1918 *

Evenimentul, 27 noiembrie 1918 *

Unirea, 1 decembrie 1918

Unirea, 3 decembrie 1918

Unirea, 4 decembrie 1918

*datele sunt pe cîrți vechi

plus Rezoluțunea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918

retipărite exact așa cum au apărut atunci

Bibliografie:

- BIBESCU, Martha. *Un sacrificiu regal: Ferdinand al României: urmat de Cuvântări și documente ale Regelui Ferdinand*. București, Compania, 2000. 122 p.
- IORGA, Nicolae; VULCĂNESCU Mircea; POLIHRONIADE, Mihail; MOISIL Constantin; IONNIȚIU, Mircea; TEȘU, S. *Regii României: O istorie adevărată: Carol I, Ferdinand, Carol al II-lea, Mihai I*. București, Tess Expres, 1998. 201 p.
- MANDACHE, Diana. *Capitole târzii din viața mea: memorii redescoperite*. București, ALLFA, 2011. 188 p.
- MARIA, Regină României. *Însemnări zilnice, vol. I: decembrie 1918 – decembrie 1919*. București, Albatros, 1996. 437 p.
- SCURTU, Ioan. *Istoria românilor în timpul celor 4 regi (1866 - 1947), vol. II: Ferdinand I*. București, Editura Enciclopedică, 2001. 198 p.
- SCURTU, Ioan. *Regele Ferdinand (1914-1927): Activitatea politică*. București, Garamond, 1995. 172 p.
- STAN, Constantin I. *Regele Ferdinand I „Întregitorul” (1914-1927)*. București, Paideia, 2003. 235 p.

Doina DANU, profesor,
Liceul cu Program Sportiv Vaslui,
Dana Monica VÎNTU, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

CRONICI PROFESIONALE

CONSTANTIN CHIRIȚĂ

(12 martie 1925, Ibănești, Vaslui -14 noiembrie 1991, Königswinter, Germania)

„Un om frumos e foarte greu de învins.”

Romancier, scenarist, eseist, rămas în conștiința posterității prin pentalogia *Cireșarii* - o încercare de a scrie o replică românească la *Tom Sawyer* sau la *Cărarea pierdută*, cum el însuși mărturisea, Constantin Chiriță a crezut că adevărata lui operă e reprezentată de celelalte romane, trecute de critica literară pe plan secundar.

Primele șase clase liceale le-a absolvit la Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad, ultimele două la București, urmând apoi cursurile Politehnicii din București. A fost redactor la ziarul „Scînteia”, la revistele „Luceafărul” și „Sportul literar”, deținând și funcția de vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor.

Debutază ca scriitor în anul 1949, cu nuvela *Matei Ion a cucerit viața*, „ilustrare directă a realismului socialist”.¹⁴

Ciclul de romane care îi aduce popularitatea este *Cireșarii*, început în anul 1956, încheiat în 1968, cuprinzînd 5 volume: I – *Cavalerii florii de cireș* (numit inițial *Teroarea neagră*), II – *Castelul fetei în alb*, III – *Roata norocului*, IV – *Aripi de zăpadă* (numit inițial *Teroarea albă*), V – *Drum bun, cireșarii!* Liceenii dintr-un orașel de provincie, avînd cartierul general pe Strada Cireșului, trec prin aventuri care le va testa prietenia, volumele fiind unite de „motivul labirintului, al existenței concepute ca o confruntare inteligentă cu Enigma.”¹⁵, marcate de „absența oricărui element fabulos, supranatural, aventuros, facil sau gratuit”¹⁶, instinctul autorului fiind „de a-i face pe acești copii să acționeze în situații aproape arhetipale”.¹⁷ În *Cavalerii florii de cireș*, Victor, Ionel, Dan, Ursu, Maria, Lucia și Tic explorează Peștera Neagră, mînați de curiozitate și de noblețea binelui gratuit. Al doilea volum are ca subiect descoperirea unui castel în care este închisă o enigmatică fată în alb, cu ajutorul unor indicii dintr-un manuscris. Titlul celui de-al treilea volum provine de la jocul de la

bâlci, de care este atras Tic, dar de la suspiciunile fraudării jocului până la investigarea furtului unor statuiete din muzeu, nu mai este decât un pas. În *Aripi de zăpadă*, *Cireșarii* se completează unul pe celălalt pentru a găsi unde era ascunsă o neprețuită cutie albastră, înfruntînd munți înzăpeziți, avalanșe, prăpăstii, lupi și tâlhari. Volumul care încheie ciclul are acțiunea proiectată într-un cadru romantic, pe malul unei mări mitice, în consonanță cu trăirile intense ale personajelor.

Alte repere bibliografice: *Oameni din orașul nostru* (1951), *Întîlnirea* (1959), *Oțelul* (1960), *Pasiuni* (1962), *Trilogia în alb*, 1974 (trei romane polițiste publicate inițial separat în perioada 1964-1969): *Trandafirul alb* (1964), *Pescărușul alb* (1969), *Îngerul alb* (1969), *Adîncimi*, 1974 (piesă de teatru), *Livada* (1979), *Romantica* (1985).

În cei 65 de ani de la apariția primului volum al ciclului, *Cireșarii* au cunoscut succesul atât prin milioanele de exemplare vândute, înființarea unor cluburi sau asociații care le purtau numele, cât și prin ecranizări și adaptări radiofonice. O dovadă a succesului o reprezintă transformarea în substantiv comun, unul care reunește acele dorințe de purificare, de sinceritate și de transpunere într-un „împeriu al frumosului”, unificate în concepția scriitorului vasluian. „Mă gândesc cât de necesară este această literatură într-o lume ca a noastră, care este destul de pragmatică și economică și organizată - vorbesc de lumea în general -, cât de multă dorință de frumos există în această lume, gândindu-mă în același timp la o mare densitate a cărții”, îi spunea Constantin Chiriță lui Nicolae Prelipceanu în 1973.¹⁸ Manifestându-și credința că romanul nu va dispărea atât timp cât vor exista oameni care „se interesează de întîmplări și de sensurile lor”, Constantin Chiriță ne îndeamnă să căutăm aceea stare de mister care transpare în romanele sale: „M-am gândit să fac din *Cireșarii* un fel de proclamație

¹⁴ Ștefănescu, Alex. „La o nouă lectură: Constantin Chiriță”, „România literară”, nr.9, 5 martie 2003.

¹⁵ Borbely, Ștefan. *Cireșarii*, în *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol.I, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, p. 162.

¹⁶ Popa, Marian. *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol.II, București, Editura Semne, 2009, p. 936.

¹⁷ *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol.II, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 211.

¹⁸ Prelipceanu, Nicolae. *Romanul românesc în interviuri*, vol. I, București, Editura Minerva, 1985, p. 615.

a frumuseții. Mi-era teamă de cruzimea societății, chiar dacă o simțeam pasageră, și am vrut, foarte lucid, să păstrez măcar visul, visul cel frumos, visul superb și generos al adolescenței.”¹⁹

Nichita Stănescu transpune magistral acea stare în poemele „Cântece de cireșar”, ciclu care cuprinde treizeci și două de poezii, incluse în volumul *Măreția frigului – romanul unui sentiment* (publicat în 1972), dedicate bunului său prieten Constantin Chiriță, reușind să capteze ceva din esența volatilă a adolescenței:

„Nimeni nu crede dacă sărutăm
pasărea în zbor, iarba înverzind.
Noi suntem un fel de martori
ai adolescenței ruginind.

*Nimeni nu ne spune: bea, flămândule!
Nimeni nu ne spune: însetatule!
Curge primăvara pe sub fluturi,
visător podeaua curge pe sub tine, patule!*

*Lasă-te pe somnul meu, tu vis frumos,
cade-mi tu în gura mea uscată
roșie cireasă dintr-un chiparos,
zână inventată.”*
(Nichita Stănescu – *Cireșar*)

„Ah, n-o să știe nimeni
gingașa pricină a cireșului
profunda pricină a stejarului
cauza ochilor mei.

*Ah, n-o să știe nimeni
zburata pricină a păsărilor
impietrita pricină a pietrelor
cauza inimii mele.*

*Ah, n-o să știe nimeni
neagra pricină a pământului
curgătoarea pricină a râurilor
cauza sufletului meu.”*
(Nichita Stănescu-Starea de a fi cireșar)

Autointitulat „cavaler al florii de cireș”, Nichita Stănescu trăiește „starea cireșară” ca pe o reintegrare edenică:

„Cireșarii sunt o categorie metafizică. Îmi place cuvântul meta-fizic. Ca un cireșar ce sunt, tocmai de aceea îl spun cu sfruntare, pentru că cireșarii sunt de fapt o categorie onirică. Ca un cireșar ce sunt, spun cuvântul oniric cu sfruntare. Cireșarii sunt o categorie pură și absolută. Ca un cireșar ce sunt, spun cuvântul <<pur>> și cuvântul <<absolut>> cu sfruntare. Cireșarii sunt o categorie existențialistă. Ca un cireșar scăpat cu nasul în *Larousse* spun cuvântul <<existențialist>> cu sfruntare. Cireșarii sunt ceea ce sunt. Ca un cireșar ce mă aflui, spun cuvântul <<sunt>> cu sfruntare. Pe cine sfruntez?! Pe mine însumi mă sfruntez.

Vine vremea cireșelor. Voi cei din licee și voi cei care-l citiți, voi cei care dați doi și trei Jules Verne pe un *Castelul fetei în alb*, voi cei care schimbați cărțile flendurite, cele despre cireșari, cu aceeași patimă cu care schimbați timbrele, emise din statele întemeiate pe lună, vouă vă spun: se apropie vremea cireșelor, să dăm împăratului cireșelor, ca bir pentru sentimentele noastre, câte un coș cu cireșe. Noi îl iubim pentru că suntem cireșari adevărați.”²⁰

Ne putem convinge că literatura poate schimba lumea, împărtășind ideea scriitorului dintr-un interviu: „Eu aș vrea ca după ce citește o carte a mea, lectorul să se gândească măcar o clipă că e bine să fii om. Să aibă el un gând frumos despre lume. Când reușesc să-i deșept acest gând, mi-am făcut datoria.”

Bibliografie:

Baban, Ioan. *Univers cultural și literar vasluian: dicționar*. Iași, Editura PIM, 2008;
Prelipceanu, Nicolae. *Romanul românesc în interviuri*, vol. I. București, Editura Minerva, 1985;
Dicționarul General al Literaturii Române, vol. II. București, Editura Univers Enciclopedic, 2004;
Popa, Marian. *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. II. București, Editura Semne, 2009;
Dicționar analitic de opere literare românești, vol. I. Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2007;
„România literară”, nr. 9, 5 martie 2003.

**Cătălin BORTĂ, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

¹⁹ *Ibidem*, p. 620.

²⁰ Coperta a IV-a a primului volum *Cireșarii* – București, Editura Cartea Românească, 1976.

CRONICI PROFESIONALE

POVESTEA BIBLIOȘEZĂTORII

O joacă de cuvinte, o joacă de idei, o joacă cu motiv, o joacă a noastră, a bibliotecarilor, pentru a stârni curiozitatea și dorința de cunoaștere ale copiilor care trec pragul bibliotecii, dar mai ales ale celor care din diferite motive nu au ajuns încă aici.

Așa am pornit cu o mulțime de întrebări despre ce le-ar plăcea copiilor să învețe sau cum să facem să se simtă bine la bibliotecă, despre ce să le vorbim pentru a zâmbi și pentru a iubi și mai mult cărțile.

Oare copiilor le plac lucruri practice sau vor teorie ca să-i ajute la școală? Vor să învețe geografie

sau istorie? Vor lucruri moderne sau tradiționale? Vor vrea să scrie sau să citească? Vor vrea să cânte sau să danseze? Cum am putea să avem o activitate care să îmbine cât mai multe din cerințele noastre?

Cum am putea să facem totul simplu, dar frumos pentru ei? Să ne jucăm, să stăm împreună, să facem cât mai mult din ce ne-am propus mai sus și să nu simțim cum se scurge timpul, mai ales după ce pandemia ne-a ținut în casă fără să ne putem manifesta creativitatea în niciun fel.

În joaca de-a ideile ne-am gândit cât de simplu stăteau buncii la o masă și cât de fericiți depăneau povești, amintiri, legende; râdeau, coseau, cântau, dansau, făceau diverse îndeletniciri pe care noi le-am înlocuit cu mașini și roboți. Dar putem și noi să facem o astfel de adunare. Să facem o Șezătoare! Să o numim Biblioșezătoare. Numai așa am îmbina vechiul cu noul, teoria cu practica, cântecul cu dansul, ritualurile românești cu cele străine, poveștile noi cu legendele străvechi. La acestea mai putem adăuga ghicitori, proverbe și jocuri.

În luna aprilie a acestui an am pornit în frumoasa poveste. Ne-am ales drept mascotă o păpușă pe care am îmbrăcat-o în straie de sărbătoare, am pregătit modelele, am ales materialele și am invitat copiii. Iar acum, datorită zâmbetelor pe care le primim în fiecare săptămână (miercuri începând cu ora 14:00 la Sala TinART), realizăm că a fost o decizie bună și că micii noștri cititori sunt fericiți la noi, la bibliotecă!

În imaginile de mai jos avem dovada lucrărilor frumoase din cadrul expozițiilor realizate cu ocazia Zilelor Vasluiului și de la Sărbătoarea toamnei, activitate organizată în ultima săptămână a lunii octombrie.

**Cristina LEON, bibliotecar,
Serviciul Programe și proiecte culturale, Metodic,
Conservare și restaurare documente,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

CLUBUL DE POEZIE „CRISTIAN SIMIONESCU”

Cristian Simionescu, „poet al tăcerilor”, așa cum îl numea într-o cronică profesorul Gruia Novac (scriitor și critic literar), este unul dintre cei mai reprezentativi optzeciști ai generației mele și, pe lângă preocuparea de profesor, a fost și un șlefuitor iscusit de talente. Astfel, în perioada când a lucrat la Clubul Copiilor din Bârlad a coordonat un cenaclu pentru elevi.

Ideea de a înființa la Centrul „Mihai Eminescu” acest club îi aparține doamnei bibliotecar Geta Modiga, pentru care a primit aprobarea conducerii Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” și a Consiliului Local. Tot dumneaei a fost cea care a propus ca eu să coordonez acest club. Pentru mine această sarcină a însemnat o bucurie și împreună am plănuit o strategie pentru bunul mers al acestuia. Ne-am dorit să facem ceva deosebit, diferit de ce există și de ce s-a mai făcut, util pentru poeți, mai ales pentru începători, care nu au debutat în volum, tineri și mai puțin tineri, cât și pentru acei care au publicat deja, dar nu au acordat o atenție sporită în a-și promova creațiile și a le face cunoscute iubitorilor de poezie.

La Zilele Culturale ale Bârladului din luna mai a acestui an, la Centrul „Mihai Eminescu”, în prezența invitaților speciali: Angela Baciuc - cunoscută poetă din Galați, Liviu Apetroaie - poet, Gruia Novac - critic literar, a fost inaugurat Clubul de poezie „Cristian

Simionescu”. În cadrul acestuia, ne-am propus prezentarea unor poeți contemporani consecvenți în promovarea creațiilor lor, cu efort personal considerabil pentru a ieși din anonimat, a unor poeți în devenire, stimularea lecturii de poezie și încurajarea celor care scriu să devină tot mai buni.

„*Stai în umbră și așază-l pe celălalt în lumină*”. Aceasta este deviza clubului nostru ce a avut deja patru întruniri la care au fost invitați poeți consacrați: Mihaela Gudană din Ghidigeni, Galați (membră a Ligii Scriitorilor din România, Filiala Nord-Iași), Mihai Sultana Vicol, poet bărlădean stabilit în Suceava (membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași), Mihai Apostu din Dodești (membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași) și Florentina Loredana Dalian (membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România) care a venit tocmai din Slobozia.

În luna octombrie l-am invitat pe domnul Dumitru Brăneanu, președintele Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România.

La fiecare întâlnire a fost evocată personalitatea poetului Cristian Simionescu și s-au citit versuri din opera sa. După aceste momente, a fost făcută o prezentare a palmaresului literar al invitatului, căruia i s-a acordat un timp generos pentru a vorbi despre începuturile sale literare, evoluția, performanțele și pentru a răspunde la întrebările

adresate de cei interesați. În încheiere, un alt poet din sală a citit o poezie inedită solicitând părerea invitatului în calitate de poet consacrat ce are capacitatea de a sesiza valoarea unui text chiar și la o primă lectură.

Interesul pentru aceste reuniuni literare există, cu fiecare întâlnire vin tot mai mulți iubitori de poezie, creatori de diferite vârste și cu preocupări diferite. Ne-am bucurat de fiecare dată și de prezența și interesul unor elevi de liceu. Participanții vin cu atâta plăcere poate și datorită locului acesta magic, Centrul „Mihai Eminescu”, păstrător și depozitar de comori de artă și de literatură clasică, dar mai ales actuală. Toți invitații noștri aduc numeroase cărți și reviste de-ale lor sau de-ale prietenilor, scriitori din aceeași localitate, pentru a le dăruia. Astfel, un strop din harul poetic ce

le-a generat opera rămâne pe rafturile instituției de cultură din Bârlad.

Aproape zilnic aici își așteaptă cititorii o mulțime de cărți și reviste ce pot fi răsfoite sau studiate în scopul informării și documentării.

Avem speranța că această laudabilă inițiativă va rezista și va avea rezultate conform așteptărilor, că volumele de debut ale participanților nu vor întârzia să apară și că din generația mai tânără de poeți se va remarca un nume, ori poate mai multe, care va străluci pe cerul poeziei contemporane românești.

Mulțumim autorităților locale pentru sprijinul pe care îl acordă unor astfel de activități. Totuși, cea mai mare recunoștință o am pentru poeții invitați, unii dintre ei străbătând drum lung pentru a ne oferi bucuria întâlnirii cu poezia, aducând totodată cu ei multă, multă dragoste pentru cultură.

Dorina STOICA,
membră a Uniunii Scriitorilor din România

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

CĂMINUL DE UCENICI

„PROF.DR. HURMUZESCU” VASLUI (IV)

Ce învățau ucenicii

Subiectul învățării trebuie numaidecât împărțit în două perioade distincte: înainte de 1948 și după acest an fatidic ce reprezintă instaurarea deplină a comunismului în România, cu tot cortegiul lui funest de crime, fărâdelegi, arestări în crucea nopții, execuții sumare, însușirea OBLIGATORIE a unor așa-zise „reforme” din care cea mai cruntă a fost aceea a învățământului, croit după chipul și asemănarea celui uzitat în uniunea republicilor sfaturilor socialiste, de sub cizma „mărețului” Stalin.

Spre exemplu, elevul de clasa I-a „industrială”²¹ Hatmanu Neculai, născut la data de 23 decembrie 1925²² în comuna Ivănești, județul Vaslui, cu părinții Ion și Natalia (agricultori), a fost înscris în anul școlar 1941-1942. Ucenicia urma să o facă la patronul unei fierării, Vasile Hatmanu (probabil, rudă), cu sediul pe strada Călugăreni, nr. 36. Pe lângă obligatoria practică în producție, tânărul de 16 ani trebuia să se pregătească și teoretic la următoarele obiecte: 1) Lecturi și compuneri în Limba română; 2) Istorie; 3) Aritmetică practică; 4) Geografia industrială și devize; 5) Desen industrial (tehnic); 6) Elemente de fizică și mecanică practică; 7) Materiale, mașini-unelte și tehnica lucrului; 8) Educație moral-religioasă; 9) Limba germană. De asemenea, elevul mai era notat și la: 1) Purtarea la curs; 2) Purtarea la atelier; 3) Frecventarea cursului; 4) Frecventarea atelierului. Notele se acordau trimestrial după care se făcea media aritmetică, rezultând media anuală. Hatmanu Neculai, chiar dacă era mai vârstnic decât unii dintre colegii săi, a absolvit clasa I cu media 6,08.

Cucoș Vasile, născut la data de 11 ianuarie 1926 în orașul Vaslui, ca fiu al dlui Gheorghe (agricultor) și al dnei Mândița (casnică), a avut în clasa a II-a aceleași obiecte de studiu ca și elevul de mai sus. Diferența a fost făcută de media de absolvire: 6,40.

Amăriuței Mircea, născut la data de 28 ianuarie 1924, în comuna Tanacu, județul Vaslui, ca fiu al dlui Vasile (agricultor) și al dnei Ilinca (casnică), ucenic al dlui Dimitrie Petcu, patronul unui atelier de croitorie de pe strada Călugăreni, nr.16, a avut în clasa a III-a în plus față de cei de-a I-a și de-a II-a, doar trei obiecte: Igiena, Educația cetățenească și Legislația muncitorească și Electricitatea. În ultimul an de studiu a obținut merituosă medie de 7,23 fiind declarat muncitor calificat în meseria de croitor.

După cum spuneam, situația s-a schimbat simțitor odată cu apariția „reformei” învățământului din anul 1948. Pe lângă faptul că durata studiilor a rămas tot de trei ani, elevul era obligat să mai presteze încă un an ca ucenic la același atelier. De notat că micile ateliere, prăvălii ș.a. nu au fost „naționalizate” prin efectul Legii nr. 119 din 11 iunie 1948, așa că ele au mai funcționat un timp, foarte scurt, până la constituirea cooperativelor meșteșugărești.

Teodor Panaite, tatăl elevului Vasile Panaite, s-a gândit că n-ar fi rău să-l dea pe fiul său pe mâna patronului unei tâmplării, Teodor Bulug, de pe strada Ștefan cel Mare, nr. 130, pentru a învăța meseria de lemnar, evident. În toți cei trei ani de carte, tânărul născut în anul 1933 a trebuit să studieze următoarele materii: „*Partea literară. Limba română; Limba rusă; Legislația muncii; Constituția R.P.R.*”²³. *Partea științifică. Aritmetica; Fizica; Chimia; Devize; Instalații și mașini de forță. Cunoștințe profesionale. Desen; Mecanică; Electricitate; Tehnologie; Lucru atelier; Studiul materiilor prime. Dexterități. Muzica; Educația fizică. Conduita. Purtarea*”.

După toți acești ani, a promovat cu media 7,46, ceea ce nu era puțin la volumul cam mare de învățătură, bașca deprinderea meseriei sub „bagheta” maestrului Bulug.

²¹ A nu se confunda, fatalmente, cu prima clasă primară deoarece la Căminul de ucenici (care era un curs școlar secundar) se primeau numai elevii cu școala primară terminată și chiar și cu școala complementară, V-VII (n.a.)

²² SJAN Vaslui fond *Căminul de ucenici Vaslui*; d.1/1941; f.1

²³ R.P.R.: acronim pentru Republica Populară Română (n.a.)

Căminul de ucenici Vaslui²⁴
1941 – 1944
clasele I – III

Nr. crt.	Numele și prenumele	Data nașterii	Prenumele tatălui	Patron și meseria înv.	Adresa firmei
1.	Amărieuței Mircea	28.01.1924	Vasile	D. Petcu - Croitor	Călugăreni 16
2.	Andone Ioan	18.10.1925	Constantin	Al Postolache - Fierar	Traian 16
3.	Brodoceanu Gheorghe	-	-	Brodoceanu Cizmar	Ștefan cel Mare
4.	Brat Constantin	25.02.1925	Constantin	C. Brat Olar	Gheorghe Racoviță
5.	Chiroșcă Ioan	-	-	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare
6.	Furtună Ilie	21.07.1928	Neculai	N. Furtună Rotar	Traian 25
7.	Liviță Mihai	-	-	-	-
8.	Arhire Stelian	-	-	Gh. Ursache Cizmar	-
9.	Boca Constantin	20.04.1925	Constantin	C. Nimirceag Croitor	Călugăreni 16
10.	Barbu Neculai	03.04.1924	Ion	Gh. Lazăr Tâmplar	Lascăr Catargiu
11.	Barbu Constantin	03.03.1925	Neculai	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare
12.	Moraru Vasile	-	-	Fierar	-
13.	Mihăilă Gheorghe	06.08.1923	Vasile	Ștefan Botez Armurar	Traian 87
14.	Oceană Simion	12.09.1927	Simion	S. Oceană Tâmplar	Iarmaroc
15.	Onofrei Vasile	1925	-	Gh. Ilașcu Frizer	Ștefan cel Mare
16.	Plugaru Ioan	30.04.1926	Ion	Alex. Baisan Stoler	Vidin 6
17.	Rotaru Theodor	04.02.1924	Theodor	Uzina electr. Mecanic	P.P. Carp
18.	Stângăceanu Vasile	11.11.1923	Ion	Primăria Vaslui	-
19.	Rotaru Ioan	13.09.1924	Neculai	C. Chiriac Tipograf	IC Brătianu 16
20.	Tufă Vasile	-	-	Tâmplar	-
21.	Anton Constantin	02.04.1925	Ion	Mecanic	-
22.	Anton Gheorghe	25.06.1927	Gheorghe	Gh. Dascălu	Ștefan cel Mare
23.	Bârcă Dumitru	24.10.1924	Ilie	Croitor	Hagi Chiriac
24.	Croitoru Vasile	-	-	Zidar	-
25.	Condurache Neculai	-	-	Gh. Chiriac Tipograf	IC Brătianu 16
26.	Florea Adrian	12.05.1928	Dumitru	Croitor	Vidin
27.	Filip Haralamb	30.11.1927	Ion	Croitor	-
28.	Filip Mihai	30.11.1927	„-”	I. Ștefănescu Comerț	IC Brătianu
29.	Gheorghievici Dum.	21.09.1928	Ilie	-	-
30.	Hubaci Ioan	1926	Ion	Fierar	-
31.	Hurdubaie Gheorghe	-	-	Al. Onceanu Tipograf	IC Brătianu
32.	Păduraru Petru	20.04.1925	Gheorghe	Al. Panaiteanu Croitor	„-”
33.	Simionescu Eugen	-	-	Simion Popa Frizer	Ștefan cel Mare
34.	Stroie Ivan	20.09.1924	Petre	Frizer	-
35.	Spiridon Neculai	20.09.1927	Neculai	Frizer	-

²⁴ SJAN Vaslui fond *Căminul de ucenici Vaslui*; d.1/1941; f.1-74

36.	Tufă Jenică	-	-	E. Galamaz Frizer	Ștefan cel Mare 126
37.	Tăbăcaru Vasile	-	-	Fierar	-
38.	Cișmigiș Ștefan	-	-	Tâmplar	-
39.	Costin Vasile	-	-	"~"	-
40.	Bălan Constantin	-	-	Constandache Chelner	-
41.	Alexandrov Vasile	31.10. 1927	-	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare
42.	Andrieș Lucian	13.12. 1925	-	C. Nimirceag Croitor	Călugăreni 26
43.	Agafiței Neculai	15.11. 1926	Vasile	I. Rometi Fierar	Ștefan cel Mare
44.	Barbu Vasile	1926	Ion	Al. Băisan Stoler	Vidin 4
45.	Boghiu Constantin	1927	-	C. Feraru Frizer	Ștefan cel Mare 246
46.	Cojocaru Paul	-	-	Gh. Ilașcu Frizer	Ștefan cel Mare 46
47.	Cucoș Vasile	11.01. 1926	Gheorghe	Al. Cucuș Croitor	IC Brătianu
48.	Costache Dumitru	1926	Ion	N. Florea Cofetar	"~"
49.	Gavrilesco Constantin	11.06. 1926	Constantin	Uzina electr. Electrician	PP Carp
50.	Holban Mihai	-	-	Al. Rusu Fierar	Petru Rareș
51.	Hatman Neculai	23.12. 1925	Ion	V. Hatman Frizer	Călugăreni 36
52.	Iancu Gheorghe	05. 1928	Iorgu	I. Șvarț Fierar	Ștefan cel Mare
53.	Ilie Ioan	21.07. 1926	Vasile	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare 23
54.	Iacob Constantin	10.03. 1927	Constantin	Al. Băisan Stoler	Vidin 6
55.	Mitrea Gheorghe	12.04. 1927	Gheorghe	C. Nimirceag Croitor	Călugăreni 26
56.	Neamțu Aurel	1927	Vasile	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare 23
57.	Pintilii Constantin	04. 1926	Dumitru	C. Galamaz Frizer	Ștefan cel Mare 126
58.	Romașcu Ioan	10. 1927	Ion	G. Avasiloaie Mecanic	Călugăreni 46
59.	Repciug Ioan	-	-	C. Cozubaș Chelner	Ștefan cel Mare 83
60.	Sfântu Mihai	20.12. 1924	Constantin	C. Sfântu Zidar	Iarmaroc 104
61.	Stancu Ioan	16.06. 1925	Vasile	C. Bumbu Croitor	Ștefan cel Mare 2
62.	Sârghie Ion	06.11. 1926	Gheorghe	A. Panaiteanu Cizmar	Ștefan cel Mare
63.	Timofte Ion	-	-	-	-
64.	Slabu Gheorghe	-	-	I. Suflet Chelner	Ștefan cel Mare
65.	Crețu Ioan	24.07. 1925	Ion	Corp Didact. Librar	-
66.	Lupu Mihai	30.11. 1926	Petru	Fed. Spiru Haret	Manufac- tură
67.	Ghinea Constantin	-	-	"~"	Brașove- nie
68.	Andone Ștefan	12.07. 1927	Constantin	Al. Băisan Stoler	Vidin 6
69.	Volocaru Ioan	1927	Ion	Corp Didact. Librar	-
70.	Alexa Dumitru	06.03. 1924	Teodor	I. Alistar Croitor	-
71.	Anton Constantin	02.04. 1925	Ion	C. Horac Mecanic	Ștefan cel Mare 23

Căminul de ucenici Vaslui²⁵
1945 – 1950

Nr. crt.	Numele și prenumele	Data nașterii	Meseria	Numele patronului și adresa firmei
1.	Frunză Petru	-	Fierărie	Neculai Grigoriu, Dragoș, nr.13
2.	Panaite T. Vasile	1933	Tâmplărie	Teodor Bulug, Ștefan cel Mare, 130
3.	Parfene Dumitru	1933	Cizmărie	-
4.	Pașa Gh. Gheorghe	1931	" "	Zalman Zuker, strada Vidin, 9
5.	Solomon Gh. Ion	1933	" "	Teodor Dascălu, Călugăreni, 20
6.	Șopu Constantin	1933	Tâmplărie	Teodor Zaharia, Hagi Chiriac, 9
7.	Totoi Constantin	-	Tipografie	Iulius Marcovici, Ștefan cel Mare
8.	Sârbu Gheorghe	01.10.1932	Frizerie	Nicu Zugravu, Ștefan cel Mare, 142
9.	Teslaru Gheorghe	-	Croitorie	-
10.	Adochiței Gheorghe	-	Mecanică	-
11.	Aprodu Aurel	1933	Cizmărie	-
12.	Bujoreanu Ion	1932	Tâmplărie	-
13.	Bogdan Vasile	-	Mecanică	-
14.	Câmpeanu Mihai	-	Croitorie	-
15.	Carabaș Vasile	-	Fierărie	-
16.	Costin Ștefan	1933	Tâmplărie	-
17.	Diaconu Constantin	1933	Tipografie	-
18.	Daraban Emil	-	Croitorie	-
19.	Flueraș Niculae	1931	Cizmărie	-
20.	Flueraș Teofil	-	Croitorie	-
21.	Filote Dumitru	1932	Electro- mecanic	-
22.	Marin Vasile	-	Croitorie	-
23.	Menghiță Constantin	1933	Strungar în fier	-
24.	Miron Cezar	-	Tâmplărie	-
25.	Mocanu Petru	1934	Cizmărie	-
26.	Moise Gheorghe	1933	Lăcătușerie mecanică	-
27.	Pătrunsu Ioan	-	Pălărie	Gentman Iancu str. Ștefan cel Mare
28.	Penelea Ioan	-	Mecanică	Botez Ioan
29.	Popa Niculae	-	Frizerie	-
30.	Promoroacă Ioan	-	Frizerie	Cooperativa 30 Decembrie
31.	Stancu Cezar	-	-	-
32.	Stronciu Constantin	-	Vânzător	Magazinul de Stat „Iasul”
33.	Suflet Ioan	-	Frizerie	Cooperativa 30 Decembrie
34.	Tighici Constantin	-	Cizmărie	" "
35.	Costin Ioan	-	Croitorie	-
36.	Popa Ștefan	-	Croitorie	Cooperativa 30 Decembrie
37.	Arhire Ioan	-	Croitorie	-

Căminul de ucenici în anul 1937

Așa arată ruinele acum, în anul 2022

²⁵ SJAN Vaslui fond *Căminul de ucenici Vaslui*; d.1/1941; f.1-74

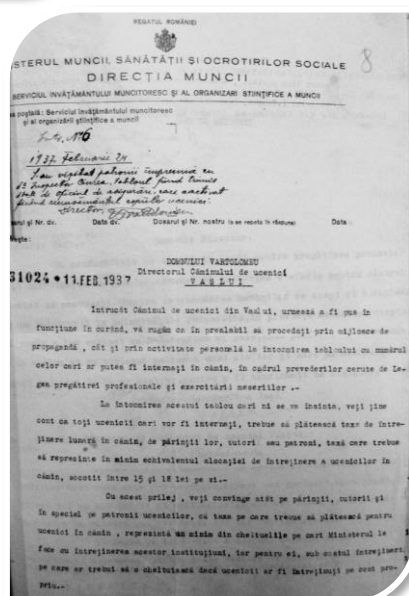
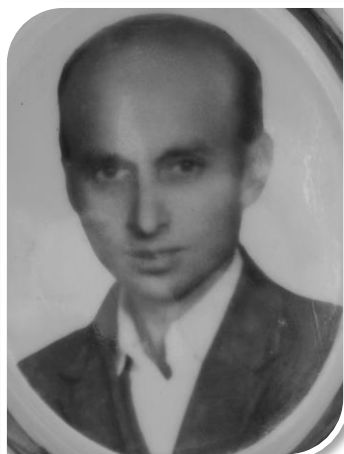
E L E V I

Dumitru Parfene (1933-2014, Vaslui). În stânga, la vârsta de 35 de ani; în dreapta, la vârsta de 75 de ani

În stânga: Mihai Sfântu (1924-1974); s-a pregătit pentru meseria de zidar la patronul Constantin Sfântu de pe strada Iarmaroc, nr. 104.

În dreapta: Petru Frunză; s-a pregătit pentru meseria de fierar la patronul Neculai Grigoriu de pe strada Dragoș, nr.13.

Paul Zahariuc,
Vaslui

Propagandă pentru atragerea copiilor la
învățarea unei meserii (1937)

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ A UNUI ILUSTRU NECUNOSCUT

Neculai D. Neștian

Răsfoind presa bărlădeană descoperi cu emoție evenimente, personalități și implicit modul lor de reflectare în mentalitatea colectivă locală, despre care generațiile mai vârstnice ori mai tinere au auzit întâmplător - din istoria orală -, fie din manualele școlare, fie din bibliografii ori cel mai adesea prin intermediul arhivelor și a pasionaților de istoria națională. Dar din noianul informațiilor aflăm, cu uimire și satisfacție totodată, despre existența unei numeroase elite românești din perioada 1878-1946, trecută apoi pe sub furcile caudine ale *proletariatului* care a decapitat-o și la propriu, și la figurat.

N.D. Neștian s-a născut în satul Tuchilați, comuna Vutcani, județul Fălciu, într-o familie de țărani nevoiași la data de 4/6 noiembrie 1878, ca fiu al lui Dumitrache și al Anicăi. A încetat din viață în București la 23 februarie 1966, având ca ultimă adresă - str. Stavropoleos, nr. 3.

Deși dintr-o familie simplă, acesta provenea dintr-o veche familie de răzeși, fratele său menționând în una din lucrările sale că dispune de un document ce atestă existența acesteia încă din

anul 1700.²⁶ A urmat cursurile liceale și Seminarul „Veniamin” din Iași. A fost licențiat în filologie clasică și în drept. Ulterior îl regăsim ca absolvent al Academiei de Teologie din București.²⁷

Frate al ilustrului profesor bărlădean Gheorghe (cunoscut în general cu prenumele de Ghiță) D. Neștian (profesor de limba latină, elenă și drept), a fost ca și acesta profesor de istorie și latină la Liceul „Gh. Roșca Codreanu”. A predat economie politică, drept și istorie între 1 octombrie 1908 - 1 septembrie 1938 și a fost director al liceului între anii 1914-1916. A mai predat drept administrativ la Școala Normală „Principele Ferdinand” și limba latină Liceul de Fete „Iorgu Radu”.

Unul dintre foștii săi elevi (de la Școala Normală „Principele Ferdinand” - Gh. Sillion *în manuscrise*), îi face un inedit portret surprinzând calitățile acestuia, arătându-și admirația pentru profesorul, omul, prietenul și politicianul pe care l-a cunoscut în multiple ipostaze:

„Neștian Neculai - profesor de istorie și drept - a fost o fire mai liniștită. Cu înfățișarea plăcută și mult proporționat ca fizic, ne domina cu maniera lui corectă în haine și vorbă, cu laude și mustrări scurte și serioase, ne impresiona, rușinându-ne de necuviință sau mici greșeli față de el.

Când un elev nu știa, el îi pune un punct în catalog și-i zicea: <<Să știi, dragă, că te mai ascult și dacă nu vei răspunde, cu părere de rău, dar, vei căpăta nota care... nu-ți va aduce bucurie nici ție, nici părinților tăi.>> Dacă elevul răspundea bine, îl onora cu note până la 9.00 și îl considera ca fiind bun, ținându-i minte numele.

Eu căpătasem o atitudine de respect și ascultare față de el, pe care i-am păstrat-o tot timpul în școală; iar în societate - după ce am devenit învățător la Dragomirești - Tutova, l-am respectat și rugându-l pentru multiplele nevoi ale mele și ale școlii - și când era prefect de Tutova, el m-a ajutat cu cea mai mare bunăvoință, primindu-

²⁶ Gh. D. Neștian, *Articole de politică teoretică*, Atelierele grafice Nicolaie Peiu, Bârlad, 1936, p. 36.

²⁷ Lucian Predescu, *Enciclopedia României, Cugetarea*, Ediție anastatică, Editura Saeculum I. O. și Editura Vestala, București, 1999, p. 595.

i cu îngăduință și ascultare observații la care din punct de vedere politic și social avea dreptate.

Prin 1926, toamna m-am dus la el acasă pentru un sfat și o stăruință. M-a primit foarte mulțumit că un elev vine să-l consulte. După ce mi-a dat sfatul pentru mine și făgăduința pentru ajutor să-mi fac școală de cărămidă în sat, m-a oprit cu multă insistență la masă. Masa i-a fost modestă: un borș de fasole foarte bine gătit și consistent, cartofi prăjiți cu murături și mămăliguță caldă. Totul bine gătit și servit de doamna, soția lui.

Era de nuanță politică liberal ca Vintilă Brătianu. În discuție liberă asupra politicii, am plecat de la constatarea explicată de el că permanent în timp și spațiu pentru toate popoarele politica este și va fi apanajul unei <<clici>> ce se erijează, insinuându-se cu mijloacele cele mai bizare – abjecte câteodată – în fruntea popoarelor naționale, impunându-le cu forța ideii, muncă și directive cu totul personale și-n dauna tuturor. Principiul întregului eșafod politic se bazează pe: <<scopul – puterea – scuză mijloacele>> – chiar abominabile: <<Forța primează dreptul>> și <<Înșelăciunea liber consimțită e nenorocirea dreptății>>.

Odată liberalii venind la putere și propaganda țărănistă fiind tare și mai ales omorârea polițaiului²⁸ Manciu la Iași de către Corneliu Zelea Codreanu pe sala Tribunalului, unde se judeca procesul unor studenți provocatori de dezordine, s-a ordonat strângerea armelor. Eu aveam o panoplie muzeu cu revolvere cu 6 și 12 focuri cu roată, pistoale turcești și o <<flintă poloneză>>, toate moștenire de la tata și bunica, dar care nu mai aveau nici o valoare fiind toate cu defecte și fără cartușe și praf și petițele necesare. Lângă ele aveam și o armă de război ungurească, adusă de mine ca amintire. Eu n-am fost acasă când s-au strâns armele din sat. Cu stăruința domnului prefect Neculai Neșțian mi s-a dat arma de război pentru panoplie. Celelalte, însă, nu fiindcă fuseseră trimise la Reșița ca fier vechi. Dealtfel, această armă am scos-o, satisfăcându-mi un orgoliu de putere. De fapt nu mai era bună de nimic – decalibrată și fără cartușe. Cele 10 cartușe <<dum-dum>> ce le posedam se alteraseră și nu mai luau foc.

Dar cel mai bine, cu satisfacții morale pentru mine și îmbunătățire culturală pentru sat și comună, a fost ajutorul ce mi l-a dat la cererea mea, la construirea școlii de cărămidă din satul Dragomirești – județul Tutova.

În timpul stăruințelor pentru școală, m-a luat cu el de la prefectură spre casa lui și printre multe discutate mi-a răspuns despre Mihalache, al cărui ziar se vindea ca pâinea caldă pentru luarea în derâdere a activității liberalilor... ca afaceriști și mai ales că era vorba să vie la putere următoarea apreciere valabilă oricând: <<E bun Mihalache – șeful țăranștilor; dar pentru liberali e mai rău și periculos, știi de ce ??... fiindcă nu e al nostru. >>” Vorbe cu tâlc și valabile în timp oricând...

„Profesorul Neculai Neșțian – de origine din satul Vutcani – ca profesor și apoi ca prefect a fost un bun gospodar, îndrumător și cu mare bunăvoință pentru a ajuta pe învățători. În timpul lui ca prefect s-au făcut aproape toate școlile din județ.

În inspecțiile care le făcea îi plăcea să ridice prestigiul învățătorului – oricare ar fi fost gândurile politice – chemându-i la consfătuiri, unde avea bunăvoința și era posibil pentru învățători, îi onora cu vizite acasă, laudându-le gospodăria și-i încuraja în activitatea școlară.

În acest sens am avut ocazia să-l cunosc și eu. Întârziind la Primărie peste ora 12, l-am invitat la mine la masă cu tot anturajul celor trei persoane. Deși aveam casa mică atunci – moștenire de la tata – totuși a mers cu mare bunăvoință, observând toată gospodăria și strădania mea de a lucra mereu. Când mă încurcasem în datorii și eram împrumutat la băncile <<liberale>>, el a fost primul care mi-a spus <<direct>> că șeful partidului – conu’ Nae Simionescu, zis Celibatarul, e hotărât să mă persecute pentru că am făcut un memoriu contra datoriilor și m-am pus în fruntea mișcării (1932); iar despărțindu-mă de el mi-a zis: <<Dragă Silion, eu cred că, bine ar fi să te „descotorosești” de giruri și datorii chiar dacă vei pierde ceva, ca să nu mai dai ocazia la compromisuri.>>” (Gh. Silion, în manuscrise)

Din autobiografia profesorului Gh.D. Neșțian, șlefuită de fostul său elev Gheorghe Ivănescu, rezultă că încă din timpul studenției devenise prieten cu Grigore Vasiliu (Licențiat în drept la Universitatea din București a fost: avocat, deputat, prefect și a deținut calitatea de șef al P.N.L. al județului Tutova. Acesta era un personaj faimos în Bârlad atât prin activitatea politică, dar și datorită moravurilor soției sale: „Vecin cu casele lui Costică Tașcă, stătea moșierul Grigore Vasiliu, satrapul județului, șeful partidului liberal, toată lumea îi zicea Sfântul Sisoie din cauza pletelor pe care le purta și a cărui soție, Tupineta, era tare deocheată.

²⁸ Pe 25 octombrie 1924 a avut loc la Iași una din crimele politice înregistrate în România de la asasinarea, în 1862, a prim-ministrului Barbu Catargiu și până atunci. Este vorba despre asasinarea șefului Poliției Iași, prefectul Constantin Manciu, răpus de un glonte tras în cap de

către Corneliu Zelea Codreanu, liderul Ligii Apărării Național Creștine (LANC), mișcare politică extremistă, fondată în 1923, care promova doctrina național-creștină.

În <<cinstea>> ei, în 1926, I. Băjesco-Oardă a scris versurile pe o melodie la modă *Închideți ochii dulci....*”.²⁹

Tot din amintirile fratelui său mai aflăm că s-a însurat cu fata preotului Slobozeanu de la Școala Normală, Elena, cu care a avut trei copii: un băiat - Neculai, născut la 11 septembrie 1912 la Bârlad și care a decedat la București la 29 martie 1982 și o fată Maria (căsătorită Manolescu), născută în 1914 și decedată la 12 decembrie 2009 la București. Un alt fiu al acestuia se pare că a purtat numele de Emil, născut probabil în 1913 și care a decedat după 6 ani).³⁰

Într-un alt volum al aceleiași lucrări (*Bârladul odinioară și astăzi*), în articolul „Strada mare a orașului Bârlad”, autorii³¹ scriu următoarele despre Grigore Vasiliu și frații Neștian: „Se povestește că la începutul secolului, când frații profesori Ghiță și Neculai Neștian au venit la Bârlad, acest Grigore Vasiliu i-a chemat la el (era șeful Partidului Liberal) și le-a spus: <<Pe unul din voi îl iau în partid și-l fac om! Dar numai pe unul! Hotărâți între voi care va fi acela!>> Celebrul latinist de mai târziu, profesorul Ghiță (Gheorghe) Neștian, a răspuns prompt cu o frază care a rămas celebră în Bârlad: <<Coane Grigore, ia-l pe frate-meu, că tot e prost și altfel n-ajunge nimic!>> Conu' Ghiță Neștian a rămas un savant, dar sărac, și nici n-a făcut politică, în timp ce conu' Neculai, frate-su, conform recomandării, a fost primar, prefect (1922-1926), deputat (1927-1930), senator (1919- 1922, 1933-1937) și moșier (a avut moșie la Perieni. Dar tot așa cum a spus frate-său a rămas. Niciodată nu a putut să stea în fața fratelui său Ghiță.”

Dincolo de anecdote ce își au, desigur, farmecul lor și reprezintă un factor de amuzament, istoria se scrie prin fapte și realități. Ascensiunea sa politică rapidă și diferitele funcții pe care le-a ocupat ne fac însă să credem că nu a reprezentat o realitate afirmația mai sus menționată, ci a fost o simplă răutate din partea adversarilor săi politici. Fiecare dintre cei doi frați a ales să urmeze cariere diferite. Unul pe cea didactică (cu o implicare mai redusă în politică) și științifică, iar celălalt s-a axat pe cea politică, chiar dacă în plan secund a fost în continuare preocupat de învățământ, în calitate de profesor, director și mai apoi ca prefect. Analizând climatul politic bârlădean din perioada interbelică, putem

constata că disputele politice cuprindeau o paletă largă de manifestări nelipsind atacurile la persoană și demagogia, urmărindu-se de multe ori interese personale sau de grup.

La 10 mai 1906 primește Medalia jubiliară „Carol I” - pentru merite deosebite având gradul de ofițer în rezervă al Regimentului Nr. 28 „Radu Negru” („prin Decretul Regal Nr. 5384 din 28 Decembrie 1905, publicat în Monitorul Oficial Nr. 218 din 1 Ianuarie 1906, înmănat posesorului de comandant unității militare colonelul Macovei”- sursă, nepotul lui - prof. Dan Manolescu, posesorul brevetului).

Totuși, dincolo de aceste considerații, nu putem să nu remarcăm o legătură foarte strânsă de-a lungul timpului între diferitele personalități politice bârlădene de factură liberală ce depășesc uneori, ca și astăzi, sfera relațiilor personale și de partid. Și să ne explicităm: în 1919 îi regăsim pe Grigore D. Vasiliu și pe Gh. D. Neștian în comitetul de direcție al Băncii Tache Protopopescu din Bârlad (*Calendarul Tutovei pe 1919*, Editura Revistei „România Administrativă”, Tipografia și Legătoria de cărți Joseph Grunberg, Bârlad, 1919, *coperta verso*). În *Calendarul Tutovei pe anul 1920*, Revista „România Administrativă”, anul II, Tipografia C.D. Lupașcu – Bârlad, sunt prezentate portrete (fotografii și texte) ale mai multor funcționari și oameni politici printre care profesorul Neculai D. Neștian, Grigore D. Vasiliu și Ioan Bontaș (Licențiat în litere și drept, a îmbrățișat mai întâi cariera de profesor, devenind ulterior avocat. Acesta a avut o prodigioasă carieră politică, membru marcant al P.N.L., a fost ales în numeroase rânduri ca deputat și primar. Longeviva sa carieră a continuat putând fi regăsit ca primar și în mai 1946³²).

Cu ocazia primelor alegeri pe baza sufragiului universal, desfășurate în perioada 2-5 noiembrie 1919, N. D. Neștian – profesor, s-a remarcat printre cei care au câștigat alegerile în circumscriptiile din Bârlad și județul Tutova devenind senator.³³

Încă din primul an al directoratului la Liceul „Gh. Roșca Codreanu”, se implică activ și, cu ocazia sărbătoririi celui de al 50-lea an de existență, insistă pe lângă autorități pentru obținerea a mai multor săli de clasă și mai ales a unui laborator

²⁹ George D., Dumitru Stoica, Mielu Moldoveanu, Lulu Macarovici, *Strada Mare a orașului Bârlad la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*, în B.O.A., vol. III, 1984, p. 316

³⁰ Gh. Ivănescu. „Profesorul G. Neștian, trubadurul Academiei Bârlădene”, din volumul *Bârladul de odinioară și astăzi*, vol. II, 1983

³¹ George D., Dumitru Stoica, ș.a, *Strada Mare a orașului Bârlad la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX*,

în B.O.A., vol. III, 1984, p. 316; vezi și Ion Galiță, *Gheorghe D. Neștian*, în B.O.A., vol. I, 1980, pp. 476-477

³² Ion N. Oprea, *Bârladul în presa vremurilor. De la revista „Păreri” la ziarul „Steagul roșu” 1932-1949. Cu „mărturisiri” de Constantin Hușanu*, Editura Pim, Iași, 2007, p. 61

³³ Oltea Rășcanu-Gramaticu, *Istoria Bârladului*, Bârlad, 1998, p. 32; vezi și Marian Bolum, *Viața politică în Bârlad și județul Tutova în perioada interbelică*, în mss.

considerat de el extrem de necesar³⁴. În vara anului 1914 a delegat pe profesorul Vasile Triandaf, fostul director din 1913, să se îngrijească de reparațiile liceului, care au costat nu mai puțin de 200.000 lei³⁵.

În 1924, cu ocazia împlinirii a 78 de ani ai acestei instituții școlare, la îndemnul lui Vasile Pârvan (promoția 1903) și datorită prezenței lui la sărbătoare, toți foștii elevi și profesori ai liceului au donat sume importante în vederea construirii unui internat pentru fii de țărani săraci. Printre donatori s-au numărat, în afară de nume ilustre precum cel al Ministrului învățământului, prof. Dr. C. Angelescu³⁶, N. D. Neștian în numele Prefecturii Tutova - 20.000 lei, fratele său - în nume personal 5000 lei și alte personalități³⁷.

Unul din cei mai fervenți susținători ai întemeierii unui liceu de fete în Bârlad a fost N. D. Neștian (făcând parte și din primul comitet al școlii) alături de alți profesori dedicați meseriei de dascăl precum: Cezar Ursu, scriitorul George Tutoveanu, avocatul Vasile Georgescu și numeroși părinți.

Neculai D. Neștian a contribuit la atragerea ca principal sponsor (1921) a moșierului căruia școala³⁸ îi poartă numele, dar a avut și o contribuție proprie donând o sumă de 1500 de lei, desigur minoră față de necesități, dar majoră față de salariile de atunci și de acum. Aceste date rezultă din Memoriul Liceului de Fete „Iorgu Radu” din Bârlad, așa cum au fost consemnate în „Cartea de onoare” a școlii³⁹.

A avut și o variată activitate publicistică putând fi regăsit cu articole în diverse publicații: *Monografia Liceului „Codreanu” din Bârlad. Cu ocazia jubileului de 50 de ani de la înființarea acestuia, 1858 -1908*, tipărită la Tipografia și Legătoria de cărți „Constantin D. Lupașcu” Bârlad în 1910; cuprindea, printre altele, și capitole semnate de frații Neștian: Gh. D. Neștian, „Cuvânt înainte”; Neculai D. Neștian, „Gheorghe Roșca

Codreanu, fondatorul Liceului”; „Serbarea jubiliară” (articol nesemnat; probabil scris de Gh. D. Neștian în calitate sa de director)⁴⁰.

În cancelaria Liceului „Codreanu” s-au pus bazele secției Bârlad a „Ligii Culturale” la 26 octombrie 1909, de Sfântul Dumitru. Cu acest prilej, profesorul Neculai D. Neștian a fost desemnat în funcția de casier, iar fratele său, directorul liceului, a devenit membru al secției Bârlad al „Ligii”⁴¹. În publicațiile acesteia, precum „Buletinul Ligii Culturale” din Bârlad și ulterior „Foaia Ligii Culturale” întâlnim deseori semnătura profesorului Neculai D. Neștian (Gh. Clapa, în mss.).

Ca urmare a calităților oficiale, în decursul timpului îl regăsim printre participanții la diferite manifestări, fapt regăsit în diferitele publicații ale vremii.

Din cauza opiniilor politice, a plătit din greu după 1948 (potrivit mărturiei nepotului său, a fost deportat în Bărăgan până la începutul anilor '60 n.ns. M. P.), fiind nevoit să plece din oraș și să devină cântăreț bisericesc la Biserica Stavropoleos din București⁴².

Acest lucru ar putea constitui și explicația faptului de ce despre unul din frați s-a putut pomeni în diferite lucrări în perioada comunistă, cum ar fi *Bârladul de odinioară și astăzi*, și despre celălalt nu, decât în subsidiar și denigrator. Nici regretatul profesor Traian Nicola, în monumentală sa lucrare *Valori spirituale tutovene. Bibliografii*, nu ne oferă mai multe informații despre această persoană ce a jucat un rol important în viața politică din perioada interbelică a orașului și a fostului județ Tutova.

Considerăm că prin întreaga sa activitate merită măcar să fie menționat în galeria personalităților politice bârlădene, nu neapărat emblematice și de prim rang, dar nici nu putem fi de acord cu uitarea conferită de un anumit tip de regim restrictiv.

**Marcel PROCA, profesor,
Școala Gimnazială nr. 1
„Iorgu Radu” Bârlad**

³⁴ *Anuarul Liceului „Codreanu” pe anul școlar 1921- 1922*, Tipografia Constantin D. Lupașcu, Bârlad, 1922, p. 22.

³⁵ Traian Nicola, *Colegiul național „Gh. Roșca Codreanu” 150 de ani*, Bârlad, 1996, p. 129.

³⁶ Traian Nicola, *Liceul „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad*. Monografie, Iași, 1971, pp. 63, 141.

³⁷ *Anuarul Liceului Codreanu pe anul școlar 1923-1924*, Bârlad, Tipografia Constantin D. Lupașcu, 1925, p.113.

³⁸ Școala Gimnazială „Iorgu Radu” – Bârlad.

³⁹ vezi și Proca, Marcel. coord. *File de monografie. Școala Nr. 1 „Iorgu Radu”*, Bârlad, Editura Sfera, 2009, pp. 31 - 49.

⁴⁰ Nicola, Traian. *Colegiul național „Gh. Roșca Codreanu” 150 de ani*, Bârlad, 1996, p. 126; vezi și Gh. Clapa, în mss.

⁴¹ Ibidem, p. 123.

⁴² Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene*. Biobibliografii, vol. 5, M-P, Bârlad, Editura Sfera, 2003, p. 288.

MEMORIE ȘI ISTORIE LOCALĂ

LIBRĂRII HUȘENE DIN TRECUT

Comercializarea cărții prin intermediul librăriilor și anticariatelor hușene reprezintă o temă mai puțin cercetată sau chiar lipsește din preocupările istoricilor locali. Istoricul se confruntă cu precaritatea surselor istorice în descifrarea tainelor comercializării cărții de către vânzătorii rămași anonimi, dar care au contribuit la răspândirea ideilor și curentelor literare și artistice ale epocii în care au viețuit, prin promptitudinea și cunoașterea valorii tipăriturilor și titlurilor noi. Studiul propus nu poate fi unul exhaustiv, ci unul ce poate fi îmbunătățit de informațiile disparate în sursele arhivistice. Nu ar fi

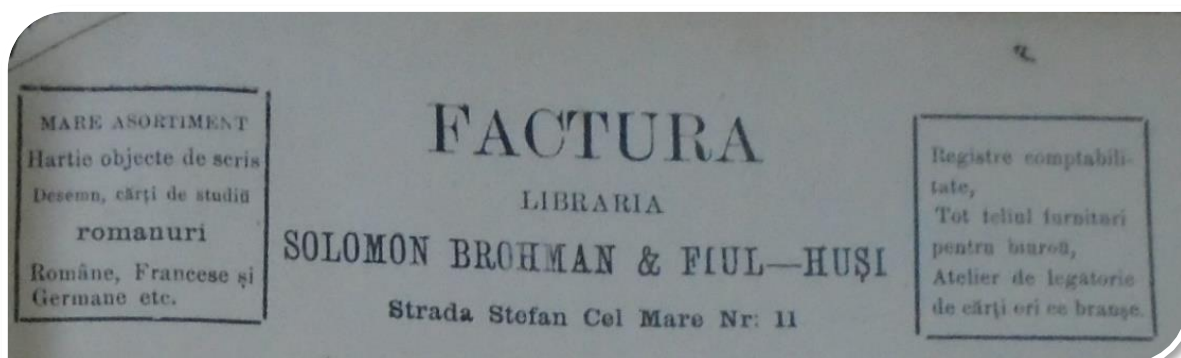
lipsită de importanță și abordarea spațiilor de difuzare a presei scrise în orașul Huși.

Librăria „Brohmon”/Brohman din „Hușu” își desfășoară activitatea în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Probabil, este prima librărie din orașul de pe Drăslăvăț, transformată ulterior prin asocierea dintre Solomon Brochman și fiul acestuia.

Este atestată de un „sigiliu” descoperit între paginile lucrării *Mărturisirea ortodoxă*, alcătuită de mitropolitul Petru Movilă, Tipografia Sfintei Mănăstiri Neamțul, 1864, aflată în proprietatea lui N. Colescu, de la care a trecut la parohia Horga, iar astăzi se află în Muzeul Eparhial Huși (cota: I 55).

Librăria Solomon Brohman/Brochman și Fiul situată la 1887 în strada Ștefan cel Mare, nr. 11, comercializa carte⁴³, atestată și la 1889, 1897 (Moise Brochman)⁴⁴, 1898⁴⁵, 1899⁴⁶, 1910⁴⁷.

⁴³ Ziarul „Prutu”, Huși, An. I, nr 8, din 17 noiembrie 1887, p. 4.

⁴⁴ „Almanach tipografic”, An 1, nr. 1, 1897, p. 168.

⁴⁵ „Almanach tipografic”, București, An II, nr. 2, 1898, p. 170.

⁴⁶ „Almanach tipografic”, Editat de George Filip, București, An III, nr. 1, 1899, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, p. 177.

⁴⁷ „Hușul”, an I, nr 1, iulie 1910, p. 3.

Școala de Viticultură achiziționează cărți în anii 1918-1919 de la Librăria și papetăria M. Brochman de pe strada Ștefan cel Mare.⁴⁸

Librăria Ițic Zilberman

Este atestată la 1897⁴⁹.

Librăria Luceafărul, funcționa la și după evenimentele din decembrie 1989. Își avea sediul pe strada Ghica Vodă în clădirea care a fost avariată de cutremurul din 1986. În 1983 intră în funcțiune noul sediu de pe strada General Teleman, la parterul blocului S2.

Spațiul librăriei este vândut în 1992 familiei Patraș, moment când încetează și existența librăriei „Luceafărul”, din al cărei personal amintim pe Vasile Bârcă (librar șef, veteran de război), Elena Bârcă, Maria Alexandru, Geta Găvănescu, Doina Măcreșcu și Mariana Balan (prin căsătorie Patraș).

Parterul Blocului S₂ unde a funcționat Librăria „Luceafărul”

⁴⁸ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare ANIC), Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (în continuare FMCIPI), dosar 542/1919, f. 9, 17, 17v.

⁴⁹ „Almanach tipografic”, An 1, nr. 1, 1897, p. 168.

În Librărie alături de poetul Ioan Alexandru Angheluș

Vasile Bârcă (22 iulie 1922, com. Butnărești, jud. Neamț-1 aprilie 2004, Huși), fiul lui Vasile și al Anicăi, a urmat cursurile Școlii de subofițeri de infanterie din Făgăraș, unde ascultă la Radio comunicatul regelui Mihai I din 23 august 1944 prin care România încetează războiul împotriva Națiunilor Unite și întoarce armele fostului său aliat – Germania nazistă, după care va fi înrolat în Batalionul I din Regimentul 96 Infanterie, primind botezul focului în noaptea de 10/11 septembrie 1944

în împrejurimile Timișoarei, lupte în care conduce o subunitate. De aici trece în Iugoslavia, unde întâlnește detașamente de partizani aflate sub conducerea lui Iosif Broz Tito. Participă la luptele de pe Tisa, apoi la cele din Ungaria până la Budapesta. Sergentul-major Vasile Bârcă cade grav rănit la Budapesta în ziua de 6 decembrie 1944 lângă mitraliera subunității, moment când ia sfârșit participarea lui la război⁵⁰. Pentru faptele sale a fost răsplătit cu medalia „Meritul militar”.

Vasile Bârcă

Librăria Ștefan Ciudin

Este atestată la 1897⁵¹.

Librăria Mihail Dimitriu

Este atestată la 1898⁵², 1899⁵³. Se pare că în 1899 își începe activitatea editorială tipografia lui Mihail Dimitriu, asociată cu librăria⁵⁴.

⁵⁰ Ion Alex. Angheluș, *Am avut o certitudine a noului ...* în „Vremea nouă”, 21 august 1981; Informațiile și fotografiile legate de Vasile Bârcă le-am obținut prin amabilitatea domnului Sergiu Suhăreanu, căruia îi mulțumim și pe această cale.

⁵¹ „Almanach tipografic”, An I, nr. 1, 1897, p. 168.

⁵² „Almanach tipografic”, București, An II, nr. 2, 1898, p. 170.

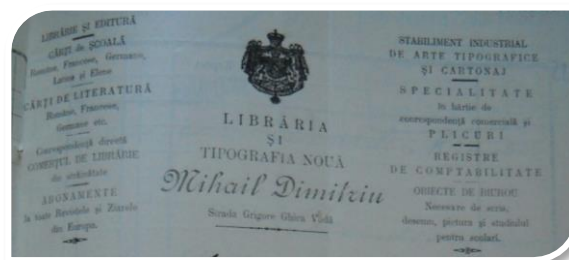
⁵³ „Almanach tipografic”, Editat de George Filip, București, An III, nr. 1, 1899, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, p. 177.

⁵⁴ Theodor Codreanu (coordonator), *Istoria Hușilor*, Galați, Editura Porto Franco, 1995, p. 222.

Librăria și Tipografia nouă Mihail Dimitriu

În 1902 era numită Librăria și Tipografia Nouă. Cu noul nume este atestată în 1904⁵⁵. În 1902 tipărea *Statutele Societății Economice Rurale „Sprijinul Românului” din comuna și cercul cultural Drânceni, județul Fălciu*. „Atelierul Tipografiei este în măsură de a executa orice lucrare atingătoare de această artă ca: Cărți, Registre de contabilitate, Invitații de nuntă, Cărți de vizită, Facturi. Toate imprimările necesare comunelor rurale, județului, etc, etc” (publicitate din 1902).

Reviste tipărite: *Situația generală și individua individuală pe clase a elevilor la finele anului școlar 1908-1909, 1909.*

Librăria Națională, Societate Cooperativă pe acțiuni, cu sediul pe Calea Victoriei, 47, din București, cu o Secțiune religioasă pe Strada Regală, nr.8, își avea la 1910 sucursale în localitățile Pitești și Huși. La inițiativa Societății „Munca” din Huși, aflată în legătură cu Librăria Națională din București, a fost înființată în iunie 1908 o „librărie românească” în orașul Huși, „cea mai frumoasă ... din Moldova, cea dintâi redută recucerită din acest oraș înstrăinat”. A fost sfințită de protopopul județului Fălciu și un sobor alcătuit din 9 preoți, față fiind secretarul general al Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor, prefectul județului și autoritățile locale⁵⁶.

Actele semnate de Marin Dumitru în 1910 atestă comercializarea cărților de specialitate în limba

franceză Școlii de Viticultură din Huși ⁵⁷. Documentele Școlii de Viticultură din Huși atestă la 15 august 1915 Librăria Națională Marin T. Dimitriu, cu sediul în strada Ștefan cel Mare⁵⁸.

În anii 1918 Școala de Viticultură din Huși cumpără cărți, hărți de la această librărie⁵⁹.

Librăria Noastră

Furniturile necesare cancelariei parohiale de la biserica „Sfinții Voievozi” din Crețești sunt procurate de la „Librăria Noastră” din Huși, căreia i se achită contravaloarea la 4 aprilie 1949⁶⁰.

La 19 septembrie 1949, Comitetul Provizoriu al Plășii Fălciu îndemna directorii de școli să se adreseze către „Librăria Noastră” din Huși pentru obținerea comenzilor pe credit⁶¹, iar înainte de 27 august 1950 Secțiunea de învățământ și cultură din Huși „a luat legătura cu Librăria noastră și Uniunea Cooperativelor” pentru comanda manualelor școlare⁶². De la Întreprinderea „Librăria

Noastră” își procura hârtia la 4 octombrie 1952⁶³ sau în 1960 parohia Crețeștii de Sus⁶⁴.

Librăria și Papetăria „UNIVERSALA” George Cercez, cu sediul pe strada Ștefan cel Mare, nr. 38, în fața hotelului Constantinescu.

Librăria „Ancora” Peritz din Huși, atestată la 4 septembrie 1948, când preotul din Crețești își făcea cumpărături parohiale⁶⁵.

Costin CLIT, profesor, Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși

⁵⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dosar 1382/1904, f. 21.

⁵⁶ Costin Clit, *Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși – Studiu monografic*, Vaslui, Editura Thalia, 2003, p. 177.

⁵⁷ ANIC, FMCIP, dosar 2574/1910, f.123.

⁵⁸ ANIC, FMCIP, dosar 4235/1915, f. 112.

⁵⁹ ANIC, FMCIP, dosar 542/1919, f. 4, 10.

⁶⁰ Arhiva Parohiei Crețeștii de Sus, dosar 35/1949.

⁶¹ Arhivele Naționale Vaslui, Fond Inspectoratul Școlar al Județului Fălciu, dosar 11 / 1949, f. 69.

⁶² Idem, dosar 1 / 1950, f. 51.

⁶³ Arhiva Parohiei Crețeștii de Sus, dosar 46/1952, f. 34.

⁶⁴ Idem, dosar 64/1960, f. 25.

⁶⁵ Idem, dosar 24/1948, f. 15v.

STUDII CULTURALE

URMELE PAȘILOR LUI STROE BELLOESCU ÎN GRIVIȚA

Este cunoscut faptul că Stroe Belloescu (1838-1912) a fost un profesor deosebit, matematician, autor de manuale școlare, inginer, filantrop, ctitor, politician și, în același timp, a fost una dintre cele mai generoase și cunoscute personalități care au pășit pe meleagurile comunei Grivița, lăsând amprente valoroase care au dăinuit până în zilele noastre.

S-a născut la 20 martie 1838 în Câmpina, localitate unde au ajuns părinții săi, Stroe și Stana Beloiu, mocani cu ceva stare materială, care au avut șapte copii. Se spune despre Belloescu faptul că „(...) n-a fost omul vorbelor, al zgomotului și al onorurilor sterpe, ci omul corectitudinii, modestiei, muncii și faptelor făcute pentru cei mulți și umili”⁶⁶.

Stroe a moștenit de la tatăl său o judecată chibzuită, un suflet deschis și o cumpătare la vorbă, iar de la mama lui a moștenit o nesfârșită bunătate și o neîntrecută milă pentru cei săraci și în suferință. A avut o copilărie tristă. După absolvirea școlii primare câmpinene, tatăl său se îmbolnăvește grav și i-a dat în grijă sa pe ceilalți frați mai mici („tu ești mai mare, aibi grijă de dânsii, Stroe dragă”). De acum înainte, toată îngrijirea familiei cade asupra lui. Pentru această neprețuită grijă ce a purtat familiei, mai târziu, la adânci bătrâneți, frații lui i-au arătat o caldă iubire de frate și duioasă stimă.

Amintindu-și, peste ani, de greutățile prin care a trecut în viață, Stroe Belloescu spunea elevilor săi: „Numai de la muncă atârână totul în această lume. Noi, frații, câți am plecat de acasă – și numai Dumnezeu știe cu câte necazuri și greutăți am luptat – ne-am iubit și am muncit stăruitor până ce am ajuns la liman. Să munciți și voi și să vă iubiți, măi băiețași!”

Urmează cursurile unei școli secundare din București, apoi învață tâmplăria într-o școală de meserii, după care pleacă la Gand, în Belgia, făcând studii politehnice, de unde se întoarce cu diplomă de inginer (1863).

Lui Stroe Belloescu – noul nume pe care și l-a ales – neplăcându-i ingineria practică pentru scurt timp la Bacău, intră în învățământul secundar (în 1864), mai întâi ca profesor de matematici și

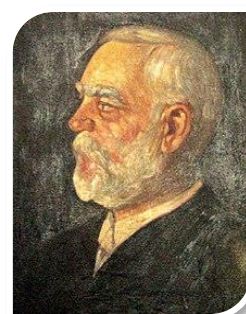
director al Gimnaziului real din Brăila (azi, Liceul „Nicolae Bălcescu”), iar după doi ani, în 1866, se transferă la Liceul „Ch. Roșca Codreanu” din Bârlad, la care funcționează neîntrerupt, ca profesor de matematici, până în 1898, când iese la pensie.

În Bârlad, ca profesor, Stroe Belloescu a depus o muncă titanică, însuflețit de un rar entuziasm. Trăia aproape țărănește printre cetățenii Bârladului făcându-și din donații și dăruiri de bine cea dintâi virtute a vieții sale.

Mic de statură, îndesat și bine clădit, purtând un cap mare pe un gât scurt, bălan și cărnos la față, cu fruntea mare și frumos boltită, încadrată de niște sprâncene stufoase ce împodobeau doi ochi albaștri buni și blânzi, chipul amintea figura strămoșilor noștri daci.

Putea fi văzut în Bârlad, mergând pe stradă grăbit, cu căciula lăsată într-o parte, cu cravata abia legată, cu pantalonii suflecați, dar plini de glod, lumea neinteresându-l dacă nu-i putea face un bine. El era în stare să umble în hainele cele mai simple: iarna, în haine de siac călugăresc ca și mocanii din care se trăgea și să poarte ciubote și o căciulă brumărie, iar vara să poarte haine albe de dril, o pălărie de paie cât roata carului, împletită de cele mai multe ori de mâna vreunui elev de la școala ajutată sau creată de el, și să mănânce ca un adevărat schimnic, numai ca, din ceea ce își lua de la gură, să mai poată împlini vreo nevoie sau să mai poată ajuta la ridicarea unei școli sau biserici pentru folosul poporului.

Stroe Belloescu s-a distins printr-o seninătate plină de iubire a sufletului său și îndeosebi prin acea moralitate care l-a făcut să se gândească mai mult la cele trainice, decât la cele trecătoare. A avut cel mai înalt simț al datoriei izvorât din cea mai caldă iubire pentru tineret și țărănime, nu lipsea

⁶⁶ Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene*, vol. I: A-B, 1999, pp. 227-242, apud Luca, Mihai. *Prestigioși cărturari ardeleni în istoria culturală a Bârladului*. Antologie

omagială dedicată Marii Uniri la Centenar, Ed. Sfera, Bârlad, 2018, pp. 27-28

niciodată de la școală, intra în clasă cu exactitate matematică, iar lecțiile le exprima limpede și precis. Acest om nu a cunoscut nici cea mai mică răutate sau dușmănie. Era un model nu numai de știință, ci și de cetățean. Munca și fapta, făcute într-o perfectă tăcere, cu o simplitate și rară sinceritate, erau idealul în care el știa să crească tinerele generații. A fost un muncitor înflăcărat de idealuri pentru propășirea prin lumină a neamului său, era un om simplu care a dus o viață austeră.

Ținuta sa demnă i-a aureolat cariera profesională la Liceul „Codreanu”, a cărui catedră de matematică a transformat-o într-un șantier al muncii și faptei.

Stroe Belloescu și-a sacrificat totul pentru luminarea și ridicarea materială a neamului său⁶⁷. Din salariul lui de profesor a ctitorit două biserici (una la Grivița și alta la Palerma, Trestiana de astăzi) și trei școli (la Grivița, Trestiana și Pleșa - astăzi în județul Galați). A ridicat și o statuie a lui Cuza Vodă la Grivița – primul bust din țară dedicat domnitorului care simboliza dreptatea făcută țăranilor, precum și o Casă Națională la Bârlad (actuala Bibliotecă municipală care-i poartă numele). De asemenea, a susținut elevi buni la învățătură, din familii nevoiaș, oferindu-le burse, cărți de școală și haine atât de necesare pentru frecventarea cursurilor școlare.

Pe placa inuagurală a școlii din Grivița a scris: „Ridicat-am această școală pentru luminarea țăranului român. Stroe Belloescu, 1892”. Apoi, în ziarul local „Paloda”, Belloescu explică motivele: „... pentru că stăpânirea a făcut multe școli, însă pentru clasa de sus; pentru țăranii nu s-a făcut decât foarte puțin și mai natural era dacă aici se începea și astăzi am fi fost departe”. Iar pe placa de la intrarea „Casei Naționale” din Bârlad, inaugurată în 1910, a scris: „Cu dorul ca neamul nostru românesc să meargă pururea înainte prin lumină și muncă, clădit-am această casa de cultură națională”.

La înmormântarea lui Belloescu (în octombrie 1912), directorul Liceului „Gh. Roșca Codreanu” pe care Belloescu l-a servit 34 de ani, prof. Gheorghe Alexandrescu, reprezentant și al ministerului Instrucției și Culturii, a depus o coroană de flori din partea ministrului, pe a cărei panglică scria: „Lui Stroe Belloescu, răspânditorului de lumină și dragoste de neam, sprijinitorului școlarilor săraci, ziditorului de școli și de biserici”.

„Un fost elev de-al său, prozatorul Alexandru Lascartov - Moldovanu, scria despre fostul său

profesor în 1924: <<Stroe Belloescu a fost unul din vechea strajă a romantismului nostru național, hulit poate, dar din care, desigur, s-a tras, ca firul din fuior, integrarea sufletului românesc de azi>>⁶⁸

Dna învățătoare Florica Buiuc, cea care l-a cunoscut foarte bine pe Belloescu, spunea despre acesta că era „omul de neuitat, omul c-un suflet atât de măreț (...). Avea ochi albaștri, buni și blânzi, cu fața rotundă, încadrată de o barbă albă tunsă scurt, cu o voce caldă și plină de dragoste pentru noi, copiii – căci dânsul nu avea copii.”⁶⁹

„Era (...) tare înțelegător al nevoilor celor săraci, pe care-i ajuta ori de câte ori era cazul. Iubea copiii țăranilor și la cei nevoiași le dădea cărțile de școală și deseori câte un rând de hăinuțe, în special iarna. Dorea ca toți copiii să învețe carte în școala zidită de el (...). Toți școlarii îl respectau foarte mult, îl iubeau și-l așteptau ca pe un bunic. Dar avea pretenția ca să învățăm carte, să ne luminăm mintea, să ajungem oameni în viață, zicând că <<numai de la muncă-i totul în viață, în această lume!>>⁷⁰

Cuvântarea profesorului D. Mironescu (la comemorarea lui Belloescu de 40 de zile) ne întărește ideea că „dacă sunt vieți ce nu trebuiesc trecute cu vederea, dacă sunt vieți ce trebuiesc neconținut comemorate spre pilda urmașilor și spre cinstea generațiilor din care face parte, dacă sunt suflete care se apropie mai mult sau mai puțin de perfecțiunea omenească, apoi unul dintre aceste suflete, una din aceste vieți este și cea a lui Stroe Belloescu”.⁷¹

„De aceea, pe cărarea bătătorită de dânsul vor trebui să meargă toți cei care au dor și dragoste de binele țării și al naționalității noastre. Căci focul aprins de el va păstra pururea lumina și căldura la care se vor încălzi toți cei care vor căuta să meargă pe urmele sale; iar la flacăra virtuților lui vor privi recunoscători toți cei care s-au împărtășit de binefacerile sale.

Tocmai de aceea, pentru fiecare dintre noi, Belloescu nu a murit decât trupește. El trăiește și va trăi veșnic prin faptele și monumentele ce le-a înălțat în timpul vieții.”⁷²

**Andreea CĂLIN, consilier cultural,
Centrul Cultural „Stroe Belloescu” Grivița**

⁶⁷ Ibidem, p.19

⁶⁸ Ibidem, p. 28

⁶⁹ Buiuc, Florica. *Amintiri despre un om: Stroe Belloescu*, apud Luca, Mihai. *Prestigioși cărturari ardeleni în istoria culturală a Bârladului. Antologie omagială dedicată Marii Uniri la Centenar*, Ed. Sfera, Bârlad, 2018, p. 62

⁷⁰ Ibidem, p. 65

⁷¹ Mironescu, D. Cuvântare ținută la comemorarea lui Stroe Belloescu, în Revista „Liga Culturală”, Buletinul secției Bârlad, 1912, p. 6

⁷² Ibidem, pp.10-11

STUDII CULTURALE

VASLUIANUL NICOLAE PROFIRI, VIZIONAR AL INFRASTRUCTURII RUTIERE ROMÂNEȘTI

19 septembrie se dovedește a fi zi de naștere pentru două personalități vasluiene, venite pe lume la distanță de un sfert de veac. Nicolae Profiri se naște în 1886 la Murgeni și avea să facă patriei sale șosele și drumuri, cunoscut fiind mai ales pentru realizarea autostrăzii Oradea-Constanța ce trebuia să facă parte din magistrala Londra-Istanbul. Cel de-al doilea, Vasile Butnari (1911, Boțești), distins geograf, pedolog, profesor universitar, a rămas în istoria culturală românească nu doar pentru colaborarea la întocmirea hărții solurilor țării, ci și ca cercetător științific, director al Stațiunii experimentale Miroslava.

Spațiul de astăzi este dedicat lui Nicolae Profiri, inginerul constructor care a salvat bună parte din drumurile și șoselele României distruse de cele două războaie mondiale. Încercăm să cunoaștem astăzi pe cel care, chiar înainte de a fi ministru, a depus eforturi majore pentru îmbunătățirea și dezvoltarea rețelei naționale de drumuri și nu doar prin obținerea și alocarea de fonduri substanțiale pentru construirea lor, ci și pentru sprijinirea cercetărilor în domeniu. Dintre toate zicerile lui, adevăr ascunde încă aceasta: „Nu este adevărat că din cauza sărăciei nu avem drumuri, adevărul este că din cauza lipsei de drumuri suntem o țară săracă”.

Nu se cunosc foarte multe despre părinții ce l-au zămislit, numele mamei nu a ajuns până la noi, în timp ce tatăl este în unele surse biografice doar I. (Ion sau Ilie), iar în altele St. (Ștefan). Din punctul meu de vedere, mult mai credibilă este a doua variantă, regăsită în „Tabloul absolvenților Școlii Naționale de Poduri și Șosele 1878-1921”, lista absolvenților anului 1911 avându-l menționat în prima poziție pe al nostru Profiri St. Nicolae, evidentă fiind inițiala tatălui. Născut la Murgeni, foarte probabil într-o modestă familie de agricultori, elevul de cursuri primare se școlește sub îndrumarea Anghelinei Sona, apreciat dascăl formator a zeci de generații de învățăcei copilăind pe ulițele Murgeniului. Activitatea și purtarea școlară ale elevului Nicolae Profiri primesc calificative precum „foarte bună”, „exemplară”, „încordată”, „distinsă”, la asemenea standarde fiind evaluate „conduita”, „atențiunea” și „silința”. Cu

asemenea recomandări, dar și cu dorință, determinare, hotărâre de a se împlini, poposește în 1898 la Liceul „Ghe. Roșca Codreanu” din Bârlad, trecând apoi în cursul superior la Liceul Internat „Costache Negruzzi” din capitala Moldovei. Fi-va aici coleg de clasă cu Gheorghe Zotta (vasluian, profesor universitar al Facultății de Medicină din București), Mihai David (negreșean, geograf, geolog, membru al Academiei Române), beneficia-va de severe oblăduiri profesionale (N. Gane, Dragomir Hurmuzescu, Calistrat Hogaș), absolvind cursurile secției reale cu medie mare sau, cum ar fi spus învățătoarea lui, „cu aceeași distinsă silință”. S-a arătat a fi un elev remarcabil, având înclinații mai ales la matematici, devenind încă din timpul liceului consecvent colaborator al revistei „Gazeta Matematică”.

Toamna anului 1906 îl află student la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, o instituție de învățământ superior care crease tradiția unei perfecte și înalte pregătiri în arta ingineriei. Ajungeau aici cei mai buni liceeni din secțiile reale, treceau examenul de admitere doar cei ce dovedeau cunoștințe peste programa școlară. Era cunoscut faptul că majoritatea celor ce deveneau studenți ai Școlii Naționale erau pasionați rezolvitori ai problemelor și exercițiilor „Gazetei Matematice”, revistă creată de profesorii înaltei instituții de învățământ. Era, deci, mai mult decât firesc ca pașii vasluianului nostru să se îndrepte spre locul unde va primi aleasă învățătură de la profesori precum Anghel Saligny, Elie Radu, Ion Ionescu, David Emanuel, Nicolae Vasilescu-Karen, Andrei Ioachimescu, mari întemeietori ai ingineriei românești în construcții.

Muncitor și răbdător, nu îi va fi greu să se adapteze regulilor stricte de disciplină internă asemănătoare cazarmilor militare, efect stimulant spre învățătură intensă având asupra sa și regulamentul școlar drastic ce prevedea nivel

foarte ridicat al cunoștințelor pentru a promova în anul următor. A avut medii anuale cu mult peste minimul impus (15,50), Profiri a învățat cu perseverență, ajungând să fie șeful de promoție cu cea mai mare medie de absolvire înregistrată până atunci (cum arhivele Școlii nu sunt disponibile în variantă digitizată, rămâne ca reper media 19,04 a absolventului Nădejde Ioan, șef promoție 1905). Rezultatele acestea deosebite i-au dat dreptul de a purta cu mândrie an de an galoanele de sergent pe mâneca uniformei și conform uzanței școlii, ultimul an de studiu îi va aduce numirea ca sergent major (unul singur pe întreaga unitate de învățământ). A fost elev al „secțiunii construcțiilor” care forma ingineri constructori mențiți a se ocupa de construirea clădirilor de tot felul, cursurile parcurse și promovate au dus la asimilarea unor noțiuni variate nu doar despre construirea căilor de comunicație și a exploatarea lor (căi ferate, șosele, canale), ci și a tehnicilor de realizare a unor lucrări de artă aferente, poduri, gări, porturi, diverse lucrări de geniu civil ca apărări, îndiguiri, îmbunătățiri funciare agricole, chiar amenajări de căderi de apă.

Posesor al Diplomei nr. 262 din 21 iunie 1911 atestând calitatea de „inginer în specialitatea drumuri”, se înscrie cu încredere la concursul pentru o bursă de studii în străinătate dorindu-și o perfecționare în specializarea „Edilitate orășenească”. Nu ne surprinde că a fost declarat câștigător! Vor urma doi ani de studii la Politehnica din orașul german Charlottenburg (actualmente cartier al metropolei berlineze), fiind primul inginer român urmând astfel de cursuri, fiind primul străin care a avut acces în birourile tehnice și pe șantierele unor mari lucrări ingineresti din Germania, Franța, Anglia, Belgia. Atenția sa se îndreaptă spre îmbogățirea cunoștințelor tehnice și practice în domeniul rezistenței materialelor și a lucrărilor rutiere moderne.

Se va întoarce în țară asemeni tuturor vasluienilor români de bună-credință, pregătit să pună în aplicare multitudine de informații, dornic să construiască drumuri, șosele, străzi. Își începe activitatea ca inginer stagiar, poziție ce nu-l împiedică să conducă Serviciul Tehnic al Primăriei din București (1914-1918) căci Certificatul nr. 473 din 30 decembrie 1913, eliberat la încheierea stagiului de perfecționare berlinez, nu era doar o hârtie parafată, ci demonstra înaltă pregătire profesională. Nicolae Profiri va fi absorbit, preocupat de problemele reale ale sistematizării și urbanizării capitalei, dovadă fiind de altfel publicarea în 1916 a lucrării *Construcția străzilor*. Acesta cred că este momentul în care este adus la Ministerul Lucrărilor Publice ca specialist în domeniul rutier, ocupând curând funcția de director general de drumuri, demonstrând

capabilități în a soluționa problema modernizării rețelelor de drumuri într-o perioadă în care tehnica modernizării lor era cu totul necunoscută sau cel mult experimentală în România noastră. La doar 30 de ani impresionează prin prezența sa implicată ca inginer în primărie, se face remarcat și respectat ca tânăr director în minister. Să nu uităm că își rezervă timp și pentru activitățile specifice postului de asistent universitar neezitând a se alătura colectivului didactic al școlii naționale care îl formase, începându-și cariera, ascensiunea profesorală și universitară. Era deja cunoscut pentru ideile sale inovatoare, dar și pentru fermitatea aplicării lor, motiv pentru care va fi cooptat în colectivul de specialiști ce vor elabora Legea drumurilor din 1929, dar și pe aceea din 1932.

Deceniul următor (mai exact între anii 1922-1931), Nicolae Profiri este șeful Serviciului de drumuri și poduri din Chișinău, sub îndrumarea lui realizându-se o rețea de drumuri macadamizate pe tot cuprinsul provinciei. Deosebit de important este faptul că tehnologia de construire a drumurilor, numite după inventatorul scoțian McAdam, avea să fie utilizată în țările civilizate începând din deceniul al treilea al secolului al XIX-lea. Așadar, Nicolae Profiri din Murgeni Vasluiului cunoștea această metodă economică atât în efort uman, cât și în termeni de material utilizat, știa și aprecia metoda ce garanta o rezistență bună a carosabilului, era printre primii ingineri din lume ce conștientizau avantajele aplicării ei în practică.

Și în Chișinău activitatea de bază este completată cu cea didactică. Se îndreaptă acum către învățământul liceal, fiind ani la rând director și profesor la Școala de Conducători de Lucrări Publice din capitala Basarabiei, provincie intrată (1918) și rămasă în hotarele României Mari până în 1940. Găsește timp și pentru studii intense cu privire la rezistența materialelor, publicând rezultatele cercetărilor sale în reviste de specialitate.

Trebuie subliniat că e membru al regionalei „Astra Basarabeană”, activând în cadrul Secției tehnice din al cărei birou de conducere va fi parte componentă începând cu anul 1925. Ce era „Astra Basarabeană”? O filială, o regională a Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (înființată în 1861 la Sibiu), promovând și păstrând valorile culturale naționale, răspândind idei modernizatoare în teritoriile în care trăiau români. Nicolae Profiri va fi unul dintre cei mai prolifici conferențieri, remarcându-se în cadrul secțiilor plenare comune, aducând în prim-plan spre dezbateri teme de actualitate pentru educația tehnică a populației, studiarea chestiunilor, problemelor de ordin tehnic ale provinciei sau informarea cetățenilor cu privire la

identificarea și soluționarea problemelor de infrastructură ale ținutului basarabean. Spre bună exemplificare, să menționăm doar intervențiile sale din luna ianuarie a anului 1927. În 21 ianuarie 1927, în calitate de președintele al secției tehnice a Astrei din Basarabia, Nicolae Profiri vorbea despre „Șoselele noastre” punctând necesitatea realizării unor drumuri asfaltate care să lege orașele României Mari de Basarabia. Explica nevoia creării unor căi de comunicație între așezările rurale și cele urbane, sublinia importanța arterelor terestre de comunicație moderne din perspectiva dezvoltării economice a localităților interconectate, dar și a regiunii în general. „Marile drumuri modernizate sunt garanții pentru relații mai bune între diverse națiuni și regiuni” erau cuvintele pe care le repeta. Propunea tot atunci ca drumurile să fie placate cu bitum, recomandând izolarea acoperișurilor clădirilor publice sau private cu același material ce oferea impermeabilitate împotriva intemperiilor. În 22 ianuarie expunea comunicarea „Estetica și igiena orașelor” evidențiind necesitatea dezvoltării urbanistice moderne a localităților basarabene, dar și nevoia unei igienizări totale a acestora, atrăgând atenția că lipsa igienei poate duce la apariția unor focare de infecție și chiar la epidemii locale, mai greu apoi de asanat. În 27 ianuarie înfățișa comunicarea „Igienă orașelor” accentuând rostul unor demersuri pe care municipalitatea Chișinău și autorități locale rurale sau urbane trebuiau să le inițieze grabnic și să le dea caracter de permanență pentru asigurarea sănătății populației. Concluzionând, Profiri era adeptul principiului conform căruia construcțiile, în diversele lor forme și aplicații, marchează și ilustrează dezvoltarea societății umane. Spunea cu mândrie că „din toate profesiile ingineresti, cea ale cărei opere sunt într-adevăr vizibile și dăinuie peste timp este cea de constructor”.

Perioada basarabeană se încheie în 1931 când se stabilește definitiv în București. Revine în minister pe un post de inspector general al drumurilor, fiind preocupat de introducerea tehnicii noi în elaborarea proiectelor, punând astfel capăt ineficienței lor, dar și eternelor tergiversări în punerea în practică. Memorabile sunt constatările lui! „De ce, oare, programele rutiere ce se întocmesc la noi nu sunt realizabile? Pentru că am ajuns la cunoscutele formule în uz: să facem o schemă de proiect de plan, un plan de proiect sau un plan de schemă de proiect”. Cerințele lui punctuale vor pune capăt acestor metode de lucru, cerând respectarea termenelor de depunere a proiectelor, rigoare în întocmirea lor, verificări competente.

Nu se cuvine să trecem în grabă peste anul 1932, an în care este direct implicat în realizarea tronsonului rutier Oradea – Cluj – Brașov –

București - Constanța. Autostrada era una de importanță strategică și economică națională, dar și de interes internațional deoarece țările vecine urmau a realiza extinderea dinspre Londra și către Istanbul, creându-se la granița noastră infrastructura necesară joncțiunii. Șoseaua noastră totaliza 600 de km, traversa România pornind din Episcopia Bihorului și ajungea la Giurgiu, șerpua printre cele mai frumoase priveliști românești, tocmai de aceea căpătând adevărat potențial turistic. Din capitala noastră spre Istanbul, autostrada oferea două ramificații, așa încât călătorul cu mașina alegea fie drumul către Giurgiu și trecerea Dunării cu bacul spre Rusciuk, fie traseul către Oltenița - Turtucaia - Constanța unde îl aștepta o călătorie pe mare până la Constantinopol. La doar patru ani de la începerea lucrărilor, revista „Ilustrațiunea română” din 14 octombrie 1936 își informa cititorii că autostrada Londra - București - Istanbul promitea deja „traversarea Europei în automobil în mai puțin de 24 de ore”, bineînțeles fără oprire pentru cazare și odihnă. Redacția revistei lauda calitatea execuției, autostrada noastră fiind „asfaltată ca-n palmă” și se declara mulțumită de faptul că șoseaua era aproape finalizată pe teritoriul țării noastre în timp ce în țările vecine lucrările stagnau. E drept că lucrarea a fost executată de o firmă suedeză, dar contribuția directă a inginerului Nicolae Profiri a fost remarcabilă și recunoscută, ale lui fiind studiile asupra problemelor ridicate de materialele de construcții, straturilor sistemului rutier, asfalturilor folosite și tratamentelor superficiale aplicate. Tot Profiri este cel care propune peste doi ani (1938) construirea unei autostrăzi paralele pe ruta București - Brașov deoarece șoseaua modernizată nu mai putea susține traficul intens! „Actuala șosea va trebui să rămână un drum cu sens unic, iar autostrada nu va trebui să se încrucișeze la nivel cu nici o altă comunicație, va trebui să ocolească aglomerațiile mari”.

Să ne întoarcem în 1933, când printre obiectivele vasluianului nostru s-a aflat executarea unei „șosele laborator” situată la ieșirea din Otopeni, cu scopul bine definit de a orienta și a supraveghea activitatea de modernizare a drumurilor din țară. Datorită lui Profiri aici au fost experimentate cele mai îndrăznețe idei, rod al cercetărilor multor specialiști drumari. În laboratorul pentru asfalturi au trecut testele rezistenței rutiere macadamul cimentat și betonul de ciment, câteva tipuri de macadame bituminoase, mortare și betoane asfaltice. În acest laborator au fost încercate multe alte tipuri de șosele moderne, cele mai cunoscute fiind pavajele cu clincher, asfaltul coloidal, asfaltul de pământ și covoarele asfaltice, metodologii purtând marca Profiri, preluate ulterior în lumea

întreagă. Sub supravegherea lui se vor forma aici echipe de cercetători a căror activitate va fi canalizată spre stabilirea elementelor geometrice ale drumurilor, înnoirea metodelor de calcul, dar și a metodelor de investigare a calității materialelor. Planurile de cercetare și dezvoltare erau susținute de legislația nouă, dar și de varietatea mecanismelor financiare (credite, taxe, fonduri pentru drumuri) așa încât lungimea rețelei căilor de comunicație din România a crescut de la 102.777 km în 1922 până la 108.291 km în 1936.

În 1938, profitând de redresarea economiei (după criza 1929-1933), angajează o finanțare de 800 milioane lei, vizând modernizarea și salvarea prin bitumizare a 1.200 km de drumuri pietruite. A extins și a modernizat carierele din Dobrogea și Transilvania, a dotat Fabrica de Cement Gura Văii, a achiziționat utilaje și mașini rutiere întocmind un plan pentru o perioadă de 5-7 ani suficienți și acoperitori ca întindere în timp pentru modernizarea a 5.000 km de drumuri. Cu ajutorul creditelor consistente s-au efectuat lucrări de întreținere la toate categoriile de drumuri, s-au construit poduri, drumuri noi. De subliniat că estimarea generală a anilor '30 -' 40 ne arată că au fost construiți aproximativ 7.000 km de noi drumuri naționale, ajungându-se la 18.850 km de drumuri naționale (1939). Este cel mai alert ritm de construire înregistrat de țara noastră, iar perioada de intensă dezvoltare corespunde duratei în care Profiri a ocupat funcția de director general al drumurilor. De altfel, toate aceste rezultate vin să susțină gândurile sale ades exprimate la conferințe naționale și internaționale: „E mai păgubitor să te lipsești de șosele, decât să le construiești”, „Drumul cel mai costisitor e drumul de noroi, adică drumul neprelucrat, nemodernizat”, „Drumurile bune sunt dușmanii ignoranței căci toate șoselele trebuie să treacă pe lângă o școală”.

Cariera didactică a lui Nicolae Profiri s-a clădit pas cu pas, etapă cu etapă. Cel mai de seamă specialist al țării în materie de construire a drumurilor câștiga prin concurs (1940) funcția de conferențiar la catedra de construcții a Politehnicii București, în 1941 devenea profesor titular al aceleiași catedre, iar peste trei ani era decanul instituției bucureștene. Era și dur, era și blând. Celor ce voiau să i se alăture la catedră le cerea performanțe în cercetare și îi refuza tranșant pe cei cu pretenții peste posibilitățile lor. Dar dacă aveai nevoie de un sfat, o îndrumare, el era omul potrivit să te motiveze, studenții îl iubeau și îl respectau. Nicolae Profiri e profesorul care a predat cele mai avansate și moderne cunoștințe tehnice în domeniul transporturilor rutiere și al proiectării drumurilor, cursurile sale cuprinzând cunoștințe complete ale structurii rutiere și ale calităților fizico-

chimice sau mecanice ale straturilor rutiere bituminoase. A fost un profesor desăvârșit, fiind exigent cu el însuși, dar și cu studenții. Forma de predare a cursurilor era foarte modernă, profesorul Nicolae Profiri apela la contribuția directă a studenților și asistenților săi. În expunerile sale foarte documentate a căutat să aducă datele științifice necesare înțelegerii fenomenelor fizice pe care le analiza în mod amănunțit, lecțiile sale câștigând astfel în claritate și precizie. Punea mare temei pe practică și seminarii. Pentru felul în care a știut să îmbine cunoștințele teoretice cu cele practice este considerat întemeietorul școlii moderne de proiectare a drumurilor din țara noastră. Examenele de sfârșit de an sau semestru testau în profunzime parcurgerea, însușirea, înțelegerea noțiunilor predate la curs. Biletele cu subiectele de tratat cuprindeau două întrebări, suficient ca profesorul Profiri să evalueze nivelul de pregătire al celui ce dorea să devină inginer constructor. Se bucura asemeni unui copil când studentul dovedea că stăpânește materia predată la curs, părăsea sala posomorât, supărat când tăcerea examenatului demonstra neștiință. Nu e nimic ieșit din comun că a fost coordonator de doctorate, dar remarcabil este faptul că în 1947 Nicolae Profiri pune bazele primelor cursuri de perfecționare pentru ingineri. Cursurile inițiate de el au contribuit în mare măsură la ridicarea nivelului tehnico-științific al specialiștilor constructori de drumuri. În același an a inițiat în cadrul Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor cursuri de știință și tehnică urmărind nu doar ridicarea nivelului de cunoștințe al inginerilor din producție, ci și îmbogățirea cunoștințelor cadrelor tinere din învățământul superior.

Profiri e universitarul cu o intensă activitate științifică, publicând articole tehnice în „Revista Științifică Adamachi”, „Buletinul Societății Politehnice”, „Buletinul Drumarilor”, „Revista drumurilor”, „Buletinul Institutului român pentru betoane, construcții și drumuri”, „Revista AGIR”. Întreaga sa operă științifică este legată de construcția drumurilor. A publicat tratatul *Sisteme moderne de asfaltaj* în care a expus principiile, metodele și sistemele moderne de execuție a mixturilor asfaltice. A militat pentru introducerea geotehnicii în lucrările de terasamente, elaborând la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei Române studiile cu privire la „Cercetări asupra pământurilor argiloase de pe platoul Getic” și „Degradarea construcțiilor fundație pe argile cu contracții mari”. A elaborat pentru studenți *Cursul de drumuri moderne*, bază a orelor de predare la catedră sa. Profesorul, academicianul Nicolae Profiri s-a remarcat prin rezultatele cercetărilor sale

în domeniul mecanicii aplicate la rezistența construcțiilor, fiind autorul teoriei complete a momentelor de inerție a suprafețelor, cât și al calculului deformațiilor. Reamintim că a fost inițiatorul construirii de „șosele laborator”.

Recunoașterea științifică și academică îi adaugă an de an noi funcții de conducere fiind ales președinte AGIR (1944), președinte al Colegiului Inginerilor (1945), președinte al Consiliului Tehnic Superior (1945), ministru al Transporturilor și Telecomunicațiilor în guvernul lui P. Groza și Gh. Gheorghiu-Dej (1945-1951). Devine membru al Academiei Române (1948), director al Institutului de Mecanică Aplicată al Academiei Române (1948), vicepreședinte al Academiei Române (1949). Primește titlul profesor emerit la Institutul de Construcții București (1962). A fost decorat, medaliat atât în monarhie, cât și în comunism. Distincțiile oferite au fost emise de oficialități ce i-au recunoscut contribuția la dezvoltarea rețelei căilor de comunicații din România, Regele Ferdinand, Carol I, Mihai I, Petru Groza arătându-și în acest mod aprecierea și prețuirea. Trecerea prin atâtea coloraturi politice nu înseamnă traseism, ci mai degrabă demonstrează că Nicolae Profiri a știut să-și impună punctul de vedere în epoci istorice diferite, respectându-și statutul de om și de profesionist. Trebuie să recunoaștem că fără prezența unor astfel de personalități știința românească ar fi înregistrat un gol imens.

Nicolae Profiri citea foarte multă literatură universală, traducea și publica din scrierile lui Dante, Montaigne, Pascal, Anatole France. Filozofa uneori. Revista „Viața românească” mai păstrează în filele ei „Morala lui Felix Le Dantec” sau „Răspund dlui Gherea”, „Cetind pe Dickens” sub pseudonimul Paul Rareș, cu siguranță doritorii pot regăsi multe alte intervenții semnate Răs-Kant sau Para.Kant. Articolele ce țineau de sfera lui profesională sau notele de călătorii reunite sub genericul „Dintr-un carnet de voiaj” sunt semnate N. Profiri sau ing. N. Profiri. A fost colaborator al prestigioasei reviste literare încă 1906, a trimis destul de des materiale până după primul război mondial, ultimul apărând în 1936. Și „Revista Fundațiilor Regale” îi publică sub numele real articole precum „Importanța drumurilor în viața americană”, textul curgând frumos, derulând molcom impresii despre „lumea nouă” vizitată în calitate de oficial român în 1945.

Nu cred că există părți întunecate în viața lui Nicolae Profiri și nu cred că trebuie blamat, ostracizat pentru activitatea lui politică subscrisă

ideologiei comuniste. Așa au fost timpurile, așa l-au prins, în funcții câștigate cu sudoarea minții. De ce să nu știm și să ascundem adevăruri și fapte istorice? Da, numele și semnătura lui Nicolae Profiri apar pe Proclamația guvernului către popor din 30 decembrie 1947 (ziua abdicării Regelui Mihai). E adevărat că prin punere de semnătură pe un Proces verbal din 21 mai 1948, Insula Șerpilor era anexată URSS-ului. Era atunci înalt oficial, Ministru Secretar de stat la Departamentul Comunicațiilor (1947), Ministru al Lucrărilor Publice (1948) și a fost membru al P.C.R. cu o susținută activitate politică muncind „cu abnegație” întru îndeplinirea „exemplară” a misiunilor și sarcinilor încredințate de partid, guvern, Academie, învățământ. Nu vreau să aprindeți vreun rug ca în medievalele și ignorantele vremuri cu vrăjitoare, trebuie să învățăm să acceptăm trecutul cu bune, dar și cu intenții „pavând drumuri spre iad”. Nu judecăm noi fapte și contexte politice care ne depășesc, ne informăm spre a ști ce au făcut cei dinaintea noastră.

Nicolae Profiri rămâne omul de știință, omul politic cu realizări notabile, profesorul emerit, academicianul, omul cu vastă cultură care a contribuit în cea mai mare măsură la dezvoltarea și modernizarea drumurilor din România. Nicolae Profiri a fost prototip al modestiei, ascunzând valori spirituale și morale, trecând discret printre alții, prețuind gânduri și subtilități. Un om original, cultivat până la erudiție. Se retrăgea din activitate în 1962, se stingea în 22 septembrie 1967...

Bibliografie:

Școala Politehnică din București : Aniversarea a 75 de ani de învățământ tehnic în România (București, Cartea Românească, 1931);
Coman, Ghenuță. *Murgeni : contribuții la istoria unei vechi așezări* (Vaslui, Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă, 1973);
Nicola, Traian. *Valori spirituale tutovene : bibliografii* (Bârlad, Sfera, 2003);
Mărghită, Liviu; Mancaș, Ioan. *Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui* (Arad, Multimedia Internațional, 2006);
Noica, Nicolae St. „Școala Națională de Poduri și Șosele : 125 de ani” („Vremea”, București, 2010);
„Foaia diecezană”: jurnal oficial al eparhiei ortodoxe române (decembrie 1947);
„Revista Construcțiilor” (iunie 2013);
„Drumuri și poduri” (octombrie 2016);
„Memoria” (nr. 110/2020);
„Lohanul”: magazin cultural-științific (iulie 2021);
www.cimec.ro

STUDII CULTURALE

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU ÎN MOLDOVA

Sărbătorile de iarnă sunt cea mai așteptată perioadă a anului de cei mai mulți dintre noi. Oriunde în lume, ele reprezintă un prilej de bucurie, emoție și întâlnire cu cei dragi, dar, parcă, românii, îndeosebi cei din Moldova, știu să petreacă cel mai bine transformându-le în amintiri de neuitat.

Unele dintre cele mai frumoase și emoționante tradiții și obiceiuri sunt cele din Moldova, cu origini care se pierd în negura timpului, dar rămân întotdeauna la fel de încântătoare. Acestea poartă însemne valorice, moștenite din moși-strămoși, care consolidează națiunea și contribuie la identificarea noastră. În acest context, putem menționa faptul că moldovenii au reușit pe parcursul istoriei să-și înnoiească viața cu sărbători frumoase și obiceiuri semnificative.

Moldova este una dintre puținele regiuni din România care se mai poate lăuda în secolul XXI cu păstrarea și perpetuarea valorilor tradiționale.

Obiceiurile și tradițiile din Moldova sunt unele dintre cele mai autentice, fiind puțin influențate de cultura altor popoare. În universul rural se păstrează valorile, datinile și meșteșugurile moștenite de la străbuni, astfel că pe ulițele satelor descoperim o lume fascinantă, plină de semnificații și povești. Pitorescul peisajelor, arta populară, spectacolul sărbătorilor și modul de viață al moldovenilor te cuceresc, dându-ți deseori impresia că timpul s-a oprit în loc.

Ceremoniile care însoțesc sărbătoarea Crăciunului au rădăcini adânci precreștine ce amintesc de calendele romane celebrate până în secolul al II-lea î.Hr., în luna martie, după care se mută în ianuarie. Sărbătoarea Crăciunului este încununată cu cele mai multe tradiții și rituri populare.

Crăciunul este sărbătoarea cea mai așteptată din an; copiii sunt nerăbdători să primească daruri, iar adulții se bucură de tradițiile specifice și de întâlnirile cu familia. Foarte multe obiceiuri sunt respectate în această perioadă căci moldovenii nu au uitat de practicile bătrânilor și de vechile superstiții.

În centrele orașele Moldovei vin grupuri de colindători din satele apropiate. Aceștia prezintă cu mândrie cele mai interesante obiceiuri de iarnă din

zona din care provin, tradiții păstrate și transmise din moși-strămoși. Cete de colindători, mascați, grupuri de dansatori, toți încearcă să se evidențieze cât mai mult, conștienți fiind de faptul că aceste evenimente vor crește popularitatea zonei lor.

Una dintre tradițiile premergătoare Crăciunului este sacrificarea porcului, care are loc de Ignat (20 decembrie). Se spune că după această zi animalul nu se mai îngrașă, astfel că țărani nu pierd vremea. Moldovenii care nu țin post se ospătează la pomana porcului. Evenimentul este prilej de bucurie și petrecere, de reunire a micilor comunități de la sate, de celebrare a bunăstării și ajutorare a celor săraci prin pomană.

Un alt obicei foarte răspândit de Crăciun este împodobitul bradului. El este moștenit de la romani, care l-au preluat, la rândul lor, de la egipteni, înlocuind frunzele de palmier cu care aceștia își decorau casele, în ziua solstițiului de iarnă, cu brad. Brazilii au fost împodobiți timp de multe secole cu mere, prăjituri și dulciuri.

Martin Luther a fost primul care a folosit lumânări pentru împodobirea bradului, în secolul al XVI-lea. În 1610, în Germania a fost inventată beteala, un alt obiect nelipsit din arsenalul de decorare a bradului.

În România, bradul de Crăciun a apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, suprapunându-se peste vechiul obicei autohton al butucului de Crăciun – un trunchi de brad tăiat și ars pe vatră în noaptea de 24 spre 25 decembrie, simbolizând moartea și renașterea ciclurilor temporale.

Dar, pe lângă brad, unele gospodine încă păstrează viu un obicei străvechi, ornând casa cu plante: busuioc, BUMBIȘÓR, măghiran, plante despre care se spune că aduc noroc.

Colindatul deschide amplul ciclu al sărbătorilor de iarnă. În Moldova, este una din cele mai vechi tradiții cu care localnicii se mândresc cel mai mult și se respectă până în ziua de azi atât la sate, cât și la oraș. Colindele sunt texte închinare Crăciunului și Anului Nou, cântate în seara de Ajun în biserici sau la porțile caselor, iar originea lor trebuie căutată înainte de nașterea lui Isus, în sărbătorile romanilor.

Freământul pregătirilor începe cu multe săptămâni înaintea ajunului, când tinerii se adună

laolaltă și încep să pună la cale tot ritualul străbun. Există o pregătire în prealabil a numărului de colinde și colindători, a alegerii lor, dar și a pregătirii costumelor populare. Se stabilește dinainte traseul pe care-l vor parcurge, astfel încât nicio casă să nu rămână necolindată. Urările și vestirea Nașterii Domnului sunt răsplătite de săteni cu nuci, colaci, mere sau bomboane.

Seara de 24 decembrie este magică. Grupuri mai mici sau mai mari de colindători pornesc pe ulițele satelor și vizitează toate casele vestind Nașterea Domnului. Gospodinele îi întâmpină cu pâine și sare, acest fapt semnifică bucuria gazdelor colindate. După ce poposesc câteva minute, colindătorii îmbrăcați în costume tradiționale se îndreaptă spre alte case și le urează gazdelor sănătate, bucurie și prosperitate.

De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Steaua care s-a arătat celor trei magi de la Răsărit este evocată de Steaua cu care merg copiii la colindat în seara de ajun a Crăciunului. Ducând cu ei o stea mare, din lemn, împodobită cu hârtie colorată și cu crenguțe de brad sau vâsc, pe care este lipită și o iconiță cu Maica Domnului și Pruncul, copiii merg din casă în casă cântând versuri religioase despre nașterea lui Isus.

La colindat participă tot satul tradițional, deși efectiv colindă doar copiii și flăcăii, constituiți în cete, ceata fiind alcătuită după o orânduială bine stabilită, având o ierarhie proprie, un conducător și un loc de întâlnire. În toate cele trei zile de Crăciun, cetele de colindători umplu casele moldovenilor cu glasurile lor. În unele locuri, în noaptea Crăciunului, se întâlnește și cântarea religioasă numită *Vicleim* sau *Irozii*, o dramă religioasă care înfățișează misterul Nașterii Domnului în toate fazele sale.

O grijă de seamă a gospodinelor, în preajma Crăciunului, este făcutul turtelor și al colacilor pentru ziua de ajun. Turtele se fac din făină de grâu „cernută cu sita cea deasă” și se pun una peste alta, pe sobă sau pe poliță, ca să se usuce. Turtele se mai numesc și scutecele Domnului, închipuind, după credința poporului, pe cele ce au slujit la nașterea pruncului Hristos. Colacii se pregătesc fie pentru colindători, fie pentru masa ajunului sau pentru pomenirea morților. Femeia care face colacii pentru Crăciun se duce în grădină cu mâinile pline de aluat și zice către fiecare pom astfel: „Măr, prun, păr etc., astfel de rodnic să fii cum stă aluatul pe mâinile mele”.

Tot în Ajun se mănâncă plăcintă cu julfă, cu bostan și prune uscate, iar fetele nemăritate așază pe prispa casei ulcele cu apă ca să-și afle ursitul; dacă dimineață tinerele găsesc mai multe oale goale au mari șanse să se mărite în anul care vine.

Înainte de Crăciun, gospodinele pregătesc 12 feluri de mâncare în onoarea celor 12 apostoli care au răspândit creștinismul. În Ajunul Crăciunului femeile coc un colac sub formă de coroană, simbolizând coroana lui Iisus. Toate preparatele sunt așezate pe masă în seara de Ajun, amintind de *Cina cea de taină*. Acestea sunt oferite musafirilor în prima zi de Crăciun, marcând în acest fel sfârșitul postului.

Un alt obicei este sfințirea mesei de ajun de către preotul din sat, care umblă cu ajunul și vestește enoriașilor Nașterea Domnului.

În prima zi de Crăciun, moldovenii participă la slujbă, apoi se strâng în jurul mesei pentru a sărbători. Masa rămâne întinsă chiar și peste noapte pentru ca familia să aibă un an îmbelșugat.

Una dintre cele mai frumoase tradiții și obiceiuri de Anul Nou în Moldova este mersul cu plugușorul, urare ce este întotdeauna însoțită de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței.

Copiii și tinerii din satele moldovenești sunt cei cărora le revine principala îndeletnicire la trecerea dintre ani. Ei sunt vestitorii Anului Nou, având în repertoriu o mulțime de colinde și jocuri specifice. Cei mici merg cu plugușorul, de la primele ore ale dimineții, dorindu-le stăpânilor caselor un an nou fericit, prosper și cât mai multe realizări. Copiii sunt răsplătiți cu bani, colaci, nuci și mere.

Odată cu lăsarea întinericului, pe ulițe îți fac simțită prezența cetele de băieți, care merg cu plugul mare. Flăcăii aleg acele locuințe în care știu că există fete de măritat. Tinerele trebuie să fie pregătite de musafiri și să îi servească cu prăjituri pregătite de ele, iar în semn de mulțumire le vor oferi acestora crenguțe de busuioc frumos ornate.

În seara de 31 decembrie urătorii vizitează toate casele și intonează cu putere Plugușorul. Acest obicei este de fapt maniera de a ura un bun-venit Anului Nou și de a le dori gazdelor toate cele bune. Toată noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie străzile orașelor și ulițele satelor din Moldova se umplu de mascați îmbrăcați în costume realizate cu minuțiozitate pentru marea sărbătoare.

Tot în ajunul Anului Nou, în unele zone, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu „Plugul”, o urare de recolte bogate în anul care abia începe. Urarea este de fapt un adevărat poem care descrie, recurgând la elemente fabuloase, toate muncile agricole - de la aratul ogorului până la coptul colacilor. Cetele urează belșug și prosperitate gazdelor, pocnind din bice și sunând din clopoței sau tălângi.

Pe lista cu tradiții și obiceiuri de Anul Nou în Moldova trebuie trecut și dansul căluților. Potrivit tradiției, băieții tineri îmbracă straiile tradiționale, își pun măști pe față, împodobite cu panglici, clopoței, ciucuri de lână și alte ornamente

strălucitoare care reprezintă diferite figuri mitologice, și organizează un spectacol în mijlocul satului. Conduși de un căpitan, flăcăii se grupează în cete și se distrează de minune, cântând și dansând, pentru a întâmpina anul următor plin de voie bună. La finalul dansului, tinerele nemăritate sunt invitate la joc de flăcăi.

Un alt obicei păstrat din moși-strămoși este jocul ursului, având în centru un animal sacru, pe care tinerii îl pregătesc cu multă migală. Înainte de seara de Anul Nou, flăcăii se adună să pregătească masca și costumul celui care va juca rolul ursului. Acesta trebuie să poarte o blană ornată cu ciucuri, iar pe cap, un schelet din lemn care va semăna cu un cap de urs. Este un obicei spectaculos la care iau parte tineri care cântă la diverse instrumente de suflat, în timp ce alții bat la tobe sau trag de buhai. Ritualul implică foarte multe persoane, unele care cântă, altele care strigă, iar altele care dansează.

Prin unele părți începând cu zilele Crăciunului, iar prin altele obișnuindu-se numai în ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu Capra, Turca sau Brezaia. Băieții mai mari se costumează și umblă cu Capra, obicei adânc înrădăcinat în viața satului.

Jocul caprei a fost inclus în ceremonialul sărbătorilor de iarnă, asociat fertilității și bogăției recoltelor, capra fiind socotită animalul care alungă spiritele rele și aduce noroc în noul an. Bărbatul care joacă acest rol îmbracă un costum foarte colorat, format din țesături cusute de meșterii locali și împodobit cu panglici, clopoței, mărgelile și ciucuri. Urmată de un alai numeros de personaje, capra oferă un spectacol veritabil: saltă, smucește, se rotește și se apleacă într-un dans vesel care amintește de practicile păgâne. Jocul ilustrează moartea și renașterea animalului, simboluri ale ciclurilor naturii.

Capra a fost socotită de romani animalul care dă semne dacă vremea va fi bună sau rea. Jocul Caprei (omorârea, bocirea, înmormântarea, învierea) a fost, la origine, un ceremonial grav, un element de cult, dar în cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor și succesul recoltelor.

În zilele noastre, jocul a rămas un pretext pentru una din tradiționalele manifestări artistice, prilej de etalare a unor frumoase podoabe, covoare, ștergare

și măști în culori vii, pentru înveselirea gospodarilor și pentru urări bune cu prilejul Anului Nou. Ca și la celelalte jocuri cu măști practicate în timpul sărbătorilor de iarnă, și în jocul caprei și-au făcut loc, pe lângă măștile clasice (capra, ciobanul, țiganul, butucarul), măștile de draci și moși care, prin strigăte, chiote, mișcări caraghioase, măresc nota de umor și veselie, dând uneori o nuanță de grotesc.

Obiceiurile sărbătorilor de iarnă din Moldova se încheie odată cu primele zile ale Anului Nou, când cetele de copii pornesc din nou pe străzile orașelor „cu semănatul” așa cum spun moldovenii. Semănătorii rostesc versuri tradiționale și în același timp aruncă cu boabe de orez, ca simbol al prosperității și bogăției.

Tinerii căsătoriți, împreună cu copiii, merg să îi semene pe bunici și pe prieteni pentru ca aceștia să aibă un an îmbelșugat. În timp ce aruncă în hol cu orez sau grâu, aceștia strigă gazdei „Sănătatea Noului și la anul cu sănătate”. Se spune că orezul și grâul din casă nu trebuie măturat decât abia a doua zi.

Tot în ziua de Anul Nou, copiii pleacă prin sat cu „sorcova”, cu o crenguță de brad sau de pom fructifer, pe care o împodobesc cu migală, iar apoi pornesc către casele vecinilor, colindându-i și făcându-le urări pentru anul ce a venit. După terminarea colindatului, Sorcova se păstrează peste an, ca un lucru sfânt, agățată de peretele de la răsărit al casei, la icoană sau în alt loc curat al gospodăriei.

Colindele, urările de belșug și recoltă bogată cu Plugul, Plugușorul, Sorcova, Jocurile cu măști (Capra, Cerbul, Ursul), Cântecul de stea sunt câteva din manifestările folclorice care fac din sărbătorile de iarnă unele din cele mai spectaculoase manifestări spirituale ale poporului nostru.

Bibliografie:

Ghinoiu, Ion. *Obiceiuri populare de peste an : Dicționar*. București, Editura Fundației Culturale Române, 1997

Marian, Simion Florea. *Sărbătorile la români. Vol. 1 : Cârnilegile*. București, Editura Saeculum I.O., 2011.

Niculiță-Voronca, Elena. *Datinile și credințele poporului român: Adunate și așezate în ordine mitologică*. Vol. 1. București, Editura Saeculum Vizual, 2008.

Pamfile, Tudor. *Sărbătorile la români: Studiu etnografic*. București, Editura Saeculum I.O., 1997.

**Luciana MACOVEI, bibliotecar,
Serviciul Relații cu publicul,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

Sursă foto: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

STUDII CULTURALE

PETREA IOSUB – UN DESTIN EXEMPLAR

20 IULIE 1938 - 8 AUGUST 2016

Profesorul, filosoful, poetul și publicistul Petrea Iosub s-a născut din părinții Natalia și Gheorghe, în comuna Coropcenii, județul Iași, unde a urmat cursurile primare și gimnaziale. A frecventat cursurile Liceului Național din Iași, apoi a urmat studiile universitare la Facultatea de Filosofie din cadrul Universității „Al. I. Cuza”, Iași. S-a înscris la doctorat la aceeași universitate ieșeană, însă a susținut teza de doctorat *Tipologia experienței în filosofia contemporană* la București, în anul 1985. În timpul studiilor academice a participat la Cenaclul municipal și Cenaclul studentesc, patronat de Geo Bogza. A debutat publicistic în „Flacăra Iașului” și a colaborat săptămânal la Radio Iași, iar în decursul vieții a publicat la „Contemporanul”, „Cronica”, „Economistul”, „Națiunea”, „Scânteia”, „Academica” (revista Academiei Române).

După absolvirea facultății a fost profesor în Negrești și Vaslui, redactor-șef adjunct al ziarului „Vremea nouă”, inspector școlar de specialitate, inspector general al Inspectoratului Școlar Județean Vaslui, director la Colegiul „Anghel Rugină”. A inițiat și a condus ziarul „Glasul cetății”, revista școlară „La Steaua”, a înființat Fundația Didactică „Ștefan Bârsănescu”, a sprijinit și a condus revista „Ethos”. Sub patronajul său a luat ființă Fundația Științifică „Anghel Rugină”. De-a lungul anilor, în simpozioane locale, zonale și naționale a susținut peste 500 de comunicări, menținând totodată legături neîntrerupte cu forurile academice și universitare, bucurându-se de aprecierea și prietenia unor mari personalități.

A avut o bogată activitate editorială, publicând numeroase cărți: *Fragmentarium I și II*, Editura, Thalia, 1998, 1999; *Elemente de arheologie metafizică*, Iași, 2000; *Sechestrați în tranziție, Publicistică I*, Thalia, 2002; *Însemnări pasagere, Publicistică II*, Thalia, 2003; *Omul – o ființă privilegiată*, Thalia, 2003; *Contemporani cu viitorul, monografie...* (coautor), Thalia, 2006; *Semnele trecerii, poezii*, Thalia, 2006; *Metafizica existenței*, Thalia, 2007; *Pluralismul ontologic*, Thalia, 2007; *Lucian Blaga, Metafizica*, Thalia, 2008; *Alexandru*

Boboc sau Intrarea în permanență, Thalia, 2008; *Poemele toamnei*, Thalia, 2009; *Incursiuni de arheologie metafizică*, Thalia, 2010; *Anghel N. Rugină: omul și savantul*

(coautor), Thalia, 2010; *Atlas orientativ de arheologie metafizică*, Thalia, 2011; *Vraja trecerii prin vreme, poeme*, Thalia, 2002, 2011; *Laudația filosofiei*, Thalia, 2012; *România - între umilire și demnitate*, Thalia, 2013; *O, Românie tristă și însingurată*, Thalia, 2013; *Centenar Anghel Rugină: Corespondență*, Vaslui, 2013; *Scrisori către un „a” mic, (Portrete și pamflete)*, Thalia, 2015; *Pagini de filosofie românească*, Thalia, 2015.

Cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani i-am dedicat volumul *Petrea Iosub – un destin exemplar*, în care scriam: „Profesorul Petrea Iosub caută mereu omul și acolo unde îl găsește încearcă să-l pună în valoare cu toate resursele sale psihice și intelectuale, sădindu-i încrederea în sine și-n puterea de a se dăruia cu ce are mai bun și mai luminos în propria ființă”. Cu toată sinceritatea pot confirma acest lucru. Mi-a fost un MENTOR desăvârșit și m-am bucurat din plin de toate sfaturile și colaborarea în mai multe proiecte culturale și literare.

Vasilica Grigoraș în dialog cu prof. dr. Petrea Iosub pe tema: Omul în filosofie⁷³

Vasilica Grigoraș: Am întâlnit în filosofie, exceptând celelalte domenii, numeroase denumiri date omului: „zoon politikon”, trestie gânditoare, individ, dasein, fiind, existență-pentru-sine, viețuitor, ființător etc. Mi se pare însă că niciuna dintre aceste noțiuni nu acoperă și nu explică ce este omul!

Petrea Iosub: Aveți dreptate deplină. Însă trebuie să gândim acest concept sub două

⁷³ Grigoraș, Vasilica. *Reflecții filosofice*, Convorbiri cu prof. dr. Petrea Iosub. Vaslui, Editura Thalia, 2015.

orizonturi: 1) în evoluția sa istorică, dar și a filosofiei și 2) în structura sa originară, generică. Evoluția limbajului a adus o mulțime de perspective din care poate fi privit conceptul de Om și i-a îmbogățit determinările, însă nu le-a epuizat. Generic, el acoperă specia care se poate organiza social și care are ca atribut esențial raționalitatea, adică tocmai elementul care o desparte și o duce dincolo de animalitate, de instinctele vitale. Asta înseamnă că în univers a apărut un nou cerc antologic – lumea umană cu organizarea și creațiile sale.

Iată ce spunea filosoful Ath. Joja despre acest miracol cosmic: „Undeva în cosmos, pe o minunată planetă privilegiată, a apărut cândva *animalul logic*, adică animalul care vorbește și gândește. Căci logos înseamnă totodată vorbă și ceea ce e vorbit, semnificat și semnificat, concept verbal și concept mental”. El sintetizează ceea ce a fost tendință și achiziție către intelect în celelalte specii. Și astfel se conturează drumul către sine și către identitatea sa de unicat în univers. Deci, omul ar fi o formație biologică înzestrată cu logos – capacitatea de a gândi, dar și de a exprima ceea ce gândește. Să înțelegem mai departe că omul, pentru a putea exprima și comunica ceva, el trebuie să aibă acel ceva adus la forma gândirii sale. Peregrinările filosofilor spre acel ceva au dus la formarea mentală și apoi exprimarea prin limbaj a conceptului de om, lăsând în urmă oamenii individuali și ajungându-se astfel la specie sau genul proxim. S-au creat astfel, pentru a-i da și proteja identitatea, numeroase variante lingvistice. Aristotel scoate sclavul din rândurile speciei și-l bagă printre unelte, adică în afara zonei lui „zoon raționalis”. Reminescențele acestei dislocări se menține și în actualitate, deși e o mare rușine pentru umanitate!

V.G.: Aveți exemple de astfel de reminescențe perpetuate în istorie?

P.I.: Nu mai departe, în existențialismul lui Sartre apare angoasa și prăpastia între „ființa-pentru-sine” (eu) și „ființa-în-sine” (celălalt) care mă poate transforma în unealta lui și să-mi pierd astfel, odată cu libertatea, și existența-pentru sine! Lucrurile funcționează și în gândirea postmodernă politică și economică, accentuându-se chiar raporturile de sclavaj și extinzându-se la scara relațiilor între națiunile speciei.

Trebuie să spun că Blaise Pascal a văzut în omul cugetător sau „trestie gânditoare” nu numai exemplarele dotate ci pe toți oamenii indiferent de nivelul culturii lor. Potențial, toți sunt astfel, chiar dacă unii mai rămân în stadii gregare. El concepe diferențele dintre exemplare nu pe criterii arbitrar, ci prin prisma egalității sociale și a moralității. Dar toți rămân în specie!

V.G.: Mă gândesc la ceea ce spunea Lucian Blaga despre „omul metaforizant” și la precizarea celor

două dimensiuni ale sale. El vede o legătură organică între dimensiunea „arhivei de primitivism” prin care definește aspectul biologic al omului și latura sa metafizică, adică înclinația spre creație culturală.

P.I.: Blaga vine cu un punct de vedere nou, dar și deosebit față de tot ce s-a spus despre om. În ce ar consta această noutate? Mai întâi el nu neagă partea (și originea) biologică a omului, ci o dublează cu dimensiunea metafizică (de creație culturală) care variază în ponderi diferite de la persoană la persoană, fără să elimine pe cineva din rândul speciei. Ferestrele fiecăruia dintre noi spre intimitățile proprii ale lumii au grade diferite de luminozitate. Chiar dacă unele sunt mai opacizate, fie natural, fie din punct de vedere al culturii și înțelegerii, toți ne mișcăm și trăim în cele două orizonturi: al peisajului, adică al realității concret-senzoriale, și al dezmarginirii, adică al mereu căutării dincolo de lucruri. Însă și unii, și alții facem istorie în felul nostru. Suntem deci ființe istoriale în măsuri diferite, chiar dacă valorile materiale în mare parte ne îngroapă în marele anonim. Istoria nu este deci compusă și formată numai din valori spirituale. În viață, fiecare dintre noi construiește ceva, „din infrastructura istorică pe suprastructura” sa biologică și culturală, adică pe potențialul nativ și pe ceea ce a adăugat cultural pentru a-l dezvolta.

V.G.: Vă propun să revenim la om ca ființă metaforizantă și să detaliem puțin această frumoasă definiție.

P.I.: De altfel metafora este creația gândirii aristotelice, preluată apoi în teoriile literare și în filosofia limbajului. Dar Blaga extinde câmpul de operabilitate a metaforei aproape la toate creațiile spirituale. Este un mod nou de a privi problema; nu numai poetica e privilegiată de metaforă, ci toate formele culturii spirituale, inclusiv știința. Însăși întreaga cultură și cunoaștere ar fi o mare și frumoasă metaforă obținută prin analogie și dizanalogie, prin care omul își construiește cărări spre tainele proprii și ale universului.

V.G.: Dar astfel nu ajungem iar la „mitizarea” noastră și a lumii?

P.I.: Cum spunea Aristotel însuși, mitul poate fi filosofie. Dimpotrivă, metafora are semnificații polivalente, iar Aristotel o definește astfel: „trecerea asupra unui obiect a unui nume care arată alt obiect, trece fie de la gen la specie, fie de la specie la gen, fie după raport de analogie”. (cf Al. Boboc, *Filosofia românească*, p. 180) În acest transfer semantic care este metafora, are loc o „schimbare, înlocuirea unei expresii obișnuite cu una figurată, modificatoare a conținutului semantic al unui termen”. (Al. Boboc)

Blaga va preciza că transferul semantic implică o schimbare de orizont în care metafora și mitul

dobândesc o funcție revelatoare, adică de creație culturală pentru plasticizare și revelare. Mitul nu este altceva decât „înflorirea metaforicului” care anunță „fondul metafizic al unui demers sub zodia stilului” (Blaga). Și astfel, unitatea dintre metaforă și mit va constitui „punctul de centrare a creației culturale”. (Al. Boboc) Înseși cele două tipuri de metafore cu funcții diferite – cea plasticizantă va fi expresivă și se va referi direct și limitat la limbaj, iar cea revelatorie va avea o funcție constitutivă în procesul creațiilor metafizice, stilistice, dar și mitice. V.G.: *Cum și prin ce am putea distinge cele două tipuri de metafore, în afară de funcțiile pe care le au?*

P.I.: Metafora plasticizantă, prin care se rafinează și se înobilează limbajul mitico-artistic, va rezulta din „amalgamarea (amestecarea) conținuturilor analogice și dizanalogice, iar cea revelatorie va rezulta din amalgamare de conținuturi sub incidența și rolul unor <<factori accesorii>> care survin în procesul creațiilor metafizice și științifice”.

Filosoful Al. Boboc este, cred, printre singurii gânditori care au făcut o temeinică analiză a acestei probleme a mitului și metaforei, cu implicații benefice în limbă și în sfera culturii spirituale în ansamblu, aducând deschideri și originale interpretări. El subliniază marile diferențe între spiritul mitic și cel științific atunci când le analizăm în ansamblul culturii și nu într-un anumit domeniu strict delimitat (artă, metafizică, știință etc). În timp ce spiritul mitologic este „robust orgiastic al analogiei” (Blaga) și întregeste aparențele (disimulările), considerându-le manifestări reale ale unor forțe invizibile, spiritul științific desființează aceste aparențe și le substituie alte structuri, tratând analogia cu prudență și măsură. De aici vor rezulta două elemente: ideile prin care cuprindem semnificația (în știință) și „modul miturilor” care ne dă trans-semnificațiile prin care s-ar releva un „mister”!

V.G.: *Se pare că neokantianul E. Cassirer va încerca și el o altă variantă de răspuns la întrebarea: ce este omul? Credeți că răspunsul lui poate fi considerat ca întemeiat științific?*

P.I.: Ernst Cassirer e unul dintre marii filosofi neocritici care au contribuții de preț în domeniul culturii și filosofiei limbajului. Însă definirea omului suferă de anumite scăderi. Fără a contesta marile lui merite în domeniul simbolisticii, al legării filosofiei limbajului de lingvistică și extinderea criticii în toate sferile culturii, are însă unele limite conceptuale. Mai întâi, el creează un nou statut omului, definindu-l nu prin natura lui „fizică și metafizică”, ci prin ceea ce creează, adică prin opera sa; omul nu mai trăiește în lumea contactelor și experiențelor directe, ci într-un univers simbolic prin care este rupt total de relațiile imediate cu

lucrurile. Totul este mediat prin semne și simboluri și însuși omul și legile istoriei sale devin simboluri. Ca atare, omul demiurg devine un simbol și se leapădă de natura sa fizică și metafizică. Lumea relațiilor și experiențelor lui se desfășoară în această sferă a mediatului. Această extindere, uneori derutantă a simbolului în spațiul antropologiei filosofice îl determină pe savantul Boboc să precizeze: „Cassirer merge atât de departe cu sublinierea rolului constructiv, reorganizator al simbolului, încât dincolo de tradiționala opoziție neokantiană între științe <<nomotetice>> și <<idiografice>>, formulează următorul program: <<datele>> de care se ocupă istoricul nu sunt <<evenimente>>, ci simboluri, nu legile naturii, ci regulile semanticii sunt principiile universale ale științei istoriei”. (Al. Boboc, *Filosofia contemporană*, p. 67) Într-o anumită măsură, omul - concept care designează specia, poate fi luat drept simbol, dezbrăcat de toate celelalte determinări ale pluralității umane. Dar ca să fii simbol despuat și rupt de orice legătură cu realitatea naturală și onticitatea creațiilor tale (mai ales istoria) este prea mult...

Dacă Blaga dublează natura fizică cu cea metafizică a omului, Cassirer i le va răpi pe amândouă și-l va face să supraviețuiască ca obiectualitate formală într-un univers simbolic. Dacă radicalizăm puțin, am putea aprecia că la Cassirer, deși studiile sale sunt din cele mai felurite domenii adiacente antropologiei filosofice și generale, omul este fugărit din lumea reală și instalat în mijlocul universului simbolic creat de el însuși. Astfel, omul devine o entitate conceptuală care ar viețui (și supraviețui), împreună cu creațiile sale valorice, în timpul social și istoric și nu în timpul real în care este și ființă biologică și creator. De fapt, el plasează omul într-o lume posibilă leibniziană și nu în real.

V.G.: *Acum aș vrea să ne referim la un alt mare filosof contemporan, care a construit o nouă viziune asupra filosofiei și a omului. Este vorba de Martin Heidegger, a cărui operă acoperă o parte însemnată din dezbaterile contemporane. La el, omul ca entitate reală se topește în „dasein” (fiind), un fel de „prezență-aici” fără consistență substanțială, biologică!*

P.I.: La Heidegger, se pare că avem de-a face cu o ființare non-materială, de-materializată și de-reificată. Dasein-ul este conceput ca un fel de limită, o întâlnire marginală, limitată cu corpul. El ar fi definit dincolo de aspectul biologic al animalității sale. Heidegger va menționa că „corpul omului este esențial diferit de un organism animal” și „înserat” într-o tonalitate afectivă, prin care va fi „transportat în afara lui”. Omul nu va mai fi un „homo animalis”, ci „homo humanus”. Se produce astfel o

„descentrare a poziției omului”; dasein-ul nu va mai fi identic cu om natural și subiect ca achiziții ale metafizicii și antropologiei, ci devine altceva; și anume ceva care are raport cu ființa sa. Acest raport va fi numit existență și este deschis spre înțelegerea lumii. Iar lumea nu este altceva decât „un ansamblu de posibilități practice” pentru dasein. Această existență, intrată în tonalitate afectivă și care nu-i reală, ar fi poate conștiința pe care o „pătrunde transcendența”, adică ceva de dincolo, din afara lui (lumea)! Dar se mai spune că lumea are prioritate, iar dasein-ul este dintotdeauna în lume. Până la urmă singură moartea îi aduce și îi dă identitate dasein-ului. Abia prin moarte devine el însuși, iar cât este aici (dasein), dasein-ul este doar rostitor al ființei, păstrător al ei și „locul luminării”. Desigur, această analitică fenomenologică ne duce la ideea exprimată de Husserl, după care eul transcendențial, format din gândirea asupra conținutului ei, după expulzarea sau suspendarea lumii, reprezintă ruperea în totalitate de substanțialitatea subiectului natural și a lumii. Acest lucru îl face pe filosoful Michel Haar să se întrebe: „Oare prin faptul că omul nu este o ființă vie ca toate celelalte se poate susține că el nu este deloc o ființă vie sau că este una care scapă determinațiilor tuturor, celorlalte viețuitoare?” (Heidegger și esența omului, 2003, p. 23).

V.G.: Una dintre primele lucrări ale dvs. poartă un titlu sugestiv: *Om – o ființă privilegiată. Are vreo legătură asta cu viziunea lui Heidegger sau e construită pe altă temelie față de ceea ce numea el dasein-ul ca privilegiat în interiorul (mijlocul) existenței?*

P.I.: Mă flatați puțin! S-ar putea să fie și o reminiscență a lecturării unor lucrări ale marelui filosof despre care chiar în acea lucrare încerc o anume ontologie a dasein-ului, mai bine zis, a subiectivității sau conștiinței. Însă temeiul este altul. Omul este cel mai sofisticat laborator biologic din univers privind „asimilarea și dezasimilarea”. Acest lucru, dar mai ales rațiunea sa îi dă omului privilegiul nu numai de a consuma, ci și de a ști și tria ceea ce consumă; de a crea și re-crea acest mediu. Eu am legat omul de complexitatea experiențială pe care o realizează cu sine și cu lumea, cu creațiile sale culturale și componentele acestora în identificarea adevărului.

Fiecare știință își construiește și, în timp, își „șlefuieste”, adică își „curăță” și își îmbogățește conceptele prin eliminarea prejudecăților și a erorilor acumulate, propria sa raționalitate ontologică. Una este raționalitatea biologiei decisă de obiectul și metodele ei, de finalitatea cercetării. Alta este raționalitatea metafizicii, artei și religiei în funcție de aceleași elemente. Exemple: în științe domină experiența și raționalitatea epistemologică,

întrucât ele sunt ontologii ale obiectelor real-sensibile. În artă și metafizică, ținând seama de varietatea obiectelor artistice „și reale și ireale”, predomină în ponderi diferite aspectele ontologice cu cele epistemologice. Ex. sublimul este un concept ontologic, în timp ce statuia, tabloul etc. sunt proiecții ideale într-o substanță cu existență reală, palpabilă. În religie domină latura ontologică și uneori cea epistemologică (prin lăcașuri de cult, icoane, ritualuri – în parte). Toate însă sunt componente ale culturii umane ca obiectivări ale ființei noastre în căutarea și descoperirea adevărului.

O istorie a religiilor va avea un caracter epistemologic întrucât se ocupă cu descoperirea și explicarea obiectelor și ritualurilor care deserveșc cultul respectiv de-a lungul istoriei. Însă teologia va avea un caracter strict ontologic, pentru că vizează ca obiect extrasenzorialul și extranaturalul, dematerializat, infinit și neschimbător, cu care omul nu poate avea o experiență directă, ci întotdeauna mediată.

V.G.: *Atât la Blaga, cât și la D.D. Roșca apar opinii legate de distribuirea inteligenței în enstatică și ec-statică, dar și despre dualitatea rațional-irational. Cum credeți că ar trebui să privim aceste aspecte ale gândirii (inteligenței) omului: ca erori de concepere sau ca o acceptare a dublei naturi a acesteia?*

P.I.: În anumite texte despre „etica inteligenței” (vi se pare puțin bizară această sintagmă), Roșca va consemna: „Absolutul este de necuprins (...), dar de aici nu urmează că toate ideile noastre sunt în egală măsură lipsite de orice virtute cognitivă”. Omul este mereu deschis căutării adevărului și tocmai acesta este și rostul inteligenței dublată de o etică corectă. Căutarea, dar și găsirea adevărului obiectiv reprezintă calea eroică a inteligenței și drumul prin care ne edificăm propria noastră libertate spirituală.

Gândirea sau inteligența enstatică aparține de dogmă și este legată de respectarea întocmai a legilor logicii formale aristotelice, care resping formulările contradictorii despre om nu se pot rosti, în același timp și sub același raport, că este o ființă biologică și că nu este o ființă substanțială. Or, Blaga vrea să elibereze dogma de reziduurile gândirii creștine și s-o utilizeze ca metodă de lucru în metafizică și alte domenii culturale. Pentru ca această metodă să devină operabilă e nevoie de o gândire ec-statică care utilizează o logică specială și afirmă antinomicul (contradictoriul). Dogma ar fi numită „o formulare... care postulează o transcendere a logicii, deci o formulă care e în dezacord radical cu înțelegerea, cu inteligența <<enstatică>>”. (D.D. Roșca)

Gândirea enstatică, spunea Blaga, nu mai are eficiență atunci când pătrunde în structurile paradoxale ale existenței, unde există numeroase contradicții latente – mai ales în domeniul metafizic, dar și al artei. Atunci trebuie să aplicăm gândirea extatică. Această gândire mai poate fi numită și intuitiv-organică și care ar sta la baza construcției unei metafizici durabile și nu cum au fost, fluctuante și efemere, cele de până acum.

În ceea ce privește raționalul și iraționalul este vorba de o raportare a lor, pe de o parte la transcendent, iar pe de altă parte la rațiunea umană. Problema are un dublu aspect: a) poate gândirea noastră raționaliza și cunoaște totul din această lume infinită în spațiu și timp și în continuă mișcare și devenire? și b) transcendentul este conceput ca ceva dincolo de subiect, adică o porțiune de real la care nu a ajuns experiența și gândirea noastră. Dar el este conceput și ca ceva cu iz de supranatural, dematerializat, volatilizat, care este ascuns mereu și totuși este creator de lume sau de lumi (dacă acceptăm ciclicitatea celor o mie de ani!) Punând față în față aceste două ipostaze ale transcendentului și raportându-le la imanență și la capacitățile noastre senzorio-intelectuale, obținem un transcendent care, mai devreme sau mai târziu, poate intra în perimetrul experienței și cunoașterii noastre. Cel de-al doilea transcendent va rămâne ca o ipostază etern străină și ascunsă nouă și pe care o invocăm atunci când nu avem argumente. Aceeași problemă este și în cazul cuplului rațional și irațional.

În momentul în care vorbim de primul transcendent, acesta este temporar irațional și iraționalabil, dar în evoluția sa cunoașterea îl captează treptat și îl transformă în rațional. Deci, este un irațional în mod relativ și nu absolut și definitiv. Dar dacă este vorba de cel de-al doilea tip de transcendent care e conceput ca miezul sau „esența ultimă a lumii”, atunci avem un irațional absolut, definitiv, specific anumitor tipuri de metafizică speculativă. Exemplu – omul ajunge să cunoască pe Brahma-Atmân numai când acesta se purifică în ființe umane. De aici și ideea filosofiei indiene că, pentru a cunoaște universul, omul trebuie să se cunoască pe sine, pentru că el este centrul universului și în el „se reflectează întreaga existență”. (A. Dumitriu) Desprindem și ideea că transcendentul ca irațional posibil raționalizabil în timp ține de domeniul științei, iar iraționalul niciodată raționalizabil ține de metafizica speculativă cu aspect enstatic. Blaga vrea să facă un compromis și să demonstreze că în metafizica ecstatică pot conviețui cele două componente

rațional-irațional, mai ales că însăși realitatea existentă este în totalitate rațională așa cum o concepeau Hegel și Leibniz. Trebuie să recunoaștem însă că există mereu „regiuni ale concretului” în care natura a pus bariere în calea cunoașterii, oricât de riguroasă ar fi ea, dar aceste stavile nu pot fi definitive.

La K. Jaspers întâlnim o altă atitudine față de om. El vorbește despre o criză a culturii și umanismului în contemporaneitate, mai ales că acesta, omul este considerat doar ca „element funcțional” în aparatul social și ca un atom care este „pustiit” de tehnică și marginalizat. Jaspers consideră că evoluția tehnicii a provocat mutații profunde în structura existenței și cunoașterii cu consecințe grave asupra omului – supunându-l unui proces de dezumanizare și însingurare, golindu-l de umanitatea sa interioară și aruncându-l printre celelalte obiecte ale naturii. Sofisticarea tehnicii și acapararea de către aceasta a spațiului uman adâncesc mereu înstrăinarea și izolarea omului, ceea ce ar duce la „înaintarea lumii umane spre un abis” inevitabil. Și el recomandă ca singură cale de salvare a omului lupta de emancipare și de dominare a tehnicii de către acesta. Trebuie să recunoaștem că acest strigăt existențialist este justificat, dacă ne gândim pe de o parte, la marile pericole latente care zac în tehnică și la faptul că accesul la cunoașterea și mânguirea ei este destul de limitat, iar majoritatea oamenilor sunt doar manipulatori și manipulați fără să știe riscurile folosirii acestor angrenaje.

V.G.: Ați prezentat cuprinzător și la obiect idei, teorii ale unor mari gânditori cu privire la Om. Însă mi se pare că, în final, exprimați o concepție fatalistă cu privire la soarta omului. V-aș întreba: cum va reuși omenirea să se salveze? Dacă va reuși, care ar fi soluția? Îmbrățișați ideea că e nevoie de o revoluție spirituală pentru salvarea omenirii?

P.I.: Prin ea însăși, culturalizându-și spiritul, dar și existența. Ridicându-se deasupra nevoilor instinctive și simțindu-se cu adevărat în câmpul valoric, adică în cel de-al doilea plan al creației, întrucât natura și Dumnezeu i-au dat aceste posibilități. L-a făcut omul demiurg și l-a trimis în lume să-și creeze propria sa lume, dar să aibă grijă și de natura care i-a dat-o fără să distrugă ceva din primul plan al creației. În caz contrar, își scrie propriul lui sfârșit prin distrugerea naturii însăși.

**Vasilica GRIGORAȘ, scriitor,
membru UZPR**

RÂNDURI VASLUIENE

ROMEO CREȚU

S-a născut la 4 august 1975 în Vaslui; jurnalist, poet, prozator.

Este membru al Cenaclului Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui – ProLITERA.

A obținut numeroase premii la concursuri literare: 2002 – Premiul I în cadrul concursului de eseu filosofic din cadrul Simpozionului Național „Ioan Petru Culianu, interpret al culturii tradiționale și moderne”, organizat de Facultatea de Filosofie a Universității „Al. I. Cuza” Iași; 2016 – Mențiune la Concursul de literatură satirico-umoristică din cadrul Festivalului Umorului „Constantin Tănase” –

Ediția a XXIV-a, Vaslui; 2018 – Premiul I în cadrul Concursului de creație Literară „Treptele devenirii noastre” – Ediția I, Vaslui; 2021 – Premiul I în cadrul Concursului Național de literatură Umoristică Brăila, Ediția a V-a; 2022 - Premiul „De Juventute” la Festivalul Umorului „Constantin Tănase” – Ediția a XXVII-a, Vaslui, secțiunea Carte.

În colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui: *Un caz de (de)posedare* (teatru, 2020), *În redacție* (proză scurtă umoristică, 2022).

CHIUVETA

În ziua aceea, m-am simțit rău: o stare de amețeală, greață și frisoane. Pe la 10, am cedat. M-am dus la director și m-am învoit. Am ajuns acasă, mi-am agățat pardesiul în cuier, visându-mă deja cuibărit în vârful patului. Am deschis ușa de la dormitor și...

... necunoscutul s-a ridicat greoi iar nevastă-mea și-a aranjat cu gesturi nervoase halatul.

- Ce... voi... aici?, am bâiguit. Secvența, de o familiaritate supărătoare, mă lăsase fără aer.

- Ghiveta, domnu', pentru ghiveta am venit, a intervenit baritonal matahala.

- Da, da, chiuveta, dragă, știi că era defectă, a turuit nevastă-mea.

- Bine, dar... aici? În dormitor?

- Aranjam piesele, domnu', a parat necunoscutul. Aranjam piesele, că așa face orice instalator, nu? Nicio ezitare în vocea necunoscutului. Instalator sau nu, își cunoaște meseria, mi-am zis.

- Și... cum aranjați dumneavoastră piesele?, am întrebat. M-am străduit să îmi controlez vocea, dar glasul îmi era nefiresc de subțire. Pițigăiat chiar.

- Păi, iote, domnu', cum... Că nu te duci la ghiveta ca la plimbare, cu mâinile în buzunare. Tre' să vezi ce are, s-o studiezi de aproape, să... tre' să vezi ce... chei trebuie, ce garnituri... Și-abia apoi umbli la mecanism, la țevi. E important, da...

Era o undă de nefericire în glasul bărbatului, iar salopeta de un albastru mohorât accentua această senzație. S-a lăsat o tăcere stânjenitoare. Nevastă-mea frământa cu gesturi nervoase cordonul halatului.

- Cafea?, a țipat ea după câteva clipe lungi. Mă duc să pun de-o cafea, că... ce știu eu despre chiuvete? Și, prelingându-se parcă, a dispărut în bucătărie.

Am rămas noi, eu și instalatorul. Și o tăcere rea, prevestitoare de lucruri și mai rele.

- Așadar... chiuveta, am zis. De fapt, nu aveam nicio idee ce voiam să spun. Un „eu” străin preluase controlul și rostise mecanic cele două cuvinte, esența a tot ce credeam – speram! – că se petrece.

- Deci, domnu', uite care-i treaba. Doamna m-a sunat că are ghiveta înfundată. Asta nu-i bine. O ghiveta înfundată... miros, inundații, mucegai, vecini nervoși... Chestii, da? Care nimeni n-are nevoie de ele. Așa că...

- Dar mie nu mi-a spus ni...

- Domnu', da' crezi matale că ghiveta sună la ușă înainte să se strice? Crezi că zice: „Alo, sunt ghiveta ta, sună la meseriaș, că mă înfund”? Da' de unde! Se strică și gata! Acu' e bună, acu' nu mai e bună! Poc! Și-a lovit sonor palmele în dreptul nasului meu. Apoi, privindu-mă fără să clipească:

- Și-apoi, crezi că oricine se bagă la așa ceva? Ce știi matale despre ghivete? Io cre' că nimica! Tre' să știi cum să te bagi, unde să pui mâna... tre' să te bagi dedesupt, dacă-i cazu'... că, dacă nu știi ce să faci... soția iar mă sună pe mine... Ghiveta tre' să funcționeze mereu, domnu', da?, a strigat teatral instalatorul. Ghiveta are scurgeri, domnu', are... are fire de păr în ea, are... de toate, da?

Nu știam ce să zic. În ciuda situației incredibile în care mă aflu, nu mă puteam gândi decât la un singur lucru: oare eu aș fi în stare să repar o chiuvetă? Probabil că nu, mi-am dat imediat răspunsul. Însă altceva mă deranja cu adevărat, ceva imposibil de numit – ca un cuvânt care îți stă pe vârful limbii. Cu certitudine, ceva era greșit în tot tabloul ăsta. Dar ce?

- Domnu' - începu din nou instalatorul pe un ton didactic – ghivetele astea noi au autocurățire, da?

Nu știam. Evident că nu știam.

- Ghiveta lu' doamna nu are. E model oleacă mai vechi... se vede că nu s-a umblat cam de mult la ea, da' totuși nu-i de aruncat. Oleacă curățată... atâta tot...

- Curățată... adică...

- Domnu', încă o dată îți zic: ghiveta lu' soția matale e bună. Am văzut câteva la viața mea –

mi-a făcut, nu știu de ce, cu ochiul -, și cred că te-a costat o groază de bani. Numa' că... nu s-a umblat cam de mult la ea. Păi, o ghiveta ca asta are nevoie de șarpe, domnu'! Șarpe, da? Cât de des se poate, bagi șarpele!

- Șarpe?, am făcut eu ochii mari. Monologul instalatorului explora, brusc, un nou teritoriu.

- Da, șarpe! Eu recomand unul cât mai lung. Cu cât e șarpele mai lung... să ajungă acolo... știi mata unde... Ei, dacă ajunge, e bine! Dacă nu... sună soția instalatoru'... Domnu', domnu'... ce-ai, bre, ți-e rău?

Da, îmi era rău. Starea de leșin de dimineață, povestea asta cu chiuveta defectă, toate mi se învârtteau în cap. Apoi, cred că am leșinat.

(...)

Când mi-am revenit, eram în pat. Era o noapte fierbinte și uscată, iar mie îmi era atât de sete... Nu vedeam decât albul ochilor soției: mă privea fix, studiindu-mi suferința.

Cu aceeași senzație de desprindere de sine, mi-am auzit vocea, imploratoare și hârâită:

- Vrei, te rog, să îmi aduci un pahar cu apă de la chiuvetă?

Albul a dispărut.

- Da' lasă-mă, dragă, în pace cu chiuveta ta! Vrei să faci inundație?

(din volumul *În redacție*, premiat la Festivalul Umorului „Constantin Tănase” – Ediția a XXVII-a, Vaslui, 2022)

RÂNDURI VASLUIENE

GABRIELA TOFAN

-S-a născut pe 15 noiembrie 1968 la Galați.

-Este absolventă a Facultății de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității din București.

-Este profesor de limba spaniolă la Liceul Teoretic „Emil Racoviță” și la Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” din Vaslui.

-A participat la activitățile Cenaclului literar „Dintre sute de catarge” al Liceului C.F.R. și la cele ale Cenaclului literar „Ștefan Petică”, ambele din Galați.

Semne

A trecut Vara și ai uitat
Să-mi lași un semn pe cer
Sau în pădurea în care

m-am pierdut într-o amiază de dor...
Ai uitat că semnele mor
atunci când fluturii pierd drumul soarelui...

Iubire

Probabil nu vom ști niciodată
De ce respirăm atât cât iubim,
De ce nu măsurăm nimic
atunci când iubim.

Timpul nu are valoare
Visele ne poartă la marginea lumii
Atunci când iubim...
Eu nu-ți gădesc vină,
tu nu-mi ceri nimic
Nu știm cât durează clipa, nici lumea...
Dar știm că undeva
În căușul palmelor
Ori în spatele unui ochi adânc
E un loc de păstrat iubirea...

Așteptare

Cum dorm așa în amurg,
Cu obrazul în palmă și zâmbet de copil liniștit
Tu – ființă născută din visul meu – mă atingi cu

umbra lunii...

Tu, bărbat ce-mi săruți glezna
Și pântecul mi-l adușmeci ușor,
Mă cuprinzi într-o tresărire de suflet

Și-mi alinți copilul nenăscut,
Îmi porți dorul flămând și dulce ca un fruct oprit.
Trăiește cu mine sărut și secundă!
Așteaptă-mă, să fii mereu umbra mea.
Cuprinde-mă, să mă simt lacrimă de opal
În căușul palmelor tale.
Spune-mi
Ce semn să-ți dau ca după moarte să mă știi?

Șoapte

Pășesc pe cărări neștiute de nimeni,
Sub clopotul cerului...
Aripa unei păsări fugare îmi șterge lacrima în
zboru-i,
Și-mi taie obrazul întors spre vreo urmă...
Încotro mă îndrept eu, ce-mi șterg ușor sângele
cu-o frunză rătăcită?
Mă zbat într-un vis ce nu-i al meu,
Nici somnul...
Și parcă nici toamna asta nu-i a mea...
A mea-i doar șoapta ta ce-mi alintă auzul de-o
veșnicie,
Mă cheamă undeva dincolo de mine, arzând în
cuvânt,
În amurgul promis sau în veșnicul început al unei
iubiri mereu amânate...

Suflet

Ca-ntr-o rugăciune mi-am cuprins sufletul orbit
de tăceri...

L-am așezat în lumina lunii și l-am plâns...

Parcă n-aș trăi în mine, ci în lacrima nestăvilă
a inimii mele.

Și parcă orice-aș trăi nu încapă nicăieri...

Mi-e teamă de ce n-am trăit, de ce-am așteptat
și acum mă strivește...

Numai în vis pot îndura povara timpului rătăcit
pe cărarea inocenței noastre...

Și pot întreba luna de ce sufletul meu își plânge
încet fericirea și-și teme moartea?

Taine

Te-am auzit bătând la porți de dor

când copite de cai striveau zorii cenușii...

Și-am văzut limbi de foc răsărind la orizont

Ca o palmă pe cer arzând într-un semn neînțeleș...

Nu aveai trup, nici cuvânt...

Erai un pribeag poposind la poarta timpului
într-o tainică așteptare...

Sufletul tău strălucea într-o lacrimă,
am întins mâna să-l cuprind ca pe-o pradă ușoară
ca apoi să-l mângâi și să-l păstrez... într-o cutie de
argint

până când ruga mea îi va reda chipul...

Ce taină are sufletul tău? Ce oceane se ascund în
el?

Și ce păsări de noapte l-au străjuit în amurg?

*Ilustrație de Cristina Tofan,
graphic designer*

Cristina Tofan a absolvit Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca. A participat în Proiectul TINART implementat de Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui în anul 2008. A apărut pe coperta volumului de poezii *Quietud* al poetei mexicane Marina Centeno, Universidad Autónoma de Yucatán, 2012. A expus la Expoziția studentescă ARTSTARTER, Cluj 2015 și la Expoziția de portrete „Iisus întemnițat” (Biografii, portrete ale martirilor și mărturisitorilor din închisorile comuniste), Centrul Cultural al Bisericii „Ilie Tesviteanu” Verona, Italia, 2016.

SCRIITORI DIN ȚARĂ ȘI DIN DIASPORĂ

CRÂMPEIE LIRICE VASLUIENE
DIN INSULA AFRODITEI

Legenda spune că Afrodita, zeița greacă a iubirii, frumuseții și pasiunii, s-a născut din spuma mării în minunata insulă din partea orientală a Mediteranei: Cipru.

Însorita insulă a devenit acasă și pentru vasluienca Iuliana Cozma. De mulți ani locuiește la Limassol, un superb oraș din partea sudică a insulei. Deși aici și-a întemeiat o familie și i s-au născut cele două fiice, poartă în suflet dorul de locurile natale, un dor pe care și-l transpune și în versuri:

DRUMUL SPRE CASĂ

E toamnă azi și mai frumoasă
Și dorul curge mai curat,
Un gând mereu pleacă „acasă”.
Cum să-l oprești când e furat?!

Un sentiment ne dă de veste
Că timpul nu ne stă în cale
Când locu-acela de poveste
Ne-așteaptă fără încetare!

Există-atâta lume-n lume
Ce deapănă uitări și patimi
Când vrei să spui și nu poți spune
Că bucuria-nseamnă lacrimi.

Nici la tristețe nu poți râde
Deși absurdul e banal
Dar unde te mai poți ascunde
Când irealul e real.

Tu, cel ce pribegеști prin lume,
La margine de frontieră,
Te culci noaptea c-o rugăciune
Și-ți pui visul pe-o noptieră!

Și te trezești în zori de zi
Și-ți cauți gândurile duse,
Însă un gând poate fugi
În amintiri de-acasă aduse!

E toamna azi și mai frumoasă
Și un îndemn parcă mă strigă,
Copacii-s mai frumoși acasă
Chiar și când vremea se mai strică!
(din volumul *A opta minune*. Iași, PIM, 2020)

În vara acestui an a fost oaspetele Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui, unde am și cunoscut-o. A vizitat sălile de împrumut carte și sala de lectură, a stat de vorbă cu cititori și ne-a dăruit pentru iubitorii de poezie mai multe exemplare din fiecare volum publicat, cât și reviste de literatură la care colaborează.

Am rugat-o pe Iuliana Cozma să se prezinte cititorilor revistei și ea a dat curs invitației mele cu bucurie în suflet:

„Mă numesc poezie, locuiesc în vers, la ultimul etaj al sufletului, numărul veșniciei. M-am născut într-o lume în care totul îmi părea banal. Până într-o zi când poezia mi-a deschis aripile spre o lume cosmică, în care am descoperit că toate trăirile se numesc POEZIE.

Am petrecut primii ani ai copilăriei și adolescența alături de părinții mei, Dumitru și Ileana Cozma. Cu poezia m-am întâlnit de la o vârstă fragedă, încă din primii ani de școală. Fiind atrasă de ea, am înțeles că versul pentru mine este ca un licăr de lumină ce îmi încălzește sufletul în cele mai reci ploi ale timpului. Fiind un copil timid închideam poezia în interiorul meu ca pe un balsam de suflet.

M-am îndrăgostit incurabil de poezie. În adolescență am început să scriu primele versuri, nu pentru publicații, ci doar din pasiune. Însă viața are felul ei de a ne trimite spre destinații neprevăzute. Destinul m-a trimis departe, peste granițele țării. În vara anului 2002 mi-am luat zborul către Cipru (într-o vacanță de vară) - Insula Afroditei. Un <<colț de pământ>> în mijlocul Mării Mediterane.

Inevitabil m-am îndrăgostit de mare la fel cum m-am îndrăgostit și de poezie, fapt care m-a determinat să rămân pentru o perioadă mai îndelungată pe insulă.

UNDEVA LA MALUL MĂRII

Undeva la malul mării mi-a fost dat ca să trăiesc,
Să îmi fie frate valul, marea veșnic s-o iubesc.
Să răzbat peste furtuni, care vin din alte zări,
Să aștept mereu iubirea cu distinsele chemări!

Am avut mereu dorința mării să îi fiu aproape,
Să culeg de printre valuri visul rătăcit pe ape,
Să fiu stânca neclintită vieții pline de uimire,
Să aștept la malul mării mult visata mea iubire.

Am umblat viața întreagă pe nisipul auriu
Să mă bucur de splendoare și de asfințit târziu.
Să ascult cum apa mării cheamă la ea stelele
Să m-aprind și eu cu ele... ele-mi sunt surorile.
(din volumul *Suflet fără frontiere*. Iași, PIM, 2020)

Aici mi-am format familia, devenind mamă a doi copii, iar apoi obținând cetățenia, astfel, Cipru a ajuns să fie pentru mine a doua patrie, după patria-mamă, România. Dar cum prioritățile vieții erau în prim-plan, am lăsat poezia undeva în adâncul sufletului... promițându-i că mă voi reîntoarce la ea. Au trecut ani, timp în care m-am format, am crescut, m-am dezvoltat spiritual și sufletește, după care am revenit la poezie, pentru că ceea ce purtăm în suflet cu pasiune nu putem abandona niciodată. Mai exact în anul 2010, după pierderea bruscă a tatălui meu... trăirea acelor momente apăsătoare pentru mine m-a împins simțitor către poezie... scriind poemul

TATĂ ...

Aș mai fi dorit să mă ții de mână
Ca pe un copil lipsit de orgolii...,
Aș mai fi dorit să fim împreună
Însă azi mi-e gândul în melancolii!

Ai plecat acolo, sus, la cerul sfânt
Și, deși nu ești, eu cred că ai să vii...
Noaptea te citesc printre rânduri
Ochii tăi în poză au rămas tot vii.

Mă privești de-acolo, oare mă auzi?
Îți vorbesc acum ca și atunci când...
Făceam și eu rele... fără să m-acuzi
Căci copii o dată suntem pe pământ.

Azi te caut iar printr-un gând hoinar
Vorba ta-mi lipsește, de înțelepciune,
Știu că niciodată n-ai să mai vii iar
Și mă-nchin la tine ca la rugăciune!

Sus, în rai, ești bine?... Aici, tot la fel,
Casa-i cum o știi, mama cu tristețe,
Anii trec cu noi, timpul-i mai rebel,
Îngerii să-ți cânte de-a ta tinerețe!

Fii liniștit tu, tată, să n-ai teamă,
Aici suntem bine, noi nu te-am uitat
Într-o zi pe toți destinul ne cheamă,
Eu te port în suflet de când ai plecat.
(din volumul *Suflet fără frontiere*. Iași, PIM, 2020)

La insistențele unchiului meu, (fratele mamei), scriitor și el, care m-a îndrumat, fără întoarcere, către <<hrana sufletului>>, am revenit la marea mea iubire, POEZIA. Îndemnul lui de-a nu mă opri niciodată din a scrie mi-a dat aripi, zburând din lumea reală care este uneori veselă, alteori tristă... într-o lume cosmică atât de caldă și plină de iubire, unde doar lumina stăpânește acest Univers numit Poezie.

Nu știu de unde, însă poeziile izvorau de undeva din necunoscut sau din adâncul sufletului venind către mine luminând-mi gândurile. De atunci am început să scriu fără gând de oprire."

EU FĂRĂ POEZIE

Eu fără poezie n-aș trăi
Sau aș muri fără să știu de mine
Chiar dacă nu aș mai putea iubi
Pe mine nu mă va iubi oricine.

Iubesc și mă iubește poezia
Cu ea am câștigat pământul
Am înțeles ce-nseamnă veșnicia
Și veșnicia nu-i decât cuvântul.

Cuvântul rupt din inimă și dor
Ce-ți pune la încercare sentimentul
Și dintr-o patimă devii nemuritor
Și doar iubirea-ți este argumentul.

(din volumul *Diamantul din umbră*, Iași, Editura PIM, 2020)

A publicat primul volum de poezii în anul 2015, *Viața e o carte*, la Editura Alfa din Iași. În anul 2016 publică alte trei volume tot la Editura Alfa din Iași: *Mamă, te iubesc*, *Din viață*, *Vis și umbră de iubire*.

După trei ani, în 2019, apare al cincilea volum, *Suflet fără frontieră*, la Editura Liric Graph, în colecția Grai românesc, iar în anul 2020, apare ediția a II-a a aceluiași volum la Editura PIM. Tot în 2020, văd lumina tiparului încă trei volume la Editura PIM: *Lumina unui înger*, *Diamantul din umbră* și *A opta minune*. Are în lucru un al nouălea volum pe care-l așteptăm să-i deschidem paginile și să ne bucurăm de emoțiile transpuse în versurile sale.

Colaborează la reviste literare: „Ampretele Sufletului”, „APOLLON” „Eminesciana” (revista eternului frumos), „Vocea literară”, „Roua Cerului”, „Zbor spre înălțimi” ș.a.

Este inclusă în numeroase antologii de poezie: *Asociația scriitorilor mondiali*, *Clepsidra cu sentimente*, *Eminesciana*, *Enciclopedia poezilor și scriitorilor din întreaga lume*, *Der Weltschriftsteller*, *În pas de vals cu fericirea*, *Pelerin la Porți Creștine* (Antologie de poezie și proză creștină), *Vis cu Nichita -XV-Apollon România*, *Vis de iarnă (poezii românești)*, *Word Literature Academy* ș.a.

În anul 2019 devine membră a Asociația Poeților Mondiali (World Poets Asociation). Participă la numeroase concursuri de creație literară, naționale și internaționale, obținând premii și distincții printre care: locul III la Concursul literar

din cadrul Campionatului mondial de poezie, 2019; mențiune specială cu poezia *Poetul* la Concursul Internațional Româno-Italian „Picături de suflet” 2020; premiul întâi la Concursul Internațional Româno-italian „CORONA” (Secțiunea poezie *Quantica*); premiul întâi la Concursul Internațional „Eminescu, un vis în așteptare” 2021 (secțiunea *Poezie Diaspora*); distincția „ELOGIUL IUBIRII” la Festival-Concurs internațional de creație literar-artistică „ELOGIUL IUBIRII”, ediția a IV-a 2022; premiul al III-lea la Concursul literar „Diaspora scrie”, ediția a VIII-a, 2022.

Așteptăm noi apariții editoriale ale poetei Iuliana Cozma pe care să le îndreptăm spre inima cititorilor noștri pentru care poezia este „o stare de spirit, o prietenie durabilă” (Nichita Stănescu).

Liliana MOGA,
șef Serviciu Informatizare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

MEDALIOANE LITERARE

ANIVERSĂRI

Ioan Baban la 85 de ani

Poet, prozator, publicist, profesor, Ioan Baban s-a născut la 6 august 1937 în satul Albești, comuna Delești, județul Vaslui. Urmează cursurile școlii primare în satul natal între anii 1943-1947, fiind atras de timpuriu de lumea

cărților. În perioada 1951-1954 frecventează cursurile Liceului „Mihail Kogălniceanu” Vaslui, urmând apoi la fără frecvență cursurile Facultății de Filologie a Institutului Pedagogic de trei ani din Iași (1960-1963). Începând cu anul 1965 urmează cursurile Facultății de Filologie a Universității „Al. I. Cuza” Iași până în anul 1970 când promovează examenul de licență cu o teză despre romanul lui Mihail Sadoveanu.

Este profesor la Școala generală Laza, Școala nr. 1 Vaslui (unde este și director), Liceul nr. 1 (astăzi Liceul „Ștefan Procopiu”) din Vaslui. Între anii 1990-1995, devine inspector școlar de limba și literatura română la Inspectoratul Școlar Județean Vaslui. Apoi, până la pensionare și o perioadă după, predă limba și literatura română la Liceul „Emil Racoviță” și Colegiul Economic „Anghel Rugină” din Vaslui. Debutează publicistic în 1968 cu versuri în ziarul „Vremea nouă”. Debutul editorial are loc în anul 1998 cu volumul de proză *Dincolo de bine și de rău*. Colaborează la o serie de publicații cum ar fi: „Academia bărlădeană”, „Adevărul”, „Adevărul literar de Vaslui”, „Apolo”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Ecouri literare”, „Est”, „Ethos”, „Gazeta de Est”, „Îndrumătorul cultural”, „Meridianul”, „Păreri tutovene”, „Școala bărlădeană”, „Tribuna învățământului”, „Vocea Hușului”, „Vremea nouă” ș.a.

Lucrări publicate: *Zidiri* (volum colectiv), 1980; *Dincolo de bine și de rău*, 1998; *Norii cu melancolii*, 1999; *Ispite lirice*, 2000; *O istorie ciudată*, 2000; *Satana în minijup*, 2000; *Tărâmul interzis*, 2001; *Apele tăcerii*, 2002; *Neguțătorul de drum*, 2002; *Ridendo* (volum colectiv), 2002; *Sechestrați în umor* (volum colectiv), 2004; *500 de ani: Ștefan cel Mare între istorie și legendă: O lecție exemplară*, 2004; *Păcală și Tândală în Europa sau Tăgârța cu minciuni*: Pagini de satiră și umor, 2004; *Anotimpul*

imposibilei iubiri, 2005; *Dresorul de nori*, 2007; *Târziu în Empireu*, 2007; *Bagaj de prisos*, 2007; *Teleleu prin Europa*: texte satirice și umoristice, 2008; *Univers cultural și literar vasluian*: dicționar, 2008; *Proprietarul de timp*, 2009; *Transcendența morilor de vânt*, 2009; *Căutătorul de iluzii*, 2010; *Ecouri-Elegii*, 2010; *Oglinzi înșelătoare* (sonete), 2011; *Ecoul numelor propria*: Pagini despre cărți și autori, 2013; *Poemele senine*, 2013; *Dialectica stării nefirești sau țara minunilor hazlii*, 2015; *Versuri alese*, 2015; *Tăcere în cuvinte* (sonete), 2016; *Leagănul de gânduri* (sonete), 2017; *Un colț de infinit* (sonete), 2019; *Bombele lui Fronea* (proză scurtă), 2021; *Orizontul nemărginirii* (sonete), 2021; *Epigrame și versuri satirice*, [20--].

Obține o serie de premii și distincții printre care amintim: Premiul național pentru proză scurtă pentru volumul *Dincolo de bine și de rău* (1998) și Premiul pentru manuscrisul volumului de umor *Păcală și Tândală în Europa* la Festivalul Umorului de la Vaslui din anul 2002. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Bacău din anul 2012.

Mihai Apostu la 60 de ani

Poet, prozator, bibliotecar, Mihai Apostu s-a născut la 4 septembrie 1962 în comuna Dodești, județul Vaslui. Cursurile primare și gimnaziale le urmează în comuna natală și le finalizează în 1977.

Este absolvent al Liceului nr. 1 Vaslui (astăzi „Ștefan Procopiu”), promoția 1981. Este bibliotecar la Biblioteca comunală Dodești din 2015, anul înființării.

Debutează în august 1989 în Revista „Flacăra”, iar editorial, în anul 1995 cu volumul de versuri *Atentat la poezie*. Colaborează la diverse reviste, printre care: „Adevărul”, „Clepsidra”, „Convorbiri literare”, „Clepsidra”, „Convorbiri literare”, „Ex Libris”, „Est”, „Est-Expres”, „Flacăra”, „Liter Club”, „Meridianul”, „Milesciana”, „Monitorul de Vaslui”, „Obiectiv de Vaslui”, „Oferta”, „Păreri Tutovene”, „Poezia”, „România liberă”, „Semnal”. Este membru fondator al Cenaclului Literar „Ion Iancu Lefter” (1993), vicepreședinte al Cenaclului Literar „Ion Iancu Lefter” (2003), membru fondator și președinte al

Asociației culturale „Poesis Moldaviae” (2007), membru fondator și redactor-șef al revistei „Ecouri literare” (2007), membru fondator al Cenuclului literar „Poesis Moldavie” (2007), președintele Cenuclului Literar „Ion Iancu Lefter” (2007), membru fondator și administrator al site-ului www.poesis-moldaviae.ro (2008), administrator forum <http://poesismoldavie.myforum.ro> - (2009).

Obține numeroase premii și distincții precum: premiul al III-lea la Concursul național de poezie „I.I. Lefter” Vaslui, ediția a-II-a, 1998; premiul al II-lea la Concursul național de poezie „Mihai Eminescu”, București, 2003; Locul I la Campionatul național de poezie, 2016 ș.a.

Lucrări publicate: *Atentat la poezie*, 1995; *Vocile*, 1997; *A cincea stare*, 2000; *Dialoguri perpendiculare*, 2001; *Poemele auguste*, 2010; *Victor Ion Popa și comuna Dodești* (studiu monografic), 2011; *Lumina vine din interior*, 2012; *Poezii*, 2013; *Planeta între noi doi*, 2016; *Satele de la Obârșia Jigăliei: Dodești și Tămășeni* (studiu monografic, în colaborare cu Gheorghe Gherghe), 2020; *Septete*, 2021.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, din anul 2011.

Ben Todică la 70 de ani

Scriitor, editor, fotograf, jurnalist, Ben Todică s-a născut la 23 noiembrie 1952 în satul Iezer, comuna Puiești, județul Vaslui. În anii '50 familia se stabilește în Banat. Urmează cursurile primare la Școala Generală din Ciudanovița, județul Caraș-Severin, apoi pe cele din cadrul Școlii Profesionale

UCMMA Bocșa, unde înființează un cineclub al uzinei și reușește să facă trei scurt-metraje. Înființează, de asemenea, Cineclubul „Apollo” la Ciudanovița, apoi preia clubul foto pe care îl extinde în Cineclubul Casei Pionierilor din Oravița. Frecventează cursurile serale ale Liceului de matematică din Oravița și descoperă, în această perioadă, pasiunea pentru teatru, jucând în diverse trupe de amatori. În 1975 urmează cursuri la Școala de Film Română din București și devine operator de film calificat. În anul 1977 participă la un curs de producție de film independent, sponsorizat de Uniunea Generală a Sindicatelor din România și Institutul de Arte, Teatru și Film, obținând competențe în domeniul cinematografic.

În perioada 1975-1979 realizează mai multe filme: *Banat Uraniu* (1975), *Visul* (1975), *Cheile Nerei* (1976), *Meditare* (1976), *Oxigen* (1976), *Lanțul* (1976), *Perseverența* (1978) cu care a câștigat marele

premiu la Festivalul Național de Producători de Filme (1979); *Primii pași* (1979) etc. În 1980 poposește pe pământ australian, la Melbourne. În Australia își continuă pregătirea teoretică și practică: în 1984 urmează Școala de Televiziune și Film Australiană din Melbourne pentru regie, management, drept, managementul regizării, distribuție, marketing, scenariu, producție de film independent, documentar de televiziune. Talentul artistic se completează fericit cu harul literar, astfel că debutul său literar are loc la radio, în 1994, când începe să contribuie cu mici segmente de critică literară, povestiri, amintiri în cadrul emisiunilor în limba română. Pe când era în al doilea an la studiile Professional Writing, Penguin Publishing a organizat un concurs de povestiri în cadrul căruia a câștigat marele premiu cu o poveste de șapte pagini, intitulată *The African Elephants= Elefanții africani*. Povestea a fost publicată în revista „Iosif Vulcan” din Cringila (Australia), 1997. Activitatea publicistică se concretizează prin eseuri, recenzii, articole, aprecieri și referințe critice semnate în publicații din țară și străinătate: „Ecoul”, „Demnitatea”, „Luceafărul românesc”, „Melidonium”, „Rețeaua literară”, „Singur”, „Trivium”, „Vovivov”; „Altar străbun”, „Căruța cu Povești”, „Expostar”, „Magazin Românesc”, „Mihai Eminescu”, „Ziarul Spirit Românesc”, „Zona Interzisă” (Australia); „Agero” (Germania), „Caiete de Sud Est” (Franța); „Clipa”, „Gândacul de Colorado”, „Meridian Românesc”, „Romanian Vip” (S.U.A.); „Observatorul” (Canada), „Pagini românești” (Noua Zeelandă) ș.a.

Din 1997 publică și colaborează ca redactor la revista „Iosif Vulcan” din Cringila, Australia, înființată și condusă de poetul Ioan Miclău. Lucrări publicate: *Între două lumi* (2009, 2012), *În două lumi* (2011, 2012), *Căutând după mere* – un dialog amical între Pavel Rătundeanu-Ferghete și Ben Todică (2018), *Cu brațele aripi* (2020).

Oltea Elena Gramaticu-Rășcanu la 80 de ani

Profesor, istoric, scriitor și publicist, Oltea Elena Gramaticu Rășcanu s-a născut la 24 noiembrie 1942 în Bârlad.

Urmează cursurile Școlii generale nr. 3 din Bârlad (azi Liceul

Tehnologic „Petru Rareș”),

cu excepția clasei a III-a, la Școala nr. 4 (azi, Școala gimnazială „Tudor Pamfile”); clasa a VIII-a, la Liceul de Fete (azi Școala gimnazială „Iorgu Radu”), iar clasele IX-XI, la Complexul Școlar „Gh. Gheorghiu-

Dej" (azi Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”) pe care l absolvă în 1960. Este licențiată a Facultății de Istorie-Filosofie a Universității „Al.I.Cuza” din Iași, Secția Istorie-Română, obținând diploma cu lucrarea *Atitudinea Marilor Puteri față de Independența României*, îndrumător prof. univ. dr. Gheorghe Platon (1966).

Deține funcții și responsabilități pe plan profesional, politic, cultural: director adjunct (1984-1986) și director (1986-1987) al Liceului Industrial nr. 2 „Al. Vlahuță” (azi, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”); președinte al Societății de Științe Istorice, Filiala Bârlad (din 1974); membră în Consiliul Național al Societății de Științe Istorice din România (din 1974); membră în Comisiile Centrale ale Olimpiadei de istorie, faza națională de la Alba Iulia (1978), Sibiu (1986); cofondatoare a Societății culturale „Academia Bârlădeană” și a Asociației „Cultul Eroilor” Bârlad, membră în Asociația „Pro Basarabia”; membră în Comisia Culturală de pe lângă Consiliul local al Municipiului Bârlad (1998-2018) ș.a.

Pentru calitățile sale profesionale a primit numeroase premii și distincții precum: titlul de „profesor evidențiat”; i s-a conferit Medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” (1974); Premiul „N.Iorga” al Societății de Științe Istorice din România pentru volumul *Nemurirea Mogulului* (2010); Premiul „Constantin C. Giurescu” al Societății de Științe Istorice din România pentru lucrarea *Societatea de Științe Istorice Bârlad, între trecut și viitor*, (2012); Premiul „A.D. Xenopol” pentru volumul *Bârladul și gloria militară* (2014); Diplomă de Excelență acordată de Societatea de Științe Istorice din România pentru „îndelungata și fructuoasă activitate în conducerea Filialei Bârlad a Societății de Științe Istorice din România” (2013); Premiul „Constantin C. Giurescu” pentru lucrarea *Istoria Bârladului*, ediția a III-a, (2016) ș.a.

Este nominalizată pentru Trofeul „Oamenii Timpului” (2015), faza națională, Iași, ca urmare a obținerii unor rezultate profesionale de excepție în perioada octombrie 2014 - septembrie 2015, a sporirii zestrei comunității și întăririi blazonului județului Vaslui, Secțiunea Memorie și Istorie; nominalizarea pentru Trofeul „Oamenii Timpului” s-a repetat și în 2016.

Realizează o serie de călătorii de documentare în țări de pe toate continentele, acestea concretizându-se în numeroase lucrări. Lucrări publicate: *Istoria Bârladului*, vol.I-II, 1998, ediția a II-a, 2002; *Posteritatea lui Alexandru Ioan Cuza*, 2008;

1940. *Omagiul profesorului Ioan Scurtu*, vol.I, 2010; *Alexandru Ioan Cuza și demnitatea națională*, 2011; *Război pentru Țară*, 2018 (coord.); *Eroism și jertfă pentru Țară* (coord.), 2018; *Alexandru Ioan Cuza și România modernă* (2020); *Societatea de Științe Istorice Bârlad între trecut și viitor*, 2011; *Personalități bârlădene. Dicționar*, 2012; *Bârladul și gloria militară*, 2013; *Istoria Bârladului*, vol. I-III, ediția a III-a, 2015; *Războiul și jertfa datoriei. Bătălia pentru Basarabia și Nordul Bucovinei*, 2016; zece volume despre călătoriile sale pe mapamond: *Amurgul Zeilor*, 2006; *Trezirea Dragonului*, 2007; *Paradisul Pierdut*, 2009; *Nemurirea Mogulului*, 2009; *Asaltul Tigrilor*, 2010; *Cavalcada destinului*, 2011; *Hoinărind Pământul*, 2012; *Sabia Focului*, 2016; *Unde zboară condorii*, 2017; *Tsunami în arhipelag* (2020).

Petru Necula la 85 de ani

Poet, publicist, epigramist, Petru Necula s-a născut la 7 decembrie 1937 în satul Schineni, comuna Murgeni, județul Vaslui.

A absolvit Școala Normală „Alexandru Vlahuță” din Bârlad și este licențiat al Facultății de Litere a Universității

„Alexandru Ioan Cuza” Iași. Urmează un curs postuniversitar de ziaristică la București (1980).

După absolvire, lucrează ca profesor și director în satul Rai, comuna Murgeni.

Debutează în anul 1962 la „Iașul literar”. Realizează rubrici culturale la publicații precum: „Scânțea”, „Vremea nouă”, iar după 1989 la „Adevărul”, „Ethos” etc. Colaborează la „Almanahul literar”, „Ateneu”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Elanul”, „Iașul literar” ș.a.

Ca director al Casei Județene a Creației Populare promovează, îngrijește și editează mai multe volume și plachete de beletristică și folclor precum: *Urme pe timp* (1970), *Tărâm solar* (1971), *Arc de triumf*, *Teatrul popular de Anul Nou din județul Vaslui* (1972).

Colaborează la realizarea volumelor: *Zidiri* (1983), *Plecăt-am nouă din Vaslui* (1996), *Cronica Vasluiului* (1999), *Mărgăritar sub colbul vremii* (2000), *Satana... în mini-jup* (2000), *Dicționarul personalităților vasluiene* (2001), *Treptele devenirii* (2002), *Sechestrați în umor* (2004).

MEDALIOANE LITERARE

COMEMORĂRI

George Tutoveanu – un pilon al Academiei Bârlădene

Poet, membru fondator al Societății Scriitorilor Români.

Pe numele adevărat Gheorghe Iorgu Ionescu, George Tutoveanu s-a născut la 20 noiembrie 1872 în Bârlad. La 18 august 1957 George Tutoveanu a încetat

din viață în Bârlad.

În 1879 își începe învățătura la Școala primară nr. 1 de băieți „Costache Robu” din cartierul Podeni din Bârlad, iar în 1883 la Gimnaziul real „Manolache Costache Epureanu”, pe care îl absolvă în 1887. În 1897 finalizează Școala Normală de institutori din București.

În 1898 începe să colaboreze la diferite reviste literare din țară luându-și pseudonimul literar George Tutoveanu, pe care îl va păstra toată viața. În 1900, după ce funcționase trei ani ca institutor la Oltenița, e transferat la Fălticeni unde îi cunoaște pe Mihail Sadoveanu și Artur Gorovei.

În 1903 revine în orașul natal, unde este numit institutor la Școala primară nr. 1 de băieți. În anul 1906, după retragerea sa de la revista literară „Făt-Frumos”, împreună cu alte cadre didactice, înființează Biblioteca publică din Bârlad, care din 1910 va trece în cadrul „Casei Naționale”, ctitorită de Stroe Belloescu.

Între 1920-1922, George Tutoveanu funcționează ca profesor suplinitor la catedra de Pedagogie a Școlii Normale de Băieți din Bârlad, la catedra de Limbă română, Istorie și Filosofie de la Liceul de Fete „Iorgu Radu”, înființat în acel an la inițiativa sa.

În perioada 1931-1932 reușește să înființeze 50 de biblioteci satești cu fonduri și cărți obținute de la „Casa Școalelor”.

Debutază în anul 1887 la ziarul bârlădean „Paloda” cu poezii și epigrame. La Fălticeni întemeiază cenaclul literar „Cultura” împreună cu Mihail Sadoveanu, Artur Gorovei și N.N. Beldiceanu. În 1902 îi apare primul volum de poezie, *Albastru*, pentru care este decorat cu distincția „Bene Merenti”, clasa I.

Împreună cu Emil Gârleanu și Dimitrie Nanu, înființează revista literară „Făt-Frumos”, care apare între anii 1904–1909.

În 1915, împreună cu folcloristul Tudor Pamfile și preotul Toma Chiricuță, înființează la Bârlad Societatea literară „Academia bârlădeană”, alegându-l ca președinte de onoare pe scriitorul Alexandru Vlahuță. În 1919 apare revista literară „Florile dalbe”, primul produs literar al Societății „Academia bârlădeană”. În 1925, vede lumina tiparului a doua revistă a Societății literare „Academia bârlădeană”, „Graiul nostru”, care apare până în decembrie 1927, iar a treia revistă, „Scrisul nostru”, apare între ianuarie 1929–octombrie 1931, la inițiativa lui G. Tutoveanu.

Colaborează la ziare și reviste, printre care: „Adevărul ilustrat”, „Cele trei Crișuri”, „Convorbiri literare”, „Cosânzeana”, „Curentul”, „Evenimentul”, „Familia”, „Flacăra”, „Foaia tinerimii”, „Freamătul literar”, „Gânduri bune”, „Graiul nostru”, „Iașul literar”, „Junimea literară”, „Lectura”, „Luceafărul”, „Miron Costin”, „Noua revistă română”, „Părerii tutovene”, „Revista idealistă”, „Revista Moldovei”, „România ilustrată”, „Sămănătorul”, „Tribuna”, „Universul literar”, „Viața românească” ș.a.

Lucrări publicate: *Albastru*, 1902; *La arme!*, 1913; *Balade*, 1919; *Patria*, 1924; *Poezii alese*, 1924; *Tinerețe*, 1924; *Logodnica lui Vifor*, 1935; *Sonete*, 1938; *Versuri*, îngrijită de Ion Popescu, prefatăă G.G. Ursu, 1968.

Gheorghe Cucu – un clasic al muzicii corale românești

Compozitor, dirijor, folclorist, profesor, Gheorghe Cucu a văzut lumina zilei la 11 februarie 1882 în comuna Puiești, județul Tutova. S-a stins din viață la 24 august 1932 în București.

În perioada 1890-1898 Gheorghe Cucu urmează cursurile școlii primare și apoi pe cele ale Școlii de cântăreți bisericești în Bârlad unde, sub atenta supraveghere a binecunoscuților Damian Rânzescu, Athanasie Popovici și Ioan Butoi, deslușește tainele cântării psaltice.

În anul 1899, Gheorghe Cucu se înscrie la Conservatorul din București pe care îl va absolvi în anul 1905. Odată cu perfecționarea sa muzicală la

Conservator, este paracliser și cântăreț la Biserica Dobroteasa, iar în 1904 devine dirijor al corului Bisericii Brezoianu din București. Aici, Gheorghe Cucu își va desăvârși cunoștințele despre domeniul cântării psaltice, ajungând să compună și primele cântări religioase.

Între anii 1908-1911 studiază la Paris un curs pregător de armonie și contrapunct la Conservatorul Național cu Georges Caussade.

Întors în țară, Gheorghe Cucu va dirija mai multe coruri, inclusiv pe cel al Mitropoliei din capitală între anii 1914-1932. Influențat fiind și de profesorii pe care i-a avut de-a lungul timpului, dirijorul Gheorghe Cucu va îmbrățișa și cariera didactică formând noi generații de muzicieni atât în cadrul Conservatorului, cât și la Seminarul „Nifon” din București.

Compune piese de muzică patriotică și de inspirație folclorică precum „Crăciunul”, „Greierele”, „La noi”, „Luceferii”, „Mincinosul”, „Pui de lei”, „Stema țării”, pe versuri de George Coșbuc, I. Nenițescu, Petre Dulfu ș.a. Cele mai multe dintre ele sunt publicate la Editura Casa Școalelor.

Realizează de asemenea culegeri de folclor cum ar fi: *Culegere de coruri* (în colab.), 1909; *12 colinde populare*, 1924; *Colinde populare*, 1926; *Colinde populare*, 1928; *Coruri pe teme populare românești*, 1932 etc.

De-a lungul timpului, compozitorul român va primi și nenumărate distincții și premii, dintre acestea amintim: premiul al II-lea „George Enescu” pentru *Coruri religioase* (1919), premiul Societății

Compozitorilor Români pentru activitatea de culegător al folclorului în anul 1925 și Medalia de aur a Expoziției Generale Române în anul 1906.

A contribuit la dezvoltarea școlii muzicale românești și a lăsat moștenire o operă amplă și variată, de o deosebită frumusețe

cuprinzând prelucrări de folclor, lucrări bisericești și laice. Ca semn al aprecierii întregii sale opere și a contribuției la promovarea valorilor muzicale românești se organizează la Puiești (inițial) și apoi la Vaslui (din anul 2021) Festivalul de muzică corală laică și religioasă „Gheorghe Cucu”, organizat de Consiliul Județean Vaslui, prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, în parteneriat cu Episcopia Hușilor și comuna Puiești, ajuns la cea de-a XVIII-a ediție anul acesta.

Alexandru Poamă – scriitorul cu suflet de copil

Profesor, jurnalist, scriitor, Alexandru Poamă s-a născut la 16 noiembrie 1948 în satul Călinești, comuna Florești, județul Prahova. S-a stins din viață la 7 septembrie 1997 în Vaslui.

Urmează școala primară la Novăcești, sat de lângă Călinești, apoi cursurile gimnaziale în satul natal. Liceul îl urmează în Filipeștii de Pădure, județul Prahova, remarcându-se la disciplinele umaniste. După absolvirea liceului, între 1966 și 1969, urmează Școala Tehnică – specialitatea tehnician electroenergetic, la Câmpina, apoi lucrează timp de cinci ani ca electrician la Combinatul Petrochimic de la Brazi.

În perioada 1974-1978 urmează cursurile Facultății de Filologie, secția Engleză-Franceză, la Universitatea „Al. I. Cuza” Iași. În anii studenției debutează în presă prin colaborarea la revista „Opinia studentescă”, la care continuă să scrie până la terminarea studiilor. Colaborează, de asemenea, în acest timp la alte publicații precum „Flacăra Iașului” și „Scânteia Tineretului”. Devine și colaborator la Radio Iași, în calitate de redactor realizând emisiuni precum „Actualitatea sportivă” cu pseudonimul de Prahoveanu.

În anul 1978 devine licențiat în filologie cu lucrarea *Beginnings of English Journalism*.

După absolvirea facultății este profesor de limba engleză la Școala Generală nr. 1 Huși, județul Vaslui, Școala Generală nr. 2, Școala Generală nr. 3 și Liceul „Mihail Kogălniceanu” din municipiul Vaslui.

În paralel cu activitatea didactică, desfășoară și o bogată activitate jurnalistică și editorială: este redactor la Televiziunea Vaslui, Radio Unison, ziarul „Semnal” din Vaslui și consilier editorial în cadrul Editurii „Cutia Pandorei” Vaslui.

Colaborează la numeroase publicații precum: „Adevărul”, „Convorbiri literare”, „La Steaua”, „Monitorul de Vaslui”, „Observator”, „Oferta”, „Vremea nouă”.

Debutează editorial în anul 1988 cu volumul de povestiri *Sorin și Sorina*, Editura Ion Creangă, București.

În timpul vieții mai publică volumele *Poezii. Mihai Eminescu: Antologie* (în colaborare cu Elena Poamă), 1996 și *Sorin și Sorina. Ediția a II-a*, 1997.

Prin grija soției, Elena Poamă, apar postum *Sorin și Sorina. Ediția a III-a revăzută și adăugită*, 2004; *Sorin și Sorina. Ediția a IV-a*, 2007; *Jurnalul unui băiat cuminte*, 200; *Filigran*, 2007; *Chip dulce de copil*, 2015; *Chip dulce de copil*, 2017.

În anul 2007 i s-a acordat profesorului Alexandru Poamă titlul de „Cetățean de onoare post-mortem” al municipiului Vaslui.

Felix Aderca – un promotor al modernismului

Prozator, poet, critic literar, dramaturg, publicist. Pe numele real Zelicu Froim Adercu, Felix Aderca s-a născut la 13 martie 1891 în comuna Puiești, județul Tutova (azi, județul Vaslui). S-a stins din viață la 12 decembrie 1962 în București.

Urmează școala primară în satul natal și studiile secundare la Liceul „Carol I” din Craiova pe care nu le finalizează. După o încercare nereușită de a se stabili la Paris, revine la Craiova, iar după război se stabilește la București unde lucrează ca funcționar în cadrul Ministerului Muncii timp de 20 de ani (1920-1940). În perioada 1941-1944 este profesor de estetică la Colegiul particular pentru studenții evrei „Marcu Onescu”, iar după război este director pentru învățământul artistic din Ministerul Artelor până în 1948 când, din cauza unui accident, se pensionează.

Este unul dintre promotorii modernismului atât în literatura, cât și în societatea românească, activitățile sale deschizând calea altor moderniști români.

Debutează cu ciclul de versuri *Panteism* la „Noua revistă română” în 1913.

În calitate de publicist, colaborează la numeroase publicații: „Adevărul literar și artistic”, „Avântul”, „Bilete de papagal”, „Contemporanul”, „Cuvântul liber”, „Facla”, „Flacăra”, „Ideea europeană”, „Izbânda”, „Realitatea ilustrată”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Revista literară”, „Universul literar”, „Viața românească”, „Vremea” etc.

În 1923 înființează propria revistă, „Spre ziuă”, însă definitiv rămâne colaborarea la revista condusă de Eugen Lovinescu, „Sburătorul”, de care își leagă destinul literar.

Este autorul unei opere bogate și variate cuprinzând toate domeniile literaturii: versuri, proză (povestiri, nuvele, romane), teatru și interviuri.

Lucrări publicate: *Naționalism? Libertatea de a ucide*, 1910; *Stihuri venerice*, 1912; *Antract*, paradox dramatic, 1913; *Domnișoara din strada Neptun* (roman), 1921; *Țapul* (roman - ed. a II-a *Mireasa multiplă*, 1932; ed. a III-a *Zeul iubirii*, 1945), 1921; *Idei și oameni*, 1922; *Sburătorul*, piesă în trei acte antiromantice, 1923; *Moartea unei republici roșii*, 1924; *Omul descompus* (roman), 1925; *Femeia cu*

carnea albă (nuvele), 1927; *Mărturia unei generații* (volum de interviuri), 1929; *Mic tratat de estetică*, 1929; *Oameni excepționali*, 1934; *Orașe înecate* (roman de science fiction), 1936; *Revolte* (roman), 1945; *Feeria baletelor*, 1947; *În valea marelui fluviu*, 1955; *Jurnalul lui Andrei Hudici*, 1958; *Murmurul cuvintelor*, 1971; *Teatru*, 1947 ș.a.

Este și autorul a numeroase traduceri: *Prăpădul*, Henri Barbusse, București, 1921; *Umilă viață eroică. Precursorii*, Romain Rolland, București, 1924; *Balzac și Stendhal*, Georg Brandes, București, 1926; *Grand-Hotel*, Vicki Baum, 1933; *Noapți fără lună*, J. Steinbeck, București, 1945; *Doctorul Becker la porțile raiului*, Egon Erwin Kisch. București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955 ș.a.

Devine membru al Societății Scriitorilor Români de la 1 decembrie 1921; este radiat în ianuarie 1926 și reprimat în 1945.

Bibliografie

Antonovici, Iacov. *Frații Gheorghe și Neculai Roșca-Codrianu: Fondatorii Liceului și Școlii Secundare-Profesionale de fete din Bârlad*. Bârlad, Tipografia George V. Munteanu, 1908;

Ciopraga, Constantin. *Literatura română între 1900 și 1918*. Iași, Junimea, 1970;

Homoceanul, Petru. *Poeți de la Sămănătorul*. București, Editura Minerva, 1978;

Lovinescu, Eugen. *Istoria literaturii române contemporane*. vol. III, 1981;

Popa, Marcel D.; Stănculescu, Alexandru; Anicuța, Tudor. *Dicționar enciclopedic român*. Vol. 1, A-C. București, Editura Enciclopedică, 1993;

Necula, Petru; Ciobanu, Mihai. *Dicționarul personalităților vasluiene*. Vaslui, Editura Cutia Pandorei, 2001;

Grigoraș, Vasilica. *Fragmente de spiritualitate românească*: dicționar. București, Oscar Print, 2001;

Ravaru, Dan. *Compozitorul Gheorghe Cucu*. În „Obiectiv”, Nr. 1203, 21 septembrie 2005, p. 8;

Grigoraș, Vasilica, coord. *Ben Todică: Ambasador onorific al românismului*: volum aniversar. Roman, Mușatinia, 2012;

Rășcanu Gramaticu, Oltea. *Personalități bârlădene*: dicționar. vol. I-II. Iași, PIM, 2012;

Codreanu, Theodor. *Scriitori vasluieni*. București, Tritonic, 2019;

Marin, Dumitru V. *101 vasluieni pentru 100 de ani: valori identitare vasluiene: semnal spiritual la centenar*. Iași, PIM, 2019;

La pas pe meleaguri vasluiene. Proiect cultural realizat cu sprijinul Ministerului Culturii. Vaslui, 2021;

Moga, Liliana, coord. *Pe la noi, pe la Vaslui, Râsul e... la locul lui*: antologie de literatură satirico-umoristică din colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui. Cluj-Napoca, Risoprint, 2022.

<http://acadbd.3x.ro/tutoveanu.html>

<https://crestemoameni.ro/>

DIALOG RIMAT CU POETA

ANNA-NORA ROTARU-PAPADIMITRIOU

A.T.

*Îngăduiți-mi, mai întâi, vă rog
De-a-mi exprima-ncântarea
Să port astfel de dialog
Cu medicul și, totodată, scriitoarea*

*Care mi-a stârnit curiozitate,
Dar, mai ales, înaltă prețuire
Ca trăitor în patria lui Hipocrate,
Însă român în suflet, în simțire.*

A.N.R.

Cu permisiunea dumneavoastră, aş dori la rândul meu,
Încântată, onorată, bucuria să-mi exprim de cunoştinţă...
L-ani de început mă-ntoarceţi, vremi apuse, vechi traseu,
Dăruit de Soartă mie şi de preabunul nostru Dumnezeu,
Urmându-l, pe cât m-am priceput mai bine, după dorinţă,
Cu chibzuinţă şi putinţă...

Şi-acum, de-o linie ar fi să trag făcând vieţii-mi socoteală,
Nicidecum n-aş putea spune că port pe undeva regrete,
Deşi nu-ntotdeauna fost-au anii cu podoabe şi beteală...
Pe drum, bucurii întâmpinaşi, dar şi-obstacole, şi opinteală,
Precum la fiecare-i Viaţa, cu de toate, nu-i un alb perete,
Să-l poţi şterge cu burete...

Din studentie, furată m-am lăsat de-alesul inimii pe viaţă,
Cu-mpreunate aripi luând zborul în patria lui Hippocrate...
Acolo, familie frumoasă-am făurit şi ne fu cuibul fortăreaţă,
Acolo, în cartea vieţii, ne-am scris întregi pagini de prefaţă,
Prin hăţişuri croind drum, dar rădăcinile-mi n-au fost uitate,
Precum la spice treierate...

A.T.

*Știu că v-ați născut în Botoșani,
Că de părinți vorbiți cu drag oricui
Și că, de mică, pentr-un șir de ani,
Viața v-a purtat pașii prin Vaslui...*

A.N.R.

Așa e, m-a adus maica pe lume aproape de orașul Botoșani,
Că tata din sat în sat el tot mergea, ca doctor fiind veterinar...
Din loc în loc îl tot purtau, precum cu cortul la șatra de țigani,
De cei de la conducere pe-atunci fiind sus-puși între hatmani,
Că, chipurile, ne prea fiindu-le pe plac concepțiile de vizionar,
Ajunsese în țara lui hoinar...

Într-un târziu, iată că ne dăduse Domnul s-ajungem la Vaslui
Și-acolo am rămas... mi-a fost vatra și casa-mi părintească...
Acolo ne-am înrădăcinat, crescuti frumos și-om mare mă făcui,
Părinții mei cei dragi, lăcașul cel din urmă găsit-au-n huma lui,
Pe veci, acolo unde și-au dorit ca sufletele să li se liniștească
Și-n pace să se odihnească...

A.T.

*Încă de la vârstă timpurie
Ați fost atrasă de-a binelui lumină
Întâi, de-a cântecului terapie
Și, mai târziu, de medicină.*

A.N.R.

Într-adevăr, pe la cei opt anișori ai mei, tăicuțu-mi dăruise o vioară
Și-l cunoscu pe Didilescu, Maestrul nostru drag... și-un alt părinte...
Cu pasiune ne-nvăța, dar și eu, cu mult sârg și pentru prima oară,
Luasem parte la concursuri republicane, în străinătate, dar și-n țară,
Cu orchestra noastră, „Izvorașul”, faima orașului ducând tot înainte
Vasluiul drag să-l reprezinte...

Și-n toți acești dulci ani, în suflet adunai atâtea satisfacții și lumină
Că Omul ce sunt azi, aş crede bun, ei m-au format în societate...
Dar am ales la urma toată anevoiosul drum al tatei-n medicină
Și-aicea unde mă găsesc, pe-o altă patrie înălțându-mă-n tulpină,
Mi-am respectat patria-mumă și locul ce m-a primit cu demnitate,
Cu simț de umanitate și dreptate...

A.T.

*Pentru mine este un mister
Cum și când ați descoperit
Că, inspirată de Homer,
Versuri aveți de oferit?*

A.N.R.

Din copilărie, tare-mi plăcea, încă din anii cei mărunți de școală,
Să-nmoi condeiu-n călimară, cernind noianul viselor în cârduri...
Simțeam în mine, ca o avalanșă, toate simțurile cum se răscoală,
Caietului meu, cel nou-nouț, dorind aprig să-i umplu fiecare coală,
Tot ce mă-ncânta prin juru-mi, cu evlavie așternându-le în rânduri,
Imagini perindate, păsărele-gânduri...

Întregi pagini puteam scrie, fermecată descriind cum văd natura,
Compunerile la școală părăndu-mi cea mai frumoasă delectare...
O priveam cu-acel nesaț, așa cum însetatul savurează sorbitura,
Toate impresiile să le adun în minte-mi, cum din ploaie, picătura,
Că și-azi în mine le păstrez simțind c-atunci acea dulce îmbătare,
Aceeși aprigă dorință și-ncântare...

Copil zglobiu eram pe-atunci, dar cătam momente de singurătate
Căci simțeam nevoia de-a mă regăsi cu mine însămi... câteodată...
Să-mi pot trăi, cu treze simțurile toate, oricare clipă cu intensitate,
Mirosul florilor pe lunci, păduri, dumbrave, nori, cerul în imensitate,
Pe toate adunate-n șiruri, fapte, întâmplări din copilăria-mi înnodată
Cu bucurii, dar și cu tristeți brodată...

Că, uneori, așa-i viața omului, de copil mic poate fi plină cu de toate,
Că, uite... mi-am pierdut tăicuțul drag, încă din frageda-mi copilărie...
Tristeți prelungi, lacrimi amare, deodată-n casă ne-au intrat pe roate,
Măicuța mea cea draga, de tânără, singură-n viață trebuind să-noate,
Și-așa, mult prea târziu simțirăm, să între-n casă un dram de bucurie,
Copil crescând ca floarea-n bălărie...

A.T.

*Toamnă, amintiri și nostalgie
Lacrimi, dezertare ori iubire,
Dorințe, visuri, omenie,
Speranță și nemurire...*

*Acestea sunt câteva motive
Din ceea ce ați publicat
Emoții... adunate stive
Trăite toate cu adevărat?*

A.N.R.

Cu siguranță, de-a lungul anilor, stive de-amintiri mi-am încărcat
Pe suflet, toate-ntipărite: bucurii, tristeți, fiori, amăgiri și nostalgie...
Dar, cu de toate la un loc, un rol în existență, în viață mi-au jucat,
Tot mai bogată devenind că, multe răni ce-au fost, s-au vindecat,
Chiar și pe celea ce-au durut, în inimă lăsând dăre de hemoragie,
S-au cicatrizat, scriind astăzi elegie...

N-am scris doar din ce-am trăit, ci și din cele ce se petrec în lume...
Ca medic, mulți semeni cunoscui și-am încercat pe toți să-i înțeleg:
Cu dureri și bucurii, neazuri, lipsuri, patimi, deznădejde și cutume,
Având din partea mea un gând pios și-o vorbă poate să-i îndrume,
Că asta cred că mi-i menirea, din trup și suflet sângele să-ncheg,
Că, astfel, mă simt și eu un Om întreg...

Însă scris-am eu și despre vise, speranțe, doruri, în furtuni iubire,
Printre aisberguri, corăbii ne sunt toate, în care-urcăm și coborâm...
Plutind în legănare, pe coama valurilor, printre împliniri și amăgire,
Și mai sumbru-am scris: despre moarte, viața de apoi și nemurire,
Tăceri, reci singurătăți, groază, coșmaruri, toate vrând să le fărâm,
S-alung „florile răului” pe un alt tărâm...

Și-am mai scris și de războaie, ce trupuri sfârtecă, și despre pace,
Chiar și de pandemia asta, ce zguduie din țâțână întreaga omenire,
Trecându-ne prin strecurătoare, cu măști lipite și-nchiși în carapace,

De parcă nici Dumnezeu n-o ști ce să mai facă și cum să le împace...
Am scris mult de iubirea de părinți, de neam, de huma-n moștenire,
De pribegii în lumea largă și deștelenire...

A.T.

*Cum ați reușit să împăcați acolo,
Pe-al zeilor tărâm, vers și medicină,
O fi avut vreun rol însuși Apollo,
Să fi gândit că ambele alină?...*

A.N.R.

Pictura, muzica, scrisul și-orice poți crea cât mai frumos sigur te alină,
Sunt chiar și-o terapie pentru trupul și sufletul de dureri zăcut, bolnav...
Știut e, încă din antichitate, că sufletul de-l cureți, ca grâul de neghină,
De multe ori se poate vindeca și trupul osândit la boală, când suspină,
Și-acolo unde doborât pare a fi, în menghina neputinței prins ca sclav,
Începe să-și soarbă viața iar hulpav...

Eu însămi, prin toate ce-am făcut sau... n-am făcut, îmi caut vindecare,
Pentru rănilor ce-am adunat, purtată de valurile vieții prin aprige furtuni...
Rugăciuni trimit la Domnul și ofrande pentru-a sufletului meu-mpăcare,
Echilibrul să-mi găsesc, vigoare, lumină, pace tânjind pentru purificare,
Că „mens sana in corpore sano” nu-s vorbe goale în vânt spuse, ficțiuni,
Ci ale conștiinței câștigate rațiuni...

Firește, doar cu cele ce-ai nvățat, nu vindeci supuse trupuri la sentință,
Și asta n-o spun numai eu, ci mulți medici sus-puși, în lume cunoscuți...
Că nu-i deajuns numai știința, ci trebuie să ai credință și recunoștință,
Încredere în Dumnezeuul tău că împreună putea-vei alina din suferință,
El, Mâna-i Sfântă punând, iar tu, cu cele-nsușite putea-vei să execuți,
Ca pe picioare să-i ridici pe cei zăcuți...

A.T.

*Sunteți un om îndrăgostit de artă.
Vă puneți sentimente-n poezii,
Dar le „nemuriți” câteodată
Și în tablouri ce par atât de... vii.*

A.N.R.

E-adevărat, iubesc tot ce-i mai frumos pe-acest Pământ
Tot ce sufletu-mi încântă, m-alină și mă face să vibrez...
Precum am spus, timid am încercat să pun aripă la cuvânt
Și, totodată, prin corzile viorii mele, sunetul și-a luat avânt,
Apoi, personul l-am muiat și prin culori simțit-am că migrez
Prin vis, prin neant că navighez...

Picturile-mi sunt ferestre, privind mă fur-ades și mă petrec
Prin flori, păduri, deșerturi, întinse mări cu corăbii solitare...
Evadez din trupul meu, de toate mă lepăd și mă desfrec,
Depart, spre alte neștiute lumi, prin universuri paralele trec,
Lăsându-mi pașii-n voia lor, liberi să rătăcească-n căutare,
A lăcașului acela, cu timpul în uitare...

Mi-am dorit întotdeauna să-mi făuresc un Paradis al meu,
Să mi-l pictez Raiul, să m-aciuez când sufletul mi-i cătrănit...
Că eu, pe lume, oricât de mărunță aș fi poate, un pigmeu,
Am dreptul să sper că voi ajunge la dreapta lui Dumnezeu,

Dar, chiar de-o rămâne la răscruce de drum, descumpănit,
Hrănit îmi fi-va sufletul, neprihănit...

A.T.

*Cred că sunteți -astăzi- un om împlinit...
Și, cu toate-acestea, să mai fi rămas
Într-un ungher de suflet, încă adormit,
Vreun vis care așteaptă să-i dați glas?*

A.N.R.

Aș fi nedreaptă dac-aș spune-acum că nu-s om împlinit...
Sunt mulțumită cu mult-puținul ce reușit-am poate-n viață...
Or fi mult mai multe de făcut și altele-atâtea de îndeplinit,
Să poți să spui cu siguranță că speră să tinzi spre Infinit,
Dar, din păcate, știu că astă viață deseori nu te răsfată,
Te înhață și te zvârle ca paiață...

Tot dânsa m-a-nvățat că drept n-am de-a fi nemulțumită,
Că Timpul ăsta-i tare scurt și, cu tine, nu stă la tocmeală...
Că, oare cine-s eu și cine ar putea în scris să îmi promită,
Că mi s-or împlini duiumul dorințelor din lista-mi întocmită,
Când știu că la colțul drumului te poate aștepta momeală,
Vreun Păcălici râzând ce-nșeală?

Cu toate astea însă, cât trăiește omul, tot speră și visează...
Excepție nu fac eu, fiind o incurabilă romantică și visătoare...
În mintea mea, visele-n noian se pânuiesc și îmi trasează,
O cale-n miezul nopții mele strigând „trezește-te și-urmează”,
Că, poate „izvorășul”- vis al meu deveni-va apă curgătoare
Și... cine știe de-o fi o dată viitoare?

A.T.

*În încheiere, țin să vă mulțumesc
Pentru întreg timpul acordat.
Cititorii – sunt convinsă că doresc
Să le-oferiți poemul preferat.*

A.N.R.

La rândul meu, în încheiere, cu mâna pe inimă vă mulțumesc,
De ocazia oferită, ca cititorii, din neuitatu-mi drag oraș, Vaslui,
De mine astfel vor afla, ce simțăminte le port și cum gândesc,
De-nrădăcinatele-mi dulci amintiri, adevărat tezaur sufletesc,
Că acolo mi-am altoit copilăria, adolescența, om mare crescut,
Din humă-i port seva, din sfânt meleagul lui...

Și-acum, dintr-atâtea și-atâtea poeme ce îmi răsar în minte,
La unul m-aș opri mai mult, simțind sufletul cum mi-l inundă,
Cu-amintiri ce mi-s așa de vii, că greu-mi mai pot găsi cuvinte,
Mai potrivite să-mi exprime, imaginile ce-mi sunt icoane sfinte,
Stărnindu-mi și extazul, dar și dureri dulci simt să mă pătrundă,
Că-n Rai ele mă trimit și-n abisuri mă cufundă...

PE ULIȚELE AMINTIRILOR...

Mi-e dor de sătucu-acel-al meu, din copilărie,
Acolo, unde mă simțeam ca-n adevăratul Rai...
Cu dese-i păduri, podgoriile de razachie,
Cu-ntinse lanurile de grâu, cu flori prin bălărie,
Prin care alergai râzând, de nu mă mai săturai,
Dar și de jocuri, povești la gura sobei-n dulce grai,
De doinele ce fluierai...

Mi-e dor de aerul din zori, proaspăt și înmiresmat,
Când iernile și primăverile ne ciocneau la geam...
De verile cu fân cosit, toamne-n rodul parfumat,
De gustul mămăligii în ceaun și laptele-afumat,
De magiunul bunicii, când în livezi prune strângeam,
De furatul agudelor, cireșelor, mere când culegeam
Și verzi nucile spărgeam...

Mi-e dor, de după ploaie, jilav mirosul de țărănă,
Când norii adunați pe cer în furtuni se scuturau...
De ciutura cu apă proaspătă, rece din fântână,
De gutuile din geam, de-afumături și de smântână,
De gospodinele, ce cu sânge cerdacu-și măturau,
De-al rufelor mamei miros, albe ce se zvânturau,
Chiar de urzici cum usturau...

Mi-e dor de mierea suptă din bucățile de faguri,
De duminici cu fanfară-n zilele de sărbătoare,
Când îmbrăcați cu ce-aveam bun, în mână steaguri,
Pe-ulița satului defilam, toți mândri, în șiraguri,
C-atunci zilele-mi păreau mai senine, lucitoare,
Decât astea ce-azi trăim, fade și apăsătoare,
Iar noi... păsări călătoare...

Îmi pare totul astăzi așa de trist și pământiu,
Cu satul gol, goluț, oameni bătrâni, sărmani cu jale...
Le tremură-n ochi lacrima, obraji supti, păr argintiu,
Pierduți privind drumul, tot mai lung și mai pustiu,
De pe prispe și-n toiaguri așteptând voci dulci din vale,
Cu farfurii gata pe mese și mâncărurile-n țucale,
Doar... de-or veni ai lor pe cale...

(din volumul *Pe țărâmurile neumblate*)

realizat de Alina TANASĂ, bibliotecar,
Serviciul Informare, Informare bibliografică,
Prelucrarea și completarea colecțiilor,
Biblioteca Județeană
„Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

NOTE DE LECTURĂ

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ...

PLĂCEREA DE A CITI

Uimirea în fața unei cărți deschide o fereastră înspre o lume nouă, neștiută. Fiecare carte pare că închide în ea un suflet în semne și-n cuvinte. Lectura presupune alegerea unui itinerar inițiativ, conturarea unui profil al personalității prin incursiunea în propriul univers. Lectura este o avere pe care nimeni nu ne-o poate impozita.

Dar, vai, cartea trece printr-o criză profundă! Este o realitate care ne descumpănește. Nu mai este la modă să-ți mobilezi casa cu cărți. Să fie această situație un fapt cu care trebuie să ne împăcăm? Să renunțăm oare la cuplul regal și discret cartecititor? Să nu mai călătorim în noi și aiurea? Să nu mai putem avea orice? Să nu mai putem fi oricine? Să nu mai putem uita de tot și de toate? Să renunțăm, așadar, la libertatea superbă de a hoinări în voie pe care ne-o dă lectura?

Mulți dintre noi ar fi tentați să spună „da”: nu prea mai e mare lucru de făcut. Lumea s-a schimbat și se schimbă sub ochii noștri.

Citim din ce în ce mai rar, iar atunci când o facem, nu mai citim în tihnă, cu atenție, cu

bucurie, cuvânt cu cuvânt. Ne lăsăm dezorientați de lecturare și uităm de... lectură!

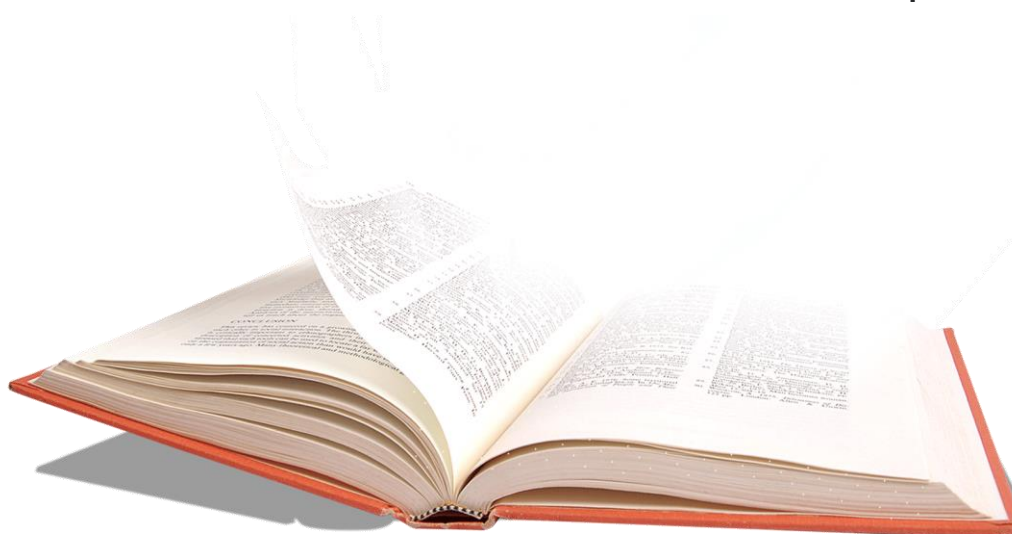
NU! Categoriec nu! Nu vrem să pătrundem pe tărâmul tinereții pline de bătrânețe și al vieții pline de moarte al unui internaut pe post de om negru, de zmeu sau de spân ce ascultă la căști Pink Floyd și acel aiuritor..."We don't need no education". Vrem să rămânem în continuare anticarii basmelor copilăriei.

Într-o lume atât de amenințată, mai avem ceva bun: CARTEA! Cartea există... ea este acolo, în bibliotecă, întotdeauna. Așteaptă să fie descoperită și redescoperită de către oricine are șanse și vrea să dea peste ea.

Iar lângă ea... BIBLIOTECARUL! Suflet ales, veghetor de far, ultim, dar vajnic apărător al misterului cărților și al lecturii. Om care iubește cărțile așa cum dimineața iubește marea. Singurul care ar mai putea să ne definească în zilele noastre. Cel care face din noi dune, și dealuri, și munți de cărți citite. Cel care știe că dacă-i spui ceva cărții, ea nu mai spune nimănui.

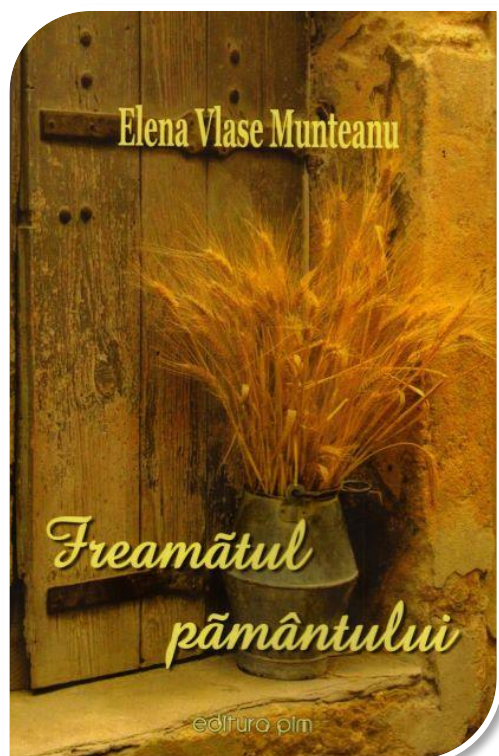
Și-am încălecat pe-o șa...

prof. Sorin POPOIU

NOTE DE LECTURĂ

ÎNGEMĂNARE VOCILOR

S e-ntâmplă ca, în ultimul deceniu, în pofida multor încercări de globalizare/internaționalizare (de înghițire a valorilor naționale), să se producă un reviriment cultural privind istoria, satul, țăranul și glia strămoșească. S-a concretizat această revigorare prin apariția unor *monografii, dicționare, istorii, culegeri* cu texte documentare privind o comunitate, o instituție ori un profil al vreunei personalități. Raportându-mă la spațiul județului Vaslui, voi aminti între harnicii căutători de valori istorice și culturale pe Traian Nicola, Vasile Folescu, Costin Clit, Gheorghe Gherghe, Petru Ioan, Oltea Rășcanu-Gramaticu, Vicu Merlan, Vasilica Grigoraș, Vasile Calestru, Nicolae Ionescu, Avram D. Tudosie, Mihai Ciobanu, Constantin Partene și alții mulți.

Paralel cu edițiile documentate ale susnumiților, a apărut *beletristica* evocatoare concretizată în *memorii, proze, poezii, tablete* etc., prin care se nuanțează documentarele, se completează golurile istorice, se portretizează etc., dar prin care se afirmă o literatură a locului matrice. Literarizarea duce la relevarea unor aspecte ce țin de moralitate, de atmosferă socio-culturală, de credință, datini și obiceiuri, mituri și legende.

Reamintesc aici literatura din și despre arealul hușean, reprezentat artistic de către Costache Olăreanu, Marta Miclescu, Romeo Pivniceru, Ion Gh. Pricop, Ioan Măneasa Vetrișanu, Ioan Neamțu, Marcel Miron, Martin Cata, Ana Opran, Olguța Trifan Luncașu, Nicușor Darabană, Nela Diana Radu-Grigorescu, Valeria Donose, Dorina Carp Nenici ș.a.

În această categorie a beletristicii putem încadra volumul de poezii al doamnei prof. Elena Munteanu, titluit simbolic *Freemătul pământului* (Iași, Editura Pim, 2020, o reeditare a cărții din 2015), prefăcut de Emilian Marcu. Iterația termenului „pământ” în alte 31 de titluri ale poeziilor motivează tema centrală și creează sentimentul că filele nu sunt din hârtie, ci din foi subțirate din argilă.

Autoarea Elena Munteanu pune în ramă lirică o poveste, povestea Pământului, aflat sub protectoratul Demetrei, zeita agriculturii, care-i aduce rodire și fertilitate. În textele cărții, Pământul este un personaj fabulos, supus procesului de umanizare, pentru că el împrumută trăsăturile unei ființe vii, anume *gândește, respiră, geme, are febră, rabdă, rodește, visează, tresaltă, iartă, e tăcut, blând, răbdător, încrâncenat, îndărătnic...* Asemeni omului, Pământul suportă cu stoicism vitregiile naturii (*viscol, vânt, potop, brume, secetă, ger*), dar are parte și de revigorări naturale (*renaște, înflorește, freemătă de dor*).

Două laturi pare să aibă volumul: una se raportează la pământ, cealaltă la sinele poetic. În versurile din volum se aude *glasul pământului*, un fel de ecou secular al glasului htonic perceput de poetul Ardealului – Octavian Goga (în vol. *Ne cheamă pământul*), de Liviu Rebreanu ori Marin Preda, mari romancieri ai secolului al XX-lea. Sub umbrela detașării de lumea obiectuală „freemătă” emoții complexe ce iscă inevitabile corespondențe artistice. *Vocea pământului* este chiar *vocea poetei*. Din neliniștea conștiinței sale dă expresie dragostei pentru glie și pentru tot ce rodește sub brazdă.

Truda țăranului ancorat pe glie (cu unelte rurale arhaice, rudimentare în zilele reformismului agricol de azi, precum *sapă, lopată, topor, săpăligă, secere, grapă țepoasă*) este epuizantă,

însă răsplata de alinare vine prin *roua lucitoare, brâul apelor, roada dulce, blânda lumină a dimineții, verdele rodirii, murmurul izvoarelor, ploaia binefăcătoare* etc.

În fața avalanșelor de primejdii externe (naturale și umane) ce se abat asupra pământului se prefără undele scepticismului auctorial și atitudinea hotărâtă de a-l apăra, fiindcă „Pământul nu-i al nimănui/ Pământul e al tuturor/... / Iar omul e stăpân și tributar” (*Gând pentru pământ*).

Contemplativitatea artistică ascunde profunde tulburări de conștiință: „Îmi beau cafeaua-n tihnă, liniștită/ Cu mintea și privirea rătăcită” (*Pământul freamătă*) sau „Sunt singură, gândul m-apasă” (*Mă dor rădăcinile...*). Înzestrată cu o delicată percepție a mediului, autoarea își asumă faptele reprobabile ale omului care „întristează” și „rănesc pământul mereu” (*Pământ întristat, Rănila pământului*). Distrugerea gliei e un „joc” periculos ce conduce la pieirea omului: „Îmi șoptește pământul cu ape murmurând/ Îl aud cum tresaltă și îl simt tremurând/ Îl aud peste noapte gemând” (*Pământul povestește*). În fața acestei realități percepute dureros, autoarea săvârșește un act sacral, creând imaginea *sufletului-pământ*, prin îngemănarea vocii lirice cu vocea pământului.

Poeziile mustesc de termeni din aria semantică a ruralului, prin care se întregește tabloul arareori idilic, adesea aspru și în suferință. Purtând ceva din spusa naturală ori dintr-o muzică interpretată la instrumente cu simplită, nu mărcile stilistice dau culoare textelor, ci tonul dospind de gravitate, scepticism și smerenie, fără nișe artizanale spre ludic. Limbajul poetic se disipează în sublimbajele pământului a căror sevă este extrasă din trăirile sinelui poetic. Luate împreună textele intră în categoria manifestului

liric, promovat de Adrian Păunescu în *Manifest pentru sănătatea Pământului*. Descoperim o poezie care învâluie cititorul, îl face părtaș și-l determină să reflecteze asupra propriei atitudini privind indiferența și iresponsabilitatea semenilor față de degradarea bogățiilor și frumuseților Terrei. De altfel, adresările auctoriale prin frecvența verbelor la persoana a II-a mobilizează „tribunalul suprem”, adică pe cititor și pe semenii: *lasă-l să respire, nu te teme, iubește apa, imaginați-vă pământul, te trec fiori, să stăpânești cu inima pământul...*

În *Testament*, prin celebra sintagmă „slova de foc și slova făurit”, marele Arghezi dezvăluia truda

migăloasă a făuritorului de „cuvinte potrivite”. În poezia *Șlefuitorul de cuvinte*, Elena Munteanu se bazează pe același crezământ, că arta cuvântului e un har, dar la fel de grea și necesară ca oboseala pe glie: „În munca dură, cu migală,/ Șlefuitorul nu te minte/ Iar stăruința-i colosală/ Tot șlefuitorul la fibra fină/ Și copleșit de praf și vis/ Eternității se închină/ .../ Șlefuitorul de cuvinte/ Cu ochi lucind sub fruntea-naltă,/ Pentru frumos și pentru cele sfinte/ Cu lovitură aprigă de daltă/ Sau cu finețe și cu măiestrie/ Îmbină, șlefuieste, finisează/ Din piatră dură, cenușie,/ Doar strălucirea o păstrează”. Aidoma, în poezia *Prețul ideii* se relevă motivația responsabilității artistice majore: „Pentru-o idee cu scânteie/ Eu voi plăti din greu/.../ Ideea-i cremene, scânteie/ Ideea e stăpână/ Pe mintea mea hapsână”.

În această arguție a rolului artei și artistului se înscrie testamentarul *Legământ* al lui Grigore Vieru, dar și poezia autoarei, *Cartea mea*: „Când vei deschide cartea mea/ S-auzi cum cântă Dunărea/ De vei citi modest cuvânt/ Cu mângâiere și descânt/ S-auzi cum curge Dunărea/ Când vei citi din cartea mea”.

E de așteptat ca mesajul Elenei Munteanu din cartea *Freământul pământului* să aibă ecou în ambele forme de afirmare, atât integrat în vocea pământului, cât și în vocea poetei care și-a asumat rostul de artist al cuvântului.

Lina CODREANU,
membră a Uniunii Scriitorilor
din România

NOTE DE LECTURĂ

UN POEM DE POEME

Motto:

Această poveste citită de tine este o carte care curge.

Lansarea unei cărți, nu contează de care (beletristică, științifico-tehnică, fantastică), dar, mai ales, de poezie, are singulară semnificație și echivalează cu trimiterea unei sonde spre infinit.

Nu târzie vreme am conștientizat acest lucru, încercând să prezint cartea de versuri, *SEPTETE*, a poetului Mihai Apostu din Dodești, de unde a răsărit dramaturgul, romancierul, poetul, omul universal de tradiție renașcentistă, Victor Ion Popa.

Sunt unul dintre nașii (trei la număr) care au ajutat la intrarea în URSS a lui Mihai Apostu și constat, la trecerea iremediabilă, că n-am greșit pentru că autorul a confirmat și a instituit opera eului său creator prin următoarele volume: *Atentat la poezie* (1995), *Vocile* (1997), *A cincea stare* (2000), *Dialoguri perpendiculare* (2001), *Poezele auguste* (2010), *Lumina vine din interior* (2012), *Poezii* (2013), *Planeta între noi doi* (2016) și în 2021 opul *SEPTETE*, apărut la Editura Sfera, Bârlad, generat de îndemnul revoluționar al lui Vladimir Maiakovski, preluat și de Mihai Apostu: „Poezia trebuie să fie liberă, și pentru aceasta trebuie readusă în piață!”.

Cum sunt asaltat și bombardat de o sumedenie de apariții editoriale și, nemaiaivând agilitatea spirituală a tinereții și a maturității, am fost silit să pun cartea pe raft în așteptare ca o pasăre. Mută sau... cântătoare. Până când acum, când m-a aflat într-un moment de răsuflu și m-a invitat să-i prezint noul volum.

Am mai scris despre *Poezele auguste*, antologie remarcabilă, și observam că multe texte lirice (în „Fabrica de poeme”) devin *poezie de poezie*. Am remarcat și ipostaza sa de poet-patriot, astăzi când toți românii (aproape) își părăsesc țara: „Atâta suferință și-atâta dor mă cheamă,/ am devenit nostalgic fără să vreau și cred/ că sâmburele țării încet mi se destramă/ și tot patriotismul încep, încet, să-l pierd...”

SEPTETE – într-o prezentare grafică de gală, cu imaginea tridimensională a galaxiei noastre „Calea Lactee”, pe care cine știe ce Dumnezeu o mulge (!) – se deschide cu o prefață meritorie – „Invitație pentru opera apertă” – a scriitoarei Lina Codreanu de la Huși, soția criticului literar Theodor Codreanu, care lămurește și dezleagă, în mare parte, mai ales ideatic, misterele poematice și structura integrală interioară a cărții și o înscris, pe drept, în neoexpresionism: „Atitudinea neoexpresionistă de percepție a lumii se reflectă în ilimitare.”

Semnificația titlului – *SEPTETE* – („ansamblu de șapte voci sau șapte instrumente”, muzica

compusă pentru un astfel de ansamblu, strofă de șapte versuri – cele mai multe aici versete cu amintire biblică din *Psalmlui* lui David, ai lui Asaf și fiilor lui Core) o dă chiar poetul în interiorul primei părți – *Visul*. Poetul Mihai Apostu, ca un Profet ce predică în pustia cosmică denumită Calea Lactee: „Magia cifrei șapte va rezona până vei descoperi/ incantația cu care poți transcende în altă dimensiune/ și nu întâmplător vei reveni la ecuația primordială!/ Codul evoluției este și codul perpetuării/ și vei descoperi că cele patru elemente sunt șapte/ că stările de agregare sunt șapte/ că minunile, că păcatele lumii și continentele!... // Septetele începute luni se vor termina duminică/ Vei urmări șapte pleiade și vei descoperi șapte virtuți/ Vor fi șapte culori ale curcubeului care vor lumina/ Și atunci vei ști că am reușit să modific realitatea/ și vei auzi melodia venind din șapte stele ale Carului Mare (Numai că, adaug, fiecare roată a carului, la apropierea mărită de telescopul uriaș Hubble, arată că ascunde o altă constelație – fioros!)/ o melodie cântată pe șapte note de un cor format/ din cele șapte fiice ale lui Atlas./ Și-ți vei asuma septetul!”

Așadar, Septetul devine o metaforă semantică pentru magia poeziei lui Mihai Apostu! El se conduce după dictonul celebru al romanticului german Novalis (curtat înainte de Eminescu!): „Calea misterioasă duce către interior”, instituind o cale utopică, dar și după învățămintele lui Iisus Hristos din *Evangelia* lui Luca: „Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru”.

La nivel macro, structura cărții se organizează în șase părți (1. *Visul*, 2. *Iubirea*, 3. *Timpul*, 4. *Femeia*, 5. *Planeta*, 6. *Cetatea Atolia*) ca un *poem epic* de tradiție antică, precum în cunoscutul poem filosofic „De rerum natura” (care cuprinde și el șase cărți) al lui Titus Lucretius Carus; la nivel micro, se fluidizează în poeme lirice, lirico-didactice cu o energie poetică expresionistă în *rostogolire*, instituind o cale utopică pentru a ajunge în Atolia, ca prințul (emirul) macedonskian din „Noaptea de decembrie”. Și astfel creează un *poem de poeme*. În cazul de față, Mihai Apostu se alătură poezilor Viorel Dinescu („Zei de lut”) și Ion Gh. Pricop (observația este a prefațatoarei Lina Codreanu) cu *Balada Vîrzelor*, 2004 și *Cartea celor cinci semne*, 2016. Mihai Apostu transformă (ca și aceștia) epicul, *imperfectul narativ* în imperfect liric: „Într-o seară ai uitat mantra și te-ai trezit cu mine/ dedublat și astral îți dictam pe silabe/ în alfabetul genetic cuvintele pe care tu/ nu ți le mai aminteai... și ne-am rostogolit/ Și, în altă parte, spre final: ... am văzut cum eu/ nu mai eram eu, eram doar un număr rostogolit/ un număr între miliardele de numere.”

Autorul, de la început și până la sfârșit, pune întrebări grave, fundamentale, ontologice, gnoseologice, cosmogonice, așteptând răspunsurile noastre. Dar de cele mai multe ori își răspunde tot el. Propune definiții poetice și utopii lirice. Mai puțin cunoscute, dar discutate de gânditorii și filosofi lumii. Precum: „*Timpul nu există...Timpul este un sentiment ce ține de propria existență.*” Aici e curat *bergsonian* și *proustian*. Sau vine în răspăr cu Horațiu („Patria vieții e numai prezentul”), cu Arthur Schopenhauer din „Lumea ca voință și reprezentare”, care susține că viitor și trecut nu există, există doar un prezent continuu), cu Eminescu – „Tot ce-a fost ori o să fie/ În prezent le-avem pe toate – „Glosă”). Mihai Apostu declară apodictic: „Prezentul nu este timp...”

Stilistic, acest amplu poem epic de interioare poeme lirice oscilează între expresia discursivă/ denotativă (specifică stilului științific); aceea figurată/ conotativă (specifică stilului beletristic/ artistic), între dictonul apodictic, filosofic și polisemantica emotivă, artistică.

O discursivitate înaltă, oratorică se dezvoltă din ipostaza inflexibilă, condusă după principiul *coincidentia oppositorum* (Yin – Yang) urmată de Mircea Eliade, negând vehement arhicunoscutul dicton al învățăturii tradiționale mecanice – *repetitio mater studiorum est*: „Unde este contribuția ta dacă tu doar repeți// Atunci ai născut Universitatea Ego.”

Cetatea Atolia este conturată precar, nu-i Meka macedonskiană. De altfel, autorul a plasat-o doar ca un punct pentru împlinirea idealului care, de fapt și de drept, nu se atinge niciodată.

Echilibrul atât de mult dorit și realizat și în combinarea reușită științific/ literar este în măsură să determine spiritul nostru să accepte că volumul *Septete*, un *poem de poeme*, reprezintă încă o victorie a poetului Mihai Apostu.

Simion BOGDĂNESCU,
membru al Uniunii Scriitorilor
din România

NOTE DE LECTURĂ

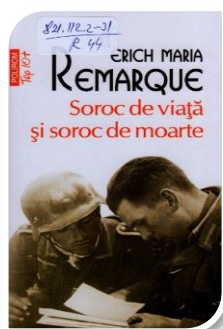
AUTORI ALE CĂROR OPERE AU FOST INSPIRATE DE RĂZBOI (II)

Cel de-al Doilea Război Mondial a inspirat mai mulți scriitori decât primul, excepție făcând domeniul poeziei.

Și în privința cărților de ficțiune, războiul desfășurat între anii 1939-1945 a constituit o temă predilectă pentru opere de o valoare incontestabilă.

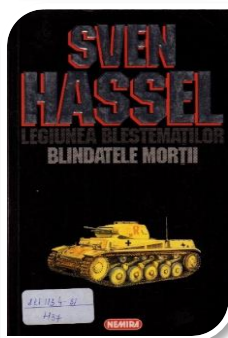
Continuăm prezentarea cărților inspirate de război pe care le regăsim în colecțiile Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui:

Cărți ale autorilor care au luptat în al Doilea Război Mondial

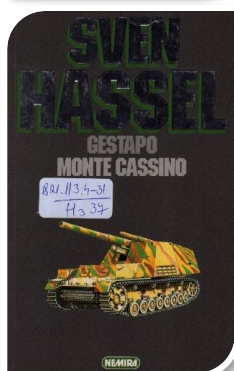
Erich Maria Remarque - Soroc de viață și soroc de moarte

Cartea continuă tematica și motivele dezvoltate de Remarque în romanul nimic nou pe frontul de vest, însă aplicându-le la ororile celui de-al Doilea Război Mondial. Este o poveste de dragoste profund emoționantă și o meditație asupra vinei colective și a responsabilității pe care o purtăm în stabilirea limitelor dintre bine și rău.

Sven Hassel este scriitorul care a redefinit literatura de război cu romane despre propria experiență în armata germană, luptând pe toate fronturile, mai puțin Africa de Nord.

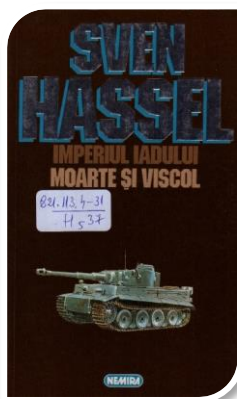
Legiunea blestemaților - este primul său roman pe care a început să-l scrie pe când era încă prizonier și în care este vorba despre absurditatea regimului nazist și despre atrocitățile comise de politica secretă a lui Hitler.

Blindatele morții - al doilea dintr-o serie de 14 romane despre cel de-al Doilea Război Mondial care vine să adauge detaliile omise în Legiunea blestemaților.

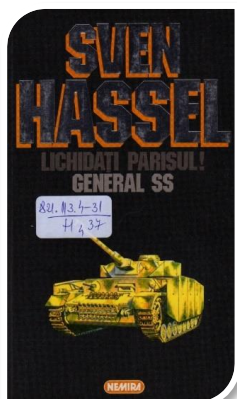
Gestapo - o carte despre absurditatea regimului nazist și despre atrocitățile comise de poliția secretă a lui Hitler. Oamenii devin fiare dominate de frică și de cruzime. După luni întregi de lupte sălbatice pe Frontul de Est, Regimentului 27 i se alătură rezerviști germani. O garnizoană a fost atacată și ocupată de trupele rusești, iar soldații germani măcelăriți. Sven Hassel și camarazii lui sunt trimiși dincolo de linia inamică să-i prindă pe cei responsabili.

Monte Cassino - o scriere intensă, dureroasă și realistă. După ce au supraviețuit ororilor de pe Frontul de est, Sven și camarazii săi din Regimentul 27 sunt trimiși în Italia. Hitler nu vrea să piardă nici un metru pătrat de teritoriu, chiar dacă asta înseamnă ca soldații germani să moară până la ultimul. Peste mănăstirea fortificată Monte Cassino plouă cu obuzele Aliaților, iar menținerea poziției este echivalentă cu supraviețuirea.

Imperiul iadului – un roman despre rezistența eroică a polonezilor în fața trupelor SS. Regimentele lui Hitler avansează prin Polonia, iar Himmler, colaboratorul său de încredere, dă ordin ca Varșovia să fie rasă de pe fața pământului. Polonezii țin piept dușmanului. În cele din urmă, peste orașul în flăcări se lasă tăcerea. Sven și camarazii săi se trezesc prinși între cruzimea ofițerilor germani și apărarea de gherilă a Rezistenței poloneze.

Moarte și viscol – despre înfrângerea zdrobitoare a armatei lui Hitler care ordonase o triumfătoare cucerire a Rusiei, însă iarna rusească nu poate fi învinsă așa de ușor. Armata germană suferă pierderi uriașe la 120 de kilometri de porțile Moscovei, iar Operațiunea Taifun, planul de cucerire a orașului, eșuează.

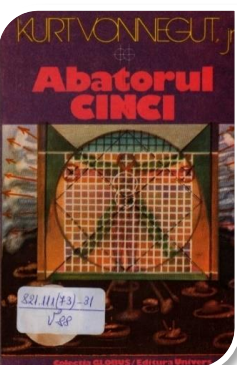

Lichidați Parisul – seria continuă cu un roman despre dorința lui Hitler de distrugere a Parisului fiind ultima lui șansă de a salva cel de-al Treilea Reich. Milioane de trupe aliate au debarcat în Normandia. Sven și camarazii săi, deja întăriți de războiul dur din stepele de pe Frontul de Est și la Monte Cassino, trebuie să se retragă din Strasbourg și să distrugă Parisul.

General SS – un roman care se desfășoară pe Frontul de Est, în jurul bătăliei de la Stalingrad. Armata germană este înconjurată, iar Sven și camarazii săi fac ultime încercări de a scăpa cu viață, conduși fiind de un fanatic general SS.

Kurt Vonnegut - *Abatorul cinci*

Experiența lui Vonnegut ca soldat și prizonier de război i-a influențat profund opera. Capturat de naziști, a fost unul din cei șapte prizonieri de război americani care au supraviețuit în celula unui depozit de carne cunoscut ca *Abatorul cinci*, de unde și titlul romanului său de mai târziu (1969).

Scriitorul era forțat de germani să strângă cadavre pentru gropile comune, dar acestea fiind prea multe, a fost martor la transformarea în cenușă a rămășițelor umane de către trupele înarmate cu aruncătoare de flăcări.

Autorul face o paralelă între liberul arbitru al oamenilor și fatalismul sorții, care spune că un anumit lucru există și va exista mereu într-un anumit timp.

Tabachera din Bagombo – o colecție de 23 de povestiri, majoritatea din anii de după război, vorbesc despre momente de criză din viața unor oameni obișnuiți. Acestea dezvăuie un umor amar, o ironie fină, dar și profunda înțelegere pentru dramele mărunte ale personajelor.

Bibliografie:

Isbășescu, Mihai. *Istoria literaturii germane*. București : Editura Științifică, 1968.
 Conn, Peter. *O istorie a literaturii americane*. București, Editura Univers, 1996.
 Brais, Aura. *Dicționar de literatură română și universală: Autori, opere, personaje: pentru elevi*. București, Coresi, 2000.
 Drimba, Ovidiu. *Dicționar de literatură universală: Scriitori, cărți, personaje*. București, Saeculum I.O., 2002.
 Popescu, Florentin. *Dicționar de literatură universală pentru elevi: Autori, opere, personaje*. București, Floarea Darurilor, 2002.
 Simireanu, Anca; Dan, Ilie. *Mic dicționar de literatură universală*. Timișoara, Editura Augusta, 2003.

**Luciana MACOVEI, bibliotecar,
 Serviciul Relații cu publicul,
 Biblioteca Județeană
 „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui**

NOTE DE LECTURĂ

SCRIITORUL ȘTEFAN MÎRZAC

Eseuri comprimate

Solicitat până la extrem, pe vremea când era la catedră, ca profesor de fizică în învățământul preuniversitar ieșean, adică pe vremea când „școala era școală și cartea era carte” (Eminescu), Ștefan Mîrzac debutează editorial relativ târziu, cu volumul de aforisme *Cuvinte cu dor de miez - Aforisme, definiții, paradoxuri, reflecții* (Editura PIM, Iași, 2006).

După volumul de debut au urmat altele:

- *Natura din om* (Aforisme, definiții, paradoxuri, reflecții, aceeași editură, 2018);

- *Omul interior și omul exterior (Reflecții despre om și viață)*, Editura PIM, Iași, 2021, cu o prefață de Petruș Andrei și

- *Eseuri comprimate - mic dicționar de aforisme* (Editura PIM, Iași, 2021, cu o prefață de Teodor Pracsiu).

Distinsul profesor și critic literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași, afirmă ritos în „Prefață”: „Ștefan Mîrzac este un creator talentat, viguros, fidel sferei aforismului, un condeie exersat și un moralist lucid din stirpea celor aleși.” (op.cit., p.7)

Observăm și eu în prefața volumului *Omul interior și omul exterior* că „Demnă de admirat la gânditorul aforistic Ștefan Mîrzac este puterea sa de sinteză izvorâtă din bogata experiență de viață, dar și dintr-o lectură întinsă și intensă, cărțile fiind făcute din cărți, ca sursă de inspirație, ca modele demne de urmat iar nu ca plagiate, cum sunt doctoratele celor aflați în fruntea bucatelor”, din nefericire.

Prin aforism (adagiu, cugetare, maximă, sentință), de sute sau chiar de mii de ani, creatorii de frumos artistic au încercat să îndrepte moravuri (metehne, obiceiuri proaste etc.), fără a reuși să le eradicizeze, pentru că mereu au apărut altele noi. Pentru tinerii studioși, puțini câți mai sunt încă, aceste cărți de învățătură pot constitui un cod, un manual de conduită în viața obișnuită.

Și acest *Mic dicționar de aforisme* are un mare rol în educarea tinerei generații, dacă lectura zilnică mai intră în preocupările ei, pentru că „Din cărți culegi multă înțelepciune și, la dreptul vorbind, nu ești numai așa, o vacă de muls pentru

fiecare”, după cum ne-a lăsat învățătură genialul humuleștean.

Autorul Ștefan Mîrzac utilizează paradoxul, antiteza, ironia și umorul urzicând, înțepând, sfătuind, admonestând, muștrând sau lăudând, premiind, dând notă maximă la purtare omului, spunând, la rândul său, „Homo sum nihil humani a me alienum puto.” („Om sunt și nimic din ceea ce este omenesc nu mi-e străin.”)

Asistăm așadar la adevărate pledoarii în favoarea adevărului:

„Adevărul vindecă spiritul, deopotrivă și pe cel care-l oferă, și pe cel care-l primește.” (p.16);

„Când adevărul nu are gură, îl exprimă minciunile din jur.” (p.16)

Un adevărat flagel în lumea contemporană este birocrăția, pe care Ștefan Mîrzac, într-o țară tristă, vorba lui Bacovia, o tratează cu umor:

„Culmea birocrăției: toate procesele verbale sunt scrise!”

Umorul este prezent și în alte aforisme, din care mai cităm doar unul, din motive lesne de înțeles:

„Uneori, femeia își hrănește trupul ca să-ți mănânce sufletul.”

De dragul globalizării, unii dintre cei greșit aleși se leapădă de patriotism, fenomen care nu trece neobservat:

„Topoarele din afară ne taie pădurile prin cozile de topor din țară.”

Relația copii-părinți: Părinții care au ales să fie slugi în altă țară au uitat că: „Într-un cor de copii cântă și îngerii”; ei însă i-au abandonat pentru a fi educați de stradă și de manele.

În loc de o democrație prost înțeleasă care duce la anarhie, este de preferat dictatura legii („Dura lex, sed lex”).

„Democrația și incultura sunt bilete de voie cu care mahalaua ajunge în Parlament.” (p.59)

Un educator care și-a dedicat întreaga viață învățământului trebuia să acorde atenție și educației:

„Educația este ploaia care întreține bunul-simț și îl pune să rodească.” (p. 69)

Știința fizicii este și ea izvor de inspirație:

„Atașându-ne câte o undă, căsnicia este o interferență.” (p. 81)

Iubirii îi sunt consacrate mai multe aforisme, din care menționăm:

„Când iubirea se reduce la plăcere, devine trecătoare.” (p. 112)

Din învățământul modern, tehnologizat, nu trebuie să lipsească adevărata lecție:

„Lecția adevărată să fie ca o slujbă trăită, simțită de ambele părți.” (p. 114), iar legea trebuie respectată. Din păcate,

„În pădure acționează legile naturii, iar între oameni acționează, deseori, legile junglei.” (p. 115)

„Libertatea”, în zilele noastre, se confundă, din nefericire cu libertinajul:

„Libertatea, preferând dezordinea, poate deveni anarhie.” (p. 117)

Când este vorba despre guvernanți și despre unele recomandări sau hotărâri aberante, cum ar fi dușul în doi, acestea țin de „noaptea minții”, de aceea:

„Dacă nu avem propria lumină, măcar să reflectăm lumina altora, precum cristalele.” (p. 121)

Mai bine de două pagini sunt dedicate omului și omeniei:

„Oamenii sunt stelele Pământului. Unele strălucesc și după ce mor.” (p. 146).

Cuvinte ca „Putere”, „Orgoliu” și altele sunt izvoare de inspirație mai vânoase decât altele.

Câteva aforisme sunt construite prin silogism (premise majoră, premise minoră și concluzia):

„Spiritul iubește lumina, iubirea luminează spiritul, lumina spiritualizează iubirea.” (p. 195)

Din impresionantul volum am ales doar câteva aforisme pentru a putea afirma cu toată convingerea că foarte multe vor rămâne în „Viață” pentru că „Viața trebuie să fie un zbor spre tine”, iar cartea aceasta, pe care o recomandăm cititorilor cu toată căldura, va avea cu siguranță zborul ei („Habent sua fata libelli.” – Terentianus Maurus).

Nu putem încheia această lectură empatică fără a aminti de mulțumirile autorului pe care le adresează, cu eleganță și tandrețe, doamnei sale Elena Mirzac și doamnei Anda Elena Pintilie și, cu reverență, domnului profesor și critic literar Teodor Pracsu.

Recunoștința este o floare rară care, din fericire, încă mai crește în câmpul fertil al literelor române.

Petruș ANDREI,

membru al Uniunii Scriitorilor din România

NOTE DE LECTURĂ

DUMINICA MARE A CUVINTELOR ÎN POEZIA VASILICĂI GRIGORAȘ

Prinși în vârtejul grijilor și angoaselor cotidiene, să încercăm, totuși, a ne sclipui câteva clipe de răgaz pentru a cuteza să pătrundem, prin intermediul creației poetice a unei prolifică poete de la noi, în mirifica lume a poeziei.

Înainte vreme, la ospățul poeziei aveau acces numai zeii cei nemuritori (chiar semizeii și titanii erau lipsiți de acest privilegiu). Într-un colț al mesei, aproape nevăzut, stătea, sprijinit de brațul unei lire, ale cărei coarde scoteau niște sunete acompaniatoare dumnezeiești, muritorul nemuritor, poetul, cel care îi fascina pe zei cu versurile sale.

Sigur că, pentru a fi în stare să savurezi toate frumusețile poeziei, trebuie să ai tu însuși o anumită predispoziție, o stare de poezie. Dacă n-o ai, totuna, chiar la o primă întâlnire cu poezia autentică, în sufletul tău se va produce un tremur, o vibrație, vei simți cum întreaga ta făptură se învâluie, pe măsură ce asculți, de un tandru, inexplicabil, dar dulce fior, având senzația că nu mai simți, îți pleacă pământul de sub picioare și parcă prinzi a levita prin aer.

În comunicarea cotidiană, obișnuită, cuvintele se comportă ca și oamenii, natural: trudesesc cât îi ziua de mare, tăcute sau sporovăind, în hainele lor de muncă din timpul săptămânii, care închise până la gât, care mai decoltate, după cum e caracterul și feleșagul celui care le poartă, prinse și ele în forfota vieții, cu sensurile lor uzuale, în mare, cu sclipiri de nestemate populare, mai rar, în limbajul unor vorbitori ghiduși, mucaliți.

După o săptămână de muncă, duminica, oamenii-frăți ai pământului, cei de la strung, de la catedră sau de la birou, îmbăiați, odihniți, dichisiți, în straie de sărbătoare scoase din cufărul sau lada

de zestre a bunicii ori dintr-un șifonier modern, scuturate, curățite și călcate gigea, femeile de la țară mai în vârstă, de obicei cu câteva fire de busuioc în mână, merg, evlavioși, la biserică, să asculte înțelepciunea sfintelor scripturi și cuvântul lui Dumnezeu, să se spovedească ori cuminece. După biserică, tinerii și tinerele de la țară merg, de obicei, la horă, care de care mai îngrijit și mai frumos, bine dispuși, glumeți, dornici să-și întâlnească privirile cu aleasa/alesul inimii, să întindă o horă mare cu toți băieții și fetele din sat, mai trăgând câte un chiuit voinicesc, ori să se avânte în iureșul dansului în pereche, să simtă zvâcnirea inimii partenerului, unii flăcăi mai îndrăzneți furându-le, sub privirile părinților care urmăresc iscoditor de pe dâmbul din preajma horei sau a polcăi tot ce se întâmplă, câte un sărut pătimăș domnișoarelor cu ochi scrutători și hâtri de nevăstuică...

La fel ca și oamenii, cuvintele, care trudesesc robace în comunicarea de zi cu zi, au și ele o duminică a lor, duminica vocabulelor terne devenite nestemate eterne (duminica cuvintelor, cum îi plăcea să se exprime, ignorând învecinarea sonoră incalofilă a cuvintelor din sintagmă, poetului basarabean care o viață de om a visat să-și vadă Țara-mamă: Grigore Vieru). Prin enunțuri formate din „cuvinte potrivite” te spovedești preotului și Celui-de-Sus, îi adresezi rugăciuni de izbăvire a păcatelor și de împliniri ale dorințelor. Prin îmbinări de cuvinte și propoziții frumos alese îi spui cu tandrețe unei ființe de sex simpatic că este frumoasă și că ți-i dragă. În fața foi imaculate de hârtie poetul caută cele mai expresive cuvinte, le îmbină măestrit unele cu altele, țesând cel mai frumos și original covor din lume: Poezia. Anume în poezie are loc această sfântă Duminică Mare de

cuminecătură a cuvintelor, aici e locul în care ele, îmbinându-se în modul cel mai neașteptat unele cu altele, capătă semnificații noi, contextuale, neștiute până la momentul respectiv nici de creatorul concret, proaspete ca pâinea aburindă scoasă de mama de pe vatră, de un colorit sclipitor de expresiv, poetic, îmbătător, prin caracterul lor metaforic creând o feerie sonoră și nuanțe semantice încântătoare. *Procedeele artistice, figurile de stil* (aliterația, asonanța, enumerația, repetiția, inversiunea, antiteza, disjuncția, perifraza, interogația retorică, exclamația retorică, epitetul, comparația, personificarea, alegoria, aluzia, sugestia, hiperbola, metafora, metonimia, sinecdoca, catahreza, anadiploza, anafora, sinalefa, simbolul, oximoronul etc.), diversele *categorii semantice de cuvinte* (cuvintele cu sens figurat, cuvintele polisemantice, sinonimele, antonimele, paronimele, omonimele omofone și omografe ș.a.), adevărate straie de sărbătoare ale cuvintelor în poezie, îi conferă acesteia nu numai expresivitate, sclipiri de mărgean, ci și capacitatea de a crea și a induce și cititorului/ascultătorului ceea ce se cheamă starea de poezie: candoare, gingășie, prospețime, puritate, înălțare, levitație în aerul poetic îmbătător, incantație în fața frumosului și sublimului din natură și viață, așa cum le simți când citești o creație poetică autentică.

O veritabilă Duminică Mare a cuvintelor cu mai tot arsenalul de procedee artistice, figuri de stil, categorii semantice de cuvinte reamintite în alineatul precedent o întâlnim cu uimire, evlavie și admirație în creația poetică a scriitoarei vasluiene Vasilica Grigoraș.

Filozof de formație (a absolvit Facultatea de Filozofie a Universității „Al.I. Cuza” din Iași; a publicat în domeniul specialității o serie de convorbiri cu prof. dr. Petre Iosub, intitulate *Reflecții filozofice*, și un excelent studiu privind concepțiile filozofice ale lui Dimitrie Cantemir), educator al tinerelor generații prin intermediul școlii și al lecturilor extracurriculare - de profesie (a lucrat câțiva ani ca profesor școlar și cca treizeci de ani în calitate de bibliotecar-bibliograf), Vasilica Grigoraș a

demonstrat, de-a lungul deceniilor de nenumărate lecturi și de perseverență de țaran ahtiat de tendința de înstărire prin muncă cinstită proprie în desăvârșirea harului dat de dumnezeire, și vocație de scriitor multilateral (monografist-biograf, autor de note de călătorie, eseist, prozator, cronicar și critic literar, poet; are vreo 25 de cărți tipărite la activ). A excelat prin practicarea și promovarea la noi a unor specii de poezie fixă, extrem de riguroasă ca formă (și conținut), aparent exotica, după modelul celei nipone (în temei haiku, dar și altele: senryu, tanka, renku, gogyonka). Dovada o constituie participarea la diverse concursuri de poezie de gen și specie respective, precum și numeroasele distincții naționale - premii, mențiuni - de care s-a învrednicit pe parcurs.

Unele din caracteristici sau ecouri ale trăsăturilor distinctive ale speciilor de poezie niponă cu structură restrictivă și conținut specific fiecăreia (numărul fix de silabe în vers, numărul stabil de versuri, rigoarea, precizia, caracterul laconic al formulărilor, ceea ce le conferă un statut aparent de adagiu, dicton, sentință, maximă, aforism; observația directă, descrierea sumară, dar precisă, picturalul, muzicalul, caracterul metaforic abundent, dozarea riguroasă dintre reproducerea imaginilor din natură și redarea stărilor interioare și a atitudinii creatorului față de cele reproduse; aluzia fină, sugestia, umorul subtil, ceea ce le conferă statut eminamente poetic, ș.a.), despre care la noi au scris unii autori autohtoni inițiați în temă, le vom mai întâlni, însă ieșite din chingile constrângerii la limanul libertății, și în lirica poetică de factură meditativ-reflexivă din cărțile anterioare de poezii, *O corabie la timp potrivit* (Ed. PIM, Iași, 2018), *Stropi de toamnă verde* (Ed. PIM, Iași, 2020), dar și din *Conjugarea anotimpurilor*, volum pe care încercăm să li-l propunem unor cititori interesați de poezie în această prefață. Pe necunoscătorii poeziei fixe de sorginte niponă, doritori de a o cunoaște, îi trimitem la cunoscutele cărți grigorașiene: *Doar cu pana inimii: tanka – Only with the pen of the soul* (Ed. PIM, Iași, 2016; *Ninge pe-oglanda lunii: haiku* (Ed. PIM, Iași, 2017); *Ochi în ochi cu luna: Tanka și*

pentastihuri – *Looking the moon in the eye*: Tanka and pentastiches (Ed. Scripta manent, Napier, Noua Zeelandă, 2017); *Starea vremii azi*: senryu (Ed. PIM, Iași, 2016); *Zâmbete în silabe*: senryu (Ed. PIM, Iași, 2020); *Simple adorații. Impresii de călătorie*: haibunuri (Ed. PIM, Iași, 2020). Pentru cei cât de cât familiarizați cu această specie de poezie practică cu zel și cu abilități notabile de către autoare ne vom limita la câteva spicuiuri din volumul de față, asemănătoare prin conținut și formulări cu respectivul gen de poezie, însă fără respectarea rigorilor structurale formale (un fel de influență, interpătrundere dintre poezia de inspirație niponă și cea autohtonă): „Salutul galant al unor raze/ purtătoare de blândețe/ reanimează fluturii nopții/ răsfirându-i pe meandrele/ colinelor dimineții” (*Rogvaiv pe șevaletul inimii*); „Steaua zorilor/ Luceafăr viu,/ și-a sădit nemurirea/ întru Înviere/în constelația seminției” (*Dor de Luceafăr*); „Cu o formă armonică/ de soprană duioasă/ cuvântul cu vigoare celestă/ desenează pe albastrul-violet/ al irișilor inimii/harta minune/a irepetabilei clipe/ care conține în substanța ei/ o inspirație divină” (*Dans pe portativul cuvintelor*); „În nopțile lungi și reci,/ metania timpului/ înșiră temeri ascunse/ în spatele porților înalte/ ale inimii de gheață” (*Inimă de gheață*); „În tinda ființei stă cuibărită/ printre trandafiri și spini/ o frământare primăvărată” (*Miracolul serenadei*).

Exprimarea în culori vii, în același timp reproducerea concisă, laconică, precisă a secvențelor, tablourilor din natură, a stărilor, trăirilor, simțirilor umane se datoresc nu numai abilităților de haijin riguros ale poetei, ci și, îndubitabil, disciplinei, ordinii riguroase a gândirii și exprimării, iscusinței de a privi „geometric”, formate ani de zile la școala de studii filozofice de la facultate. În ceea ce privește gândirea imaginativă, observarea și exprimarea virtuos de plastică, metaforică, acestea sunt nu numai rodul numeroaselor lecturi din beletristica națională și universală, ci și întruchipare a harului artistic, cu care au înzestrat-o mama și Creatorul lumii de la naștere. Urmăriți-le atent în versurile ce urmează;

ele abundă, năvalnice, dau impresia că ar putea ieși din matcă, dar nu obosesc mintea și imaginația, iar dacă și o provoacă (oboseala) cuiva, o fac neagasant, plăcut, duos: „...privesc geometric/ fereastra spălată/ de lacrimile ploii risipite/ de pene poetice/ și mă cuibăresc în geana zorilor” (*Rogvaiv pe șevaletul inimii*); „În scrânciobul fără anotimp,/ luna, gheșă înamorată de feeria poeziei,/ lopătează frenetic/ pe luciul memorabil al cerului” (*Luna gheșă*); „Deodată, dansul neostoit al ploii/ se rostogolește-n clocot/ și-mi sporește emoția/ revederii seninului tăcerii/ plin de cuvinte șlefuite/ de-o minte dichisită./ Deschid fereastra irișilor,/ curg năvalnic privirile calde/ în tempoul glasului lăuntric al firii/ și-mi văd umbra în lumină./ Curcubeul dăruitor mă cuprinde,/ ziua înfiorată plonjează/ în buzunarele inimii/ doldora de amintiri vivante/ și visuri ardente” (*Seninul tăcerii*); „În miez de vară/ un puf plutea mândru/ pe coama undulată/ a unei adieri/ de vânt înaripat/ până pe omoplatul zării” (*Exces de ascultare*); „Pășim sfioși pe cadranul clipelor,/ îmbrățișăm semenii,/ contemplându-ne de la depărtare,/ ne sărutăm cu surâsul din colțul buzelor/ și urcăm pe scara insolită a tăcerii” (*Împrișăvărarea amurgului*).

De altfel, toți exegeții care au scris despre creația poetică a Vasilicăi Grigoraș au menționat caracterul meditativ-filozofic, candoarea, rafinamentul, lirismul confesiv delicat, forța sugestivă a poeziei d-sale (Cezarina Adamescu, Mariana Gurza, Georgeta Petre, Valentina Teclici, Florica Pățan, Petru-Ioan Gârda ș.a.).

Motivele pregnante ale poeziilor din acest volum sunt: profesiunea de credință (religioasă și morală); dialogul cu Dumnezeu, invocarea înțelepciunii, a măririi și puterii Lui la luarea de decizii; dragostea nețărmurită față de frumusețile naturii, față de viață, mamă, semenii, neam, Țară; iubire față de cuvânt, grai, limbă, poezie, Eminescu; meditații, introspecții în interiorul sufletului, solilocuri confesiv-filozofice privind relațiile om - natură, om - om, om - Dumnezeu, îndrăgostit - ființa iubită, mărire - cădere, frumos - hidos, acționare - stagnare, închistare - volnicie,

cumințenie - zburdălnicie, păcătuire - iertare, băltire - purificare, indiferență - sensibilitate, visare - trezvie, indolență - pasiune, distanțare - împreună-ardere, trecut – prezent - viitor, tinerețe - bătrânețe ș.a.; stările, trăirile sufletești, pe care i le provoacă observatorului interesat splendorile naturii, evenimentele, scurgerea implacabilă a timpului, absența din preajmă a celor apropiați și dragi, singurătatea (reverie, visare, speranță, bucuria de a trăi, a contempla, a iubi, a crea; extaz, adorare, admirație, frământ, zbucium, tumult, elan adolescentin, împlinire, fericire, duioșie, melancolie, dor, tristețe, neliniște, angoasă, dezamăgire, înșelare, trădare, durere, regret, resemnare, iertare etc.) ș.a. Bineînțeles că unele dintre acestea se întâlnesc și în cărțile anterioare; diferă, însă, unghiul din care sunt examinate, evoluția viziunii autorului asupra subiectului, mijloacele artistice utilizate, ceea ce le conferă prospețime, vigoare, senzația de inedit.

Majoritatea absolută din multitudinea de procedee artistice, figuri de stil, categorii semantice de cuvinte menționate expres mai sus se întâlnesc și în cartea pe care o prezentăm. Predilecte și de o prospețime ingenuă și inedită sunt toate; ne vom opri, totuși, asupra câtorva dintre ele, omniprezente în poezia Vasileică Grigoraș: **sensul figurat al cuvintelor**; atributul ornant sau, mai precis, **epitetul**; comparația ascunsă sau **metafora**; **oximoronul** (rarisim, de obicei, în creația altor poeți, surprinzător de frecvent în creația autoarei noastre).

Ascultați ce sensuri poetice subtile capătă **cuvintele** obișnuite din dicționar când sunt întrebuințate **cu sens figurat** în context: „conjugarea anotimpurilor”; „firele de nisip ascultătoare/ mi-au zidit cu grijă bună temelie,/ m-au înălțat, apoi m-au șlefuit,/ povățuindu-mă să deschid ușa Domnului” (aici se suprapune și personificarea); „cutele minții”; „irișilor inimii”; „fereastra irișilor”; „pasaje de poveste/ căptușite cu visuri admirabile”; „Imaginația-mi zburdă/ cu osârdia rugii vii”; „cronometrul înregistrează/ pacea omului lăuntric”; „adun toate temerile,/ le așez cu

răbdare/ în desaga încă verde a cuvintelor roditoare/ care vibrează/ în sângele-mi îndorurat/ de dulceața inocenței”; „în fiorii/ ninsorilor dalbe din camera/ de curat a imaginației”; „Lacrima lui Iisus/ prin Cuvântul iubitor,/ mă va ninge pururea albastru/ cu fulgi de lumină”; „mă urc pe piscul gândului bun”; „mă cuibăresc în geana zorilor”; „neagra deznădejde/ care urlă a pustiu”; „tac grăitor și dansez/ în crochiuri cromatice/ pe portativul cuvintelor”; „înțelepciunea clepsidrei”; „să ascult ritmul clepsidrei”; „duioșia momentului”.

Priviți cum sclipește ca diamantul din nișe constelații diamantine **epitetul**, figura de stil care înnobilează poezia Vasileică Grigoraș, conferindu-i, totodată, prin frecvență și plasticitate, și originalitatea care o deosebește de cea a altor autori: „luna gheșă”; „gând pufos, tremurător”; „vălul cumințeniei”; „voci sidefii”; „sculptor de vise poetice”; „ploaia despletită”; „poemele îmbrăcate în veșmânt purpuriu”; „abecedarul frunzelor vibrante”; „derdelușul vieții”; „romante de toamnă”; „sângele-mi îndorurat de dulceața inocenței”; „tremurul suav al poemelor”; „fortărețe rimate”; „palate din metafore”; „stelele gânditoare”; „lieduri ancestrale”; „albastrul mângâietor al cugetului”; „piscul gândului bun”; „fereastra irișilor”; „lacrimile ploii risipite”; „adâncuri binecuvântate”; „parfumul nobil de crin/ al unor povești”; „poala unor răsărituri”; „răsăritul stufos”; „fereastra crinilor”; „șevaletul inimii”; „blândul senin”; „cerul poeziei”; „ecoul sfielnic, serafic”; „trilului troienit/ de proaspete flori de cireș”; „portativul cuvintelor”; „albastrul-violet al irișilor inimii”; „pacea cugetului”; „ghergheful trăirii”; „poema domoală”; „petalelor pudice”. Imaginile, trăsăturile obiectelor, simțurilor, stărilor sunt prezentate cu adevărat tactil, vizual, pictural, acustic și cromatic”, după cum observa un subtil analist al creației poetei. „De multe ori, continuă caracterizarea un alt critic notoriu, și acesta poate fi specificul poeziei Vasileică Grigoraș, epitele se înlănțuie, formând o coroană care înnobilează versul”.

Prin **comparație**, un obiect (în sens gramatical) își relevă mai pregnant trăsăturile care

îl deosebesc de alt obiect, individualitatea, specificul. Poeta noastră apelează și la această figură de stil, ce-i drept, mai rar, căci restricțiile poeziei nu întotdeauna pot oferi spațiul necesar pentru desfășurarea unei comparații mai extinse: „doi cai ce alergau/ ca viața ce ne poartă”; „izvoare.../ se înclină asemenea călugărului care se roagă”; „în mine bate/ o inimă ca a mamei”; „fantasme iuți ca pârjolul”; „iubesc adânc și alintós/ precum un flutur jucăuș”; „o clipă pare cât un veac”; „(dorul) mă topește ca miera în apă,/... mă freamătă asemenea unui plop tremurător”; „ieșim pe poarta din dos ca marele trădat”; „un trup.../ își îndreaptă vertical spinarea/ asemenea bujorilor la început de mai”; „Puncte de lavă astrală/ ca o catapeteasmă trandafirică se ridică spre înălțimi...”; „(el) se simțea ca un păianjen”; „ciulinii.../ fâlfâie ca trepădușii”; „molecule din măduva ploii.../ sclipesc duios asemenea/ unor lacrimi de argint”; „(cuvintele) să poarte cumiștenia/ doar ca pe ceva provizoriu” ș.a.

O altă figură de stil, substitut al comparației sau comparație ascunsă, preferabilă tocmai pentru caracterul ei mai restrâns, este nemuritoarea **metaforă**, și ea perlă strălucindă fremătător în diadema regală a poeziei grigorașiene: „seninul tăcerii”; „copacul de lumină”; „tăpșanul pupilei”; „viața să-mi fie/ pomul dorințelor împlinite”; „lungul fir al vieții”; „stânca din mine”; „miezul dulce al toamnei”; „Everestul inimii”; „tina sărutului”; „crochiurile anotimpului”.

Ținem să menționăm aici neapărat și **oximoronul**, figură de stil deosebit de expresivă prin îmbinarea a două cuvinte, care, prin ciocnirea semanticilor lor diferite, contrare, antonimice, ar trebui să se respingă, nu să constituie un obiect și caracteristica neaoșă a acestuia ca un tot unitar: „adâncul înaltului”; „sărut amar”; „clopotul mut”; „confortul neliniștii”; „împrimăvărarea amurgului”; „a împrimăvărării dinaintea amurgului”; „pentru a ne înfiora/ prin vîers de lumină/ firea întunecată”; „tăceri asurzitoare”; „tac grăitor”, „departele aproape”. Dintre toți poeții români Vasilica Grigoraș este singura care întrebuițează copios acest

extrem de expresiv și dificil de creat fără o imaginație poetică dezvoltată mijloc de stil.

Toate culorile spectrului cromatic plus semitonurile strălucesc pe cerul poeziei Vasilicăi Grigoraș. „Cascade verzi, izvoare rubinii/ Fântâni de foc bengal șerpuitor/ Lumini fantastice revarsă peste oameni și copii”, cum s-ar fi exprimat poetul și muzicologul Virgil Gheorghiu.

Sclipitoare ca razele lucii de soare în trezirea dimineții, unduitoare ca razele moi de lună în liniștea nopții, poezia solară-lunară a Vasilicăi Grigoraș, una a calmului, pudorii, candorii, inocenței, ne umple sufletele de lumină, liniște, pace, seninătate, blajinătate; aci ne înalță printre constelații, pentru a asculta muzica celestă a sferelor, aci ne coboară jos, în camera gândului și a simțurilor, pentru a vedea cum se îngemănează ele la urzirea înțeleșului sublimat și a muzicalității vangelisienne a poeziei. Așa cum îi șade bine oricărei lirici autentice, celei feminine în mod expres, trăsături din ce în ce mai rar întâlnite în masculinoida poezie feminină postmodernistă agresivă a unor reprezentante ale sexului simpatîc reconstruit, remodelat, siliconat și barbîenizat contemporan.

Poeta preferă versul liber (versul alb, pe care unii îl identifică fără temei cu cel liber, este, totuși, o altă mâncare de pește!) și fără rime, care se pare că ar încorseta-o la transpunerea pe hârtie a gândurilor, sentimentelor și trăirilor care o asaltează și o copleșesc. Preferința s-ar explica și prin experiența anterioară de imitare a modelelor nipone de poezie fixă ca număr de versuri și de silabe, dar eliberată de ghilotina rimelor. Oricum, expresivitatea versurilor se menține prin utilizarea procedeelor artistice, figurilor de stil și a categoriilor semantice de cuvinte despre care am vorbit mai sus, iar armonia, melodicitatea, muzicalitatea, condiție *sine qua non* a ei, – printr-un ritm interior al poeziei, creat de poet prin alternanța regulată a silabelor accentuate cu cele neaccentuate, chiar dacă lungimea versului nu e una și aceeași în cadrul aceleiași poezii (cum era în poezia clasică fără rime).

Sunt prezente în culegerea de față și câteva poezii (18 din totalul de 122) scrise „în dulcele stil clasic”, cu ritm și cu rimă, inegale, însă, ca realizare. Îi vom lăsa pe cititori să găsească măcar câteva din procedeele artistice, figurile de stil și categoriile semantice de cuvinte utilizate de autoare care creează farmecul poeziei autentice, iar dacă nu le vor găsi, să simtă cum îi pătrund fiorii poeziei prin toți porii corpului, minții și sufletului lor dornic de frumos, cum le fuge pământul de sub picioare și cum prind pe neașteptate să leviteze. Nu înainte de a încerca să nu-i lăsăm în ceață în legătură cu titlul volumului: *Conjugarea anotimpurilor*. Se conjugă (adică se schimbă după mod, timp, persoană, număr și diateză, cum au învățat la școală) numai verbele, nu și substantivele, ne vor spune ei. Și au perfectă dreptate. Dar și creatorii de poezie au dreptul lor de a gândi și a se exprima figurat, în imagini. După cum un carusel se învâрте, deplasându-și clienții dintr-un loc și un segment de timp în altul, unii luând locul altora și, peste un timp, revin la locul inițial, reluând (de fapt, continuând) rotirea, tot așa, chipurile, și cele patru sezoane (anotimpuri), fiecare cu specificul său, legate consecutiv unele de altele, se mișcă în timp, își schimbă poziția după mod și timp, adică, după cum se exprimă lingviștii, „se conjugă” (de la verbul originar latin *conjugare*: „a (se) lega”, „a (se) uni”, „a se îmbina”, „a se conjuga”). De aici s-a inspirat și poeta: „*Conjugarea anotimpurilor*”. De altfel, în poezia dumneai „se conjugă” (sau le „conjugă” autoarea însăși!) și alte substantive: „*Conjug verdele dintr-o vâlcea*” (*Sărut anii din boccea*); „(poeta) în orele de taină *conjugă visuri*” (*Distincție și rafinament*).

Fiindcă tot veni vorba de „conjugarea” substantivelor, iată cum „argumenta”, printr-un joc al cuvintelor și al minții, un poet cu capul în nori „verbalitatea” (capacitatea de a se conjuga la figurat a) substantivelor sinonime „dragoste” și „iubire” într-un poem, intitulat „Verb defectiv”: „Un tui bate dragostea-n luni și-anotimpuri./ Să nu-l crezi, iubito, -i dement./ Doar ura, ea are toate trei timpuri./ Iar dragostea – numai prezent./ Un altu-o

conjugă-n trecut absolut/ Cu-o mină de-umil penitent./ Uitarea, ea numai există la timpul trecut./ Iubirea e doar la prezent./ Al treilea o plimbă pe-aripi de cocor/ Naiv, ezitant, indolent./ Speranța, ea numai există la viitor./ Iubirea e doar la prezent./ Cea dragoste mare plutește eolic/ Prin spațiul cețos și tern./ Dar nu la prezentul zis în futuro/ Și nici la prezentul istoric./ Ci doar la prezentul etern”. Autorul „argumentării” era chiar subsemnatul.

Instruită temeinic la școlile de înalte studii poetice ale liricii feminine naționale și universale, trecută prin fiorul creației unor reprezentante de seamă ale artei de a sculpta poezii, de la legendara poetă antică Sappho la Elisabeth Browning, Veronica Micle, Anna de Noailles, Edith Irene Södergran, Gabriela Mistral, Magda Isanos, Anna Ahmatova, iar de la acestea – la Sayumi Kamakura, Bella Ahmadulina, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu, Ioana Mălăncioiu, Leonida Lari (poezia ei de la începuturi, adolescentină, suavă, învăluită în mister, romantică), fior ale cărui ecouri, prin bucuria de a trăi și a te minuna ca un copil în fața frumuseților și enigmelor naturii și a vieții înseși, de a visa, spera, crea, se fac simțite și în poezia Vasilicăi Grigoraș, iar numele autoarei se înscrie merituos în galeria ilustrelor creatoare de frumos și sublim din poezia lumii.

Modestia exagerată și cumsecădenia omului de bun-simț, inaderența la vreo gașcă scriitoricească din metropolă, repudierea promovării de talente prin protecție de Cargo – toate acestea au ținut-o pe această „cumințenie a pământului” moldavă, cu toate încercările ei personale de a se face cunoscută prin publicare în zecile de reviste de profil tipărite din țară și în numeroasele reviste online, prin participare la diverse concursuri de poezie și prin editare de cărți pe speze proprii în tiraje minuscule, și o mai țin încă departe de elita poetică feminină de la noi, undeva într-o arie provincială, pe axa Iași-Vaslui-Bârlad-Galați. Și e păcat: numele domniei sale i-ar onora întru totul blazonul casei regale a poeziei românești!

Nicolae MĂTCAȘ,
București, 18.09.2022

EVENIMENTE CULTURALE

LUNAR LA BIBLIOTECĂ „DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI”

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

Ianuarie românesc, semnificații esențiale pentru soarta unui neam

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

24 IANUARIE 2022, ora 12:00 ONLINE (FACEBOOK ȘI WEBSITE)

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

*„O, țară tristă,
plină de HUMOR”...
și totuși, CARAGIALE !*

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

23 FEBRUARIE 2022, ora 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

*Privire asupra canonului.
Îl mai citim pe Creangă ?*

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

22 MARTIE 2022, ora 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

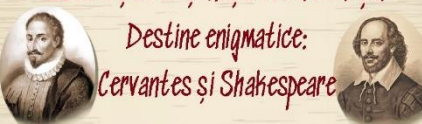
CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

*Istorii știute și neștiute ale cărții.
Destine enigmatice:
Cervantes și Shakespeare*

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

27 APRILIE 2022, ora 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

*Sincretism păgân-cres-tin
în sărbătorile tradiționale de vară*

CONFERENȚIAZĂ:
lector dr. **SORIN MOCANU**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

COORDONATOR:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

24 MAI 2022, ora 14:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

CONFERINȚA

DUPĂ-AMIEZI CULTURALE LA VASLUI

Dragoste în vreme de război

CONFERENȚIAZĂ:
prof. univ. dr. **CONSTANTIN DRAM**, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

27 Iunie 2022, ora 15:00

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Haghi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

EVENIMENTE CULTURALE

**PREMIILE CONCURSULUI DE LITERATURĂ
SATIRICO-UMORISTICĂ
DIN CADRUL FESTIVALULUI UMORULUI „CONSTANTIN TĂNASE”
EDIȚIA A XXVII-A, 11-18 SEPTEMBRIE 2022**

Secțiunea Manuscris:

Premiul I – Gheorghe Bâlici

Premiul II – Petre Ion Florin Vasilescu

Premiul III – Vasile Larco, Mirela Grigore

Mențiuni - Grigore Chitul, Florin Rotaru, Petru Ioan Gârda, Cristina Păduraru Chiriac,
Vali Slavu, Violeta Urdă, Any Drăgoianu, Lucian Perța, George Eftimie

Secțiunea Carte:

Premiul I – Nicușor Constantinescu

Premiul II – Valentin David, Grigore Cotul

Premiul III – Mihai Sălcuțan, Laurențiu Ghiță

Mențiuni – Dan Norea, Eugen Deutsch, Petru Brumă, Costel Pătrășcan, Mihai Haivas,
Marian Grăjdeanu, Maria Chirtoacă, Nicolae Dragoș

Premii speciale:

Premiul „MAGNA OPUS” – Nicușor Constantinescu

Premiul „SEMPER FIDELIS” – George Corbu

Premiul „SEMPER FIDELIS” – Adrian Chiriță

Premiul „DE JUVENTUTE” – Romeo Crețu

Premiul „SEMPER AMEMUS” - Petruș Andrei

Premiul „LOCALIA” – Alexandru Guzu

EVENIMENTE CULTURALE

ZILELE CULTURALE ALE MUNICIPIULUI VASLUI

13-15 AUGUST 2022

Consiliul Județean Vaslui | Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui | Primăria Municipiului Vaslui

ORGANIZEAZĂ

LANSARE DE CARTE

Septete
Autor: Mihai APOSTU
Prezintă: Simion BOGDĂNESCU

RECITAL MUZICAL
Susținut de eleva: Beatrice ALEXANDRU

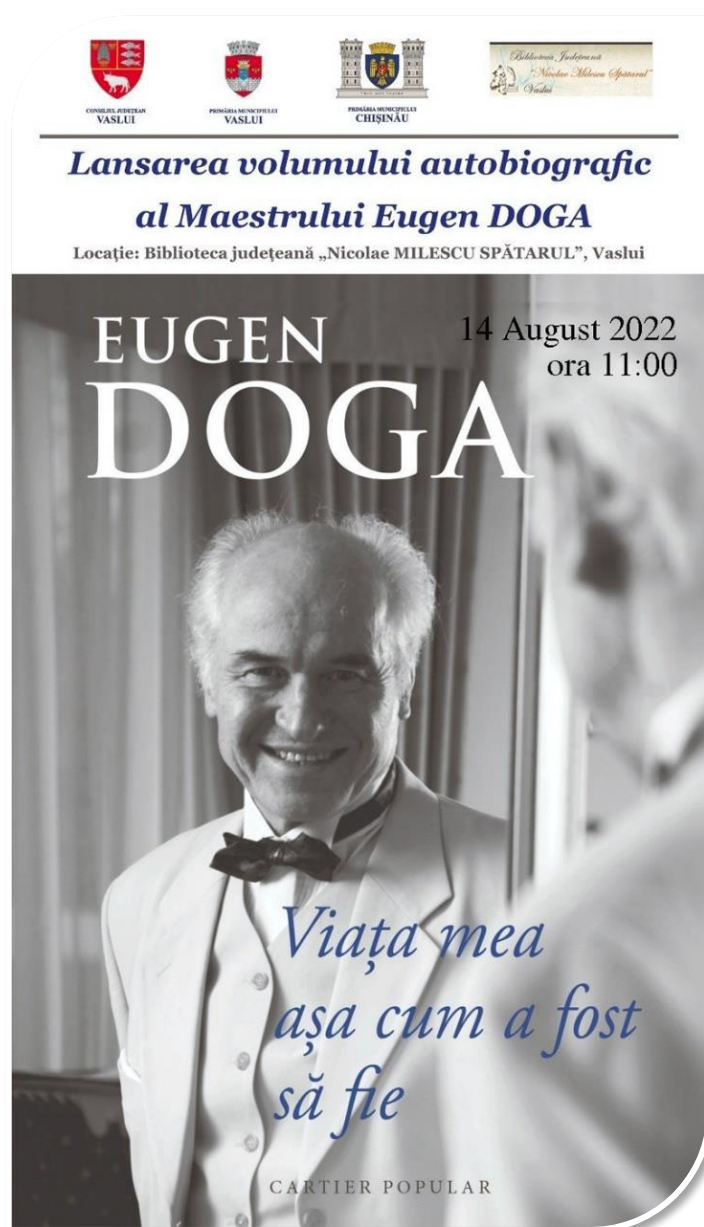
LANSAREA REVISTEI

Milesciana, nr. 11/2022
Moderator: Voicu Gelu BICHINEȚ

SAMBĂTĂ, 13 AUGUST 2022, ORA 11:30
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo.com

EVENIMENTE CULTURALE

SĂPTĂMÂNAL LA BIBLIOTECĂ

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE VILCESCU ȘI FĂCĂRIU” VASLUI

Atelier de lectură

PENTRU COPII, 6-10 ANI

Acces GRATUIT
 în baza
 PERMISULUI DE INTRARE

VINERI
ORA 14:00

Biblioteca Județeană
 „Nicolae Vilcescu Și Făcăriu”
 Vaslui

Str. Hagji Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 73012
 Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
„NICOLAE VILCESCU ȘI FĂCĂRIU” VASLUI

CURSURI DE PROGRAMARE PE ÎNȚELESUL COPIILOR

10-14 ANI

SĂPTĂMÂNAL
VINERI
15⁰⁰:16⁰⁰

ÎNSCRIERI PÂNĂ LA
21 OCTOMBRIE 2022
 SALĂ ÎMPRUMUT LA DOMICILIU
 PENTRU ADULȚI

***LOCURI LIMITATE**

Str. Hagji Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 73012
 Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL VASLUI

Atelier muzical

PENTRU COPII, 7-14 ANI

Acces **GRATUIT**
în baza
PERMISULUI DE INTRARE

LUNI
ORA
14:00

SALA
MEDIATECA
Biblioteca Județeană
Nicolae Milescu Spatarul
Vaslui

Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, Vaslui,
Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

CONSILIUL JUDEȚEAN
VASLUI

BIBLIOTECĂ JUDEȚEANĂ
NICOLAE MILESCU SPĂȚARUL VASLUI

Atelier de pictură

PENTRU COPII, 7-14 ANI

Acces **GRATUIT**
în baza
PERMISULUI DE INTRARE

JOI
ORA
14:30

Biblioteca Județeană
Nicolae Milescu Spatarul
Vaslui

Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, Vaslui, 730129
Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro | bjvaslui@yahoo.com | www.facebook.com/bjvaslui

Consiliul Județean Vaslui Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

BIBLIOȘEZĂTOARE

Cine poate participa?
Copiii și tinerii cu vârsta
între 10 și 18 ani.

Din 5 octombrie reluăm
Biblioșezătoria!
În fiecare MIERCURI,
ora 14:00
la Sala de activități-parter!

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, nr. 2, cod 730129, Vaslui, Tel: +40 335 401 164;
www.bjvaslui.ro; bjvaslui@yahoo.com; www.facebook.com/bjvaslui

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „NICOLAE MILESCU SPĂTARUL” VASLUI

CLUBUL CURIOȘILOR

pentru copii, 7 - 10 ani

Acces GRATUIT
în baza
Permisului de intrare.

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

VINERI, ora 15:00

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui
Str. Hagi Chiriac, Nr. 2, cod 730129, Tel/fax: +40 335 401164
www.bjvaslui.ro ; www.facebook.com/bjvaslui ; bjvaslui@yahoo

Omul cărții

*Și eu, eu sunt copilul nefericitei secte,
Cuprins de-adâncă sete a formelor perfecte.
(Mihai Eminescu – „Icoană și privaz”)*

Să fii ca piatra cea nemuritoare,
Ca apa, toate curgă peste tine,
Dureri adânci și lacrimi și suspine
Din viața ta atât de trecătoare.

Să-ți faci un templu-așa cum se cuvine
Din roca dură scoasă din vâltoare,
Ca bronzul el să strălucească-n soare
Și-ntr-însul să răsunе voci divine.

E idealul de perfecțiune,
Cum Solomon, în marea-nțelepciune,
Și-a ridicat, cu-osârdie, altarul.

Astfel se dobândește mântuirea
Și poate că, din toată omenirea,
Cel mai de seamă este cărturarul.

Petruș Andrei